

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલ (દોષસિદ્ધિ વિરુદ્ધ) નં. ૮૭૯ /૨૦૧૪

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય શ્રીમતી ન્યાયમૂર્તિ અભિલાષા કુમારી

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એ.જે. શાસ્ત્રી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના અહેવાલકારોને ચુકાદો જોવા દેવાની અનુમતિ આપવામાં આવી શકે છે ?	હા
૨	અહેવાલકને સંદર્ભિત કરવું કે નહિ ?	હા
૩	શું નામદાર ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા ઈચ્છે છે ?	ના
૪	શું આ મામલામાં ભારતના સંવિધાનની વ્યાખ્યા	ના

	અંગે અથવા તેની હેઠળ કરાયેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાનૂનની મહત્વની પ્રશ્નાવલી સંકળાયેલી છે?	
--	---	--

=====

ઈરફાન મહમ્મદ મોઢિયા (મુસલમાન).... અપીલકર્તા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય.... પ્રતિવાદી

=====

હાજરી:

અપીલકર્તા તરફથી એડવોકેટ શ્રી આઈએચ સૈયદ, એડવોકેટ શ્રી અંકિત બી.
પંડ્યા માટે,

પ્રતિવાદી તરફથી અધિક સરકારી વકીલ શ્રી જેકે શાહ

=====

ખંડપીઠ: માનનીય શ્રીમતી ન્યાયમૂર્તિ અભિલાષા કુમારી અને
માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એ.જે. શાસ્ત્રી

તારીખ: ૧૩/૧૦/૨૦૧૭

સી.એ.વી. ચુકાદો

(પર : માનનીય શ્રીમતી ન્યાયમૂર્તિ અભિલાષા કુમારી)

૧. ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ ની ધારા ૩૭૪ હેઠળની આ અપીલ, જે અપીલકર્તા – મૂળ આરોપી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, ૧૮.૦૬.૨૦૧૪ તારીખના, દાહોદના માનનીય બીજા વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા સત્ર કેસ નં. ૩૭/૨૦૧૨ માં પસાર કરાયેલા ચુકાદો અને આદેશને પડકારતી છે, જેમાં અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ની ધારા ૩૦૨ હેઠળ દંડનીય ગુનામાં દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યો છે અને તેને આજીવન કેદની સજા તથા રૂ. ૩૦,૦૦૦/- નો દંડ ફટકારવામાં આવ્યો છે, અને દંડની ચૂકવણીમાં ડિફોલ્ટ થવાના કિસ્સામાં તેને એક વર્ષની સાદી કેદ ભોગવવાની રહેશે.

૨. ફરિયાદ પક્ષનો કેસ નીચે મુજબ છે:

૨.૧ શ્રી પુનમચંદ ઉર્ફે રમણલાલ પારશોત્તમભાઈ પંચાલ, પ્રથમ માહિતી આપનાર, ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ ફતેપુરા પોલીસ સ્ટેશનમાં ગયા હતા અને તેમની ફરિયાદના આધારે, ફ.આ.નં. આઈજીટ/૨૦૧૧, ૧૯:૩૦ કલાકે નોંધવામાં આવી હતી. પ્રથમ માહિતી આપનારનું કહેવું છે કે તલાટી પદેથી નિવૃત્તિ લીધા બાદ છેલ્લા બે વર્ષથી તેઓ ફતેપુરામાં ભાડાના મકાનમાં રહે છે. તેમનો નાનો પુત્ર વિરેન (“મૃતક”) સુખસર જાતે, પ્રથમ માહિતી

આપનારના માલિકીના મકાનમાં રહેતો હતો અને દુકાનમાંથી વ્યવસાય કરતો હતો. વર્ષ ૨૦૦૨માં વિરેનનું પ્રવિણચંદ્ર ચંદુલાલ પંચાલની પુત્રી દીપમાલા સાથે પ્રેમલગ્ન થયેલ હતું. વિરેન અને દીપમાલા છેલ્લા અઢી મહિનાથી ફતેપુરા ખાતેના તેમના ભાડાના મકાનમાં પ્રથમ માહિતી આપનાર સાથે રહેતા હતા. ૨૭.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, જ્યારે પ્રથમ માહિતી આપનાર અને તેમના પરિવારના અન્ય સભ્યો ફતેપુરા ખાતે તેમના ઘરમાં હાજર હતા, ત્યારે વિરેનએ તેમને જાણ કરી કે તે સુખસર જઈ રહ્યો છે અને ઘરેથી નીકળી ગયો. ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, પ્રથમ માહિતી આપનારને વિરેન તરફથી તેમના મોબાઈલ ફોન પર ફોન આવ્યો, જેમાં તેણે જણાવ્યું કે તે હોસ્પિટલ જઈ રહ્યો છે. વિરેનએ આ સિવાય વધુ કંઈ કહ્યું નહોતું. ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, પ્રથમ માહિતી આપનાર તથા તેમના મોટા પુત્ર બલદેવ અને તેમની પત્ની પુષ્પા સહિતના અન્ય પરિવારજનો ઘરે હાજર હતા. રાત્રે આશરે ૧૦:૩૦ વાગ્યે, કેયૂરભાઈ, વિરેનનો સાળો (દીપમાલાનો ભાઈ) તથા લબાણા ભોપાભાઈ, દીપમાલા સાથે, પ્રવિણચંદ્ર પંચાલના માલિકીના વાહનમાં વિરેનને બેભાન અવસ્થામાં લઈને આવ્યા. વિરેન અને દીપમાલાને ઉતારીને કેયૂરભાઈ તથા લબાણા ભોપાભાઈ કારમાં ચાલ્યા ગયા. પ્રથમ માહિતી આપનાર, તેમના જમાઈ ભરતભાઈ

હીરાલાલ પંચાલ તથા પરિવારના અન્ય સભ્યોએ વિરેન સાથે વાત કરવાનો પ્રયાસ કર્યો, પરંતુ તેણે કોઈ પ્રતિસાદ આપ્યો નહીં. તેમ છતાં, વિરેન હલનચલન કરતો હતો. સવારે આશરે ૪:૦૦ વાગ્યે, ભરતભાઈએ ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સ બોલાવી અને વિરેનને સારવાર માટે ફતેહપુરા ખાતેની સરકારી હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યો. ડોક્ટરે તપાસ કરતાં જણાવ્યું કે વિરેનનું મૃત્યુ થઈ ચૂક્યું હતું.

૨.૨ પ્રાથમિક જાણકાર્તા ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ આશરે ૮:૩૦ વાગ્યે શરૂઆતમાં ફતેહપુરા પોલીસ મથકે પહોંચ્યા હતા અને ઉપરોક્ત માહિતી આપી તથા વિરેન્દ્રના મૃત્યુની રીત અંગે પોલીસે તપાસ કરે તેવી માંગણી કરી હતી. આ પ્રાથમિક માહિતી આંક ૬૩ પર છે. એવું જણાય છે કે ત્યારબાદ, એ જ દિવસે, સાંજે ૧૮:૩૦ કલાકે, પ્રાથમિક જાણકાર્તા ફરીથી ફતેહપુરા પોલીસ મથકે પહોંચ્યા અને આંક ૨૩ મુજબ ફરિયાદ કરી, જેના આધારે એફ.આઈ.આર. નોંધવામાં આવી. એફ.આઈ.આર.માં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે પ્રાથમિક જાણકાર્તાને અન્ય લોકો સાથેની વાતચીતમાંથી તથા ફતેહપુરા સરકારી હોસ્પિટલમાં ડૉક્ટર સાથે વાત કર્યા બાદ જાણવા મળ્યું કે તેમના પુત્ર વિરેન્દ્રને છાતી પર રહસ્યમય મુક્કાના પ્રહાર થયા હતા.

આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે વિરેન્દ્રના સાળા કેયુરભાઈ, વિરેન્દ્રની પત્ની દીપમાલા અને ભોપાભાઈ લબાણાએ વિરેન્દ્રને લાતો અને મુક્કાના પ્રહાર કર્યા હતા તથા તેને બેભાન હાલતમાં પ્રાથમિક જાણકર્તાના ઘરે મુકી ગયા હતા અને ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા હતા. પ્રાથમિક જાણકર્તાને શંકા હતી કે વિરેન્દ્રના મૃત્યુ સુધી પહોંચાડનારી ઘટનાઓમાં તેમનો હાથ હતો. પ્રાથમિક જાણકર્તાના જણાવ્યા અનુસાર, મૃત્યુ પામેલા વિરેન્દ્રની પત્ની દીપમાલાના વર્તમાન અપીલકર્તા સાથે ગેરકાયદે સંબંધો હતા; તેથી, આ બાબતની તપાસ કરાવવી જરૂરી છે.

૩. એફઆઈઆરમાં, શરૂઆતમાં ચાર વ્યક્તિઓને આરોપી તરીકે નામિત કરવામાં આવ્યા હતા, એટલે કે, (૧) કેયુરભાઈ પ્રવિણચંદ્ર પંચાલ, (૨) પ્રવિણચંદ્ર પંચાલની પુત્રી અને સ્વ. વિરેન્દ્રની પત્ની દીપમાલા, (૩) ભોપો લબાણો અને (૪) ઈરફાન મહંમદ મોદિયા (વર્તમાન અપીલકર્તા). રેકૉર્ડ પરથી જાણવા મળે છે કે મૂળ આરોપી નં. ૧ થી ૩ની મુક્તિ માટે સંહિતાની કલમ ૧૬૯ હેઠળ અરજી કરવામાં આવી હતી. આ આરોપીઓ, એટલે કે (૧) કેયુરભાઈ પ્રવિણચંદ્ર પંચાલ, (૨) દીપમાલા અને (૩) ભોપો લબાણોને મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી બનાવવામાં આવ્યા હતા. અપીલકર્તા એકમાત્ર આરોપી તરીકે રહ્યો.

૪. અપીલકર્તા વિરુદ્ધ આરોપપત્ર રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને માનનીય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, પ્રથમ વર્ગ, ફતેહપુરા દ્વારા કેસને સુનાવણી માટે સત્ર અદાલતમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો. આંક ૫ પરનો આરોપ અપીલકર્તા વિરુદ્ધ ઘડવામાં આવ્યો હતો, જેમાં તેણે પોતાનો દોષ સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને સુનાવણી કરવા માગણી કરી હતી. તદનુસાર, કેસનો ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવ્યો હતો.

૫. પોતાના કેસના સમર્થનમાં, ફરિયાદ પક્ષે વીસ સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને વિશાળ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા. સ્પષ્ટતા માટે, રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાની મુખ્ય વિશેષતાઓનો સંક્ષિપ્ત ખાકો આપવો જરૂરી રહેશે.

૬. પીડબ્લ્યુ. ડૉ. ભરતકુમાર વલ્લભદાસ પટેલ છે, જે ફતેહપુરાના સમુદાયિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં તબીબી અધિકારી છે. તેઓ જણાવે છે કે મૃતક વિરેનનો મૃતદેહ ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ બપોરે ૧:૩૦ કલાકે અદાલતમાં લાવવામાં આવ્યો હતો. તેમણે અન્ય પેનલ ડૉક્ટર ડૉ. એસ.જી. ભભોર સાથે મળીને મૃતદેહનું પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું, જે બપોરે ૧:૪૦ કલાકે શરૂ થયું અને બપોરે ૩:૧૫ કલાકે પૂર્ણ થયું. તેઓ જણાવે છે કે મૃતદેહ રૂપથી ૩૦ વર્ષની વયના પુરુષનો હતો, જેણે લાલ રંગની બુશશર્ટ અને સફેદ પેન્ટ પહેર્યા હતા. આ સાક્ષી મુજબ મૃતકના મૃતદેહ પર પહેરેલા કપડાં પર લોહીના ડાઘ હતા. આ સાક્ષી

મૃતકના મૃતદેહ પર થયેલી ઈજાઓનું વર્ણન કરે છે, જે આંક ૧૪ના પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલની ક્રમાંક ૧૭ની કૉલમમાં વર્ણવેલી ઈજાઓ મુજબ નીચે મુજબ છે:

(૧) છાતી પર – અગ્રભાગ અને બંને બાજુએ બહુવિધ લાલચઢા સ્થળો –

(૨) પીઠના ભાગના શરીર પર સ્થળો અને ઘસારો

(૩) પીઠના ભાગના નીચલા ભાગ પર સ્થળો અને ઘસારો

(૪) બાજુએ પાંજરાની હાડકીનું ફ્રેક્ચર (૪) બાજુએ પાંજરાની હાડકીનું ફ્રેક્ચર (૫) કોસ્ટોકોન્ડ્રલ સાંધા નજીક પાંજરાની હાડકીનું ફ્રેક્ચર

(૫) ડાબા પગ પર ૧ x ૧ નો ઘસારો

(૬) ડાબી બાજુના પગ પર ૧ x ૧ નો ઘસારો

ડોક્ટરના જણાવ્યા મુજબ, મૃત્યુનું કારણ “છાતીની ઈજા અને જનનાંગની ઈજાના કારણે થયેલું કાર્ડિયો-રેસ્પિરેટરી અરેસ્ટ” હતું.

૭.ઉલટતપાસમાં, આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે જ્યારે મૃતદેહ તેની પાસે લાવવામાં આવ્યો ત્યારે તેને મૃતકના મોઢા પર કોઈ નિશાન કે સૂકાયેલું લોહી મળ્યું નહોતું. તે વધુમાં જણાવે છે કે ઈજા નં. ૪ સ્વરૂપે ગંભીર હતી અને ઘાતક સાબિત થઈ શકતી હતી, કારણ કે આવી ઈજાના કારણે શ્વાસ લેવામાં તકલીફ થાતી, કારણ કે પાંસળીઓને અસર પહોંચત. એક પ્રશ્નના જવાબમાં, ડૉક્ટર જણાવે છે કે ઈજા નં. ૪ જેવી ઈજા ધરાવનાર વ્યક્તિ પોતાના હાથ અને પગ હલાવી શકશે, પરંતુ બેસી શકશે નહીં. તે વધુમાં જણાવે છે કે ઈજા નં. ૪ના કારણે શરીરમાં ઓક્સિજનનો પ્રવાહ ઘટી જશે અને જો તરત સારવાર પૂરી પાડવામાં ન આવે, તો તે ઘાતક સાબિત થઈ શકે છે. પોસ્ટમોર્ટમ અહેવાલની કૉલમ નં. ૨૦માં, છાતીની ઈજાઓ નીચે મુજબ વર્ણવવામાં આવી છે:

પાંજરાની હાડકીઓના ભંગાણ કોસ્ટો કૉન્ટ્રલ જૂનેથમ ઉપર
(૧) બાજુ (૪) પાંજરાની હાડકીઓ (૪) બાજુઓ પર
(૫) પાંજરાની હાડકીઓ

૮. ડૉક્ટર જણાવે છે કે ઈજા નં.૨૦ પણ ગંભીર ઈજા છે. આંતરિક ઈજાઓને કારણે ફેફસાંમાં રક્તજમાવ થઈ શકે છે અને જો ઈજાના બે કલાકની અંદર સારવાર ન આપવામાં આવે, તો મૃત્યુ થઈ શકે છે. છાતીની ઈજાના સંદર્ભમાં પણ ડૉક્ટર જણાવે છે કે જો બે કલાકની

અંદર સારવાર ન આપવામાં આવે, તો તેનું પરિણામ મૃત્યુરૂપે આવી શકે છે. એક પ્રશ્નના ઉત્તરરૂપે, ડૉક્ટર જણાવે છે કે મૃતકને થયેલી ઈજાઓ એવી છે કે જે બે અથવા ત્રણ બળવાન વ્યક્તિઓ દ્વારા પહોંચાડી શકાય.

૯. દીપમાલા, મૃતક વિરેનની પત્ની,ને પીડબ્લ્યુ ર તરીકે તપાસવામાં આવી છે. તેનું નિવેદન આંક ૨૧ પર છે. શરૂઆતમાં તેને આરોપી તરીકે નામિત કરવામાં આવી હતી, પરંતુ પછી તેને મુક્ત કરવામાં આવી અને ફરિયાદ પક્ષની સાક્ષી બનાવવામાં આવી. જો કે તેને વિરોધી સાક્ષી જાહેર કરવામાં આવી છે, તેમ છતાં તેનું નિવેદન અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે, કારણ કે તે ફરિયાદ પક્ષનો સમગ્ર કેસ પ્રગટ કરે છે, જેને તેણે નકાર્યો છે. તેના નિવેદનને વિગતવાર રીતે વિચારવું આવશ્યક છે.

૧૦. દીપમાલાએ જણાવ્યું છે કે વર્ષ ૨૦૧૧માં તે પોતાના પતિ અને સંતાનો સાથે સાસરિયાના ઘરમાં રહેતી હતી. વર્ષ ૨૦૦૨માં તેણે પ્રથમ ફરિયાદીપક્ષના પુત્ર જિગો ઉર્ફે વિરેન સાથે લગ્ન કર્યા હતા અને તે લગ્નથી તેને વૃદ્ધિ નામની દસ વર્ષની પુત્રી હતી, જે સંબંધિત સમયે ધોરણ ૩માં અભ્યાસ કરતી હતી, તથા હેતકુમાર નામનો ચાર વર્ષનો પુત્ર હતો. તેણીએ પોતે દસમું ધોરણ સુધી અભ્યાસ કર્યો છે અને તેના બે ભાઈઓ છે. મોટો ભાઈ અમિત છે

અને નાનો કેયુર છે. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે વર્ષ ૨૦૧૧માં, ભાઈબીજના દિવસે, નૂતનવર્ષના દિવસો દરમિયાન, તે પોતાના પતિ વિરેન અને પુત્ર હેતકુમાર સાથે મોટરસાયકલ પર ફતેહપુરામાં સાસરિયાના ઘરમાંથી, પોતાના માતાપિતાના અફવા ગામના ઘરની મુલાકાત લેવા ગઈ હતી. તેઓ સૌને મળ્યા અને ત્યાં લગભગ અડધો કલાક રોકાયા. ત્યારબાદ તેઓ સુખસર ગયા, જ્યાં તેના સસરાનું ઘર આવેલું છે. તેઓએ ત્યાં રાત્રિ વિતાવી. જ્યારે તેઓ સુખસર ખાતે હતા, ત્યારે તેના પતિએ દારૂનો મોટા પ્રમાણમાં સેવન કર્યું હતું અને તે નશામાં હતા. તેથી, તેઓ મોટરસાયકલ પર ફતેહપુરા પરત જઈ શક્યા નહોતા અને સુખસર ખાતે જ રાત્રિ રોકાયા. બીજા દિવસે, વિરેનની તબિયત સારી નહોતી. તેણે તેણીને કહ્યું કે તેને ચક્કર આવે છે અને છાતીમાં દુખાવો થઈ રહ્યો છે. તેણે ડૉક્ટર પાસે લઈ જવાનું કહ્યું. દીપમાલા વિરેનને સુખસરના ડૉક્ટર પાસે લઈ જવા માગતી હતી, પરંતુ વિરેનએ ના પાડી અને કહ્યું કે તેને દાહોદના ડૉક્ટર પાસે લઈ જવું જોઈએ. લગભગ ૧૧:૦૦ વાગ્યે, દીપમાલા અને વિરેન સુખસરથી દાહોદ જવા નીકળ્યા. સુખસર છોડતાં પહેલાં, વિરેનએ પોતાના મોબાઈલ પરથી પ્રથમ ફરિયાદીપક્ષને જાણ કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે તેની તબિયત સારી ન હોવાથી તેઓ દાહોદના ડૉક્ટર પાસે જઈ રહ્યા છે.

તેમના પાડોશમાંથી એક ગફ્ફરભાઈ જીપમાં દાહોદ જઈ રહ્યા હતા. વિરેનએ તેમને સાથે લઈ જવા વિનંતી કરી અને તે, તેમના પુત્ર હેતકુમાર તથા દીપમાલા ગફ્ફરભાઈની જીપમાં ગયા. ગફ્ફરભાઈની પત્ની પણ જીપમાં બેઠી હતી. તેમણે હેતકુમારને અફવા ગામે, દીપમાલાના માતાપિતાના ઘરમાં ઉતાર્યો અને દાહોદ તરફ આગળ વધ્યા. તેઓ માંડવાવ માર્ગ પર આવેલા શિવમ ક્લિનિક ખાતે ઊતર્યા. શિવમ ક્લિનિક ખાતે ડૉક્ટરે વિરેનની તપાસ કરી. વિરેનએ તેમને જણાવ્યું કે તેને ચક્કર આવે છે અને છાતીમાં ભારે દુખાવો છે. ડૉક્ટરે તેને શીરામાં પ્રવાહી ચઢાવ્યું, પરંતુ વિરેનની તબિયતમાં સુધારો થયો નહોતો. તેથી, ડૉક્ટરે તેમને જણાવ્યું કે વિરેનનું સોનોગ્રાફી કરાવવું જોઈએ. દીપમાલાએ જણાવ્યું છે કે તેની પાસે પૂરતા પૈસા નહોતા, તેથી તેણે ગફ્ફરભાઈની પત્નીને ફોન કરીને ત્યાં થોડા પૈસા લઈને આવવા કહ્યું. ગફ્ફરભાઈની પત્ની પાસેથી પૈસા ઉછીના લઈને, દીપમાલાએ વિરેનને ડેરપન સિનેમા નજીક ડૉ. કુંડાવાલાના ક્લિનિક ખાતે એક્સરે અને સોનોગ્રાફી કરાવવા લઈ ગઈ. તેઓ લગભગ અડધો કલાક ડૉ. કુંડાવાલાના ક્લિનિકમાં બેઠા રહ્યા અને એક્સરે તથા સોનોગ્રાફી પૂર્ણ કરી. લગભગ ૪:૦૦ વાગ્યે, વિરેનએ તેણીને જણાવ્યું કે તેને શૌચાલય જવું છે અને તે ડૉ. કુંડાવાલાના ક્લિનિકમાંથી નીકળી ગયો. થોડા

સમય પછી, વિરેન નશાની હાલતમાં કિલનિકમાં પાછો આવ્યો. ત્યારબાદ, એક્સરે અને સોનોગ્રાફીના અહેવાલો લઈને દીપમાલા અને વિરેન ઓટોરિક્ષામાં શિવમ કિલનિક ગયા. શિવમ કિલનિકના ડૉ. ધોટીએ એક્સરે અને સોનોગ્રાફીના અહેવાલો તપાસ્યા અને ફરીથી વિરેનની શારીરિક તપાસ કરી. ડૉ. ધોટીએ વિરેનને પૂછ્યું કે તેણે ક્યાં દારૂ પીધો છે. દીપમાલાએ જવાબ આપ્યો કે તેને ખબર નથી. વિરેનની તપાસ કર્યા પછી, ડૉક્ટરે સલાહ આપી કે વધુ સારવાર માટે તેને વડોદરા લઈ જવો જોઈએ. દીપમાલાએ જણાવ્યું છે કે તેના પતિ વિરેનએ તેના સસરા, પ્રથમ ફરિયાદીપક્ષને ફોન કર્યો અને જાણ કરી કે તેની હાલત બહુ ખરાબ છે તથા ડૉક્ટરે તેને સારવાર માટે વડોદરા જવાની સલાહ આપી છે. પ્રથમ ફરિયાદીપક્ષે વિરેનને જણાવ્યું કે તે ઘરમાં એકલો છે અને તે બધી દિશામાં દોડી શકતો નથી, તેથી તેઓએ ફતેહપુરા પરત આવવું જોઈએ. વિરેન દ્વારા ડૉક્ટરનો પ્રથમ ફરિયાદીપક્ષ સાથે સંપર્ક કરાવવામાં આવ્યો. ડૉક્ટરે પ્રથમ ફરિયાદીપક્ષને જાણ કરી કે વિરેનને વધુ સારવાર માટે વડોદરા લઈ જવો જોઈએ. ત્યારબાદ, પ્રથમ જાણકર્તાએ કોલ સમાપ્ત કર્યો.

૧૧. દીપમાલા વધુમાં જણાવે છે કે ત્યારબાદ તેણીએ પોતાની માતાને ફોન કરીને જાણ કરી હતી કે તેના પતિ વિરેન્દ્રની તબિયત ખૂબ ખરાબ છે અને તેમને લેવા તેના પિતાની કાર મોકલવી જોઈએ. દીપમાલાની માતાએ પોતાના પુત્ર કેયુરને કાર સાથે મોકલ્યો હતો. કેયુર ડ્રાઈવિંગમાં બહુ નિપુણ ન હોવાથી, ભોપો લબાણા તેને સાથે ડ્રાઈવર તરીકે મોકલવામાં આવ્યો હતો. તેઓ આશરે સાંજે ૭:૦૦ વાગ્યે કારમાં શિવમ ક્લિનિક પહોંચ્યા હતા. દીપમાલા અને વિરેન્દ્ર કારમાં ફતેહપુરા જવા નીકળ્યાં. રસ્તામાં વિરેન્દ્રે તેણીને જણાવ્યું કે તેને ભૂખ લાગી છે. લીમડી પાસે રસ્તામાં કેયુરે સફરજન ખરીદ્યાં અને વિરેન્દ્રને એક સફરજન ખવડાવ્યું. ઝાલોદમાં કારમાં પેટ્રોલ ભરાવીને તેઓ આશરે સાંજે ૮:૦૦ થી ૮:૩૦ વાગ્યે ફતેહપુરામાં પ્રથમ માહિતીદાતાના ઘેર પહોંચ્યા હતા. તેઓ ઘરમાં પ્રવેશ્યા ત્યારે તેના સસરા, સાસુ, મોટાભાઈ-સસરા અને તેમની પત્ની તથા નણંદ અને તેના પતિ હાજર હતા. દીપમાલાની જુબાની મુજબ, પરિવારજનોએ તેના પતિ સાથે આશરે દસ મિનિટ વાત કરી હતી. તેની નણંદના પતિએ પણ વિરેન્દ્ર સાથે વાત કરી હતી અને ત્યારબાદ તેની નણંદ અને તેનો પતિ ઘરે જવા નીકળી ગયા હતા. તેઓ ગયા પછી, તેના સસરાએ વિરેન્દ્રને ગાળો આપવાનું શરૂ કર્યું અને કહ્યું કે તે દારૂ પીને ક્યાંથી આવ્યો છે.

ત્યારબાદ કેચુર અને ભોપો ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા. વિરેન્દ્રે પોતાના પિતાને જણાવ્યું કે આ સમયે તેમના પર ગુસ્સે થવું ન જોઈએ અને જે કંઈ કહેવું હોય તે સવારમાં કહેવું જોઈએ. વિરેન્દ્રનો મોટો ભાઈ અને તેની પત્ની તેમના બાળકો સાથે પોતાના ઓરડામાં સુવા ગયા અને પ્રથમ માહિતીદાતા પોતાના ઓરડામાં ગયો. વિરેન્દ્રની માતા વિન્દ્ર સાથે બીજા ઓરડામાં ગઈ. વિરેન્દ્રને તાવ હતો, તેથી દીપમાલાએ તેને ગોળી આપી. જ્યારે વિરેન્દ્રે કંઈક ખાવા માગ્યું, ત્યારે તેની માતાએ તેને પીવા માટે દૂધ આપ્યું. ત્યારબાદ વિરેન્દ્ર પથારી પર સૂઈ ગયો અને દીપમાલા તથા તેની સાસુ જમીન પર સૂઈ ગયા. બીજા દિવસે સવારે આશરે ૫:૦૦ વાગ્યે દીપમાલા જાગી. તેની સાસુ પણ જાગી. જ્યારે તેમણે વિરેન્દ્રને જગાડવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે તેમને જણાયું કે તેની હાલત ખૂબ જ ખરાબ હતી. તે બોલતો નહોતો, પરંતુ ઈશારાઓ દ્વારા વાતચીત કરતો હતો અને જણાવી રહ્યો હતો કે તેની છાતીમાં દુખાવો થતો હતો. પ્રથમ માહિતીદાતાએ પોતાના જમાઈ ભરતભાઈ અને પુત્રી કૈલાશબેન તથા ભત્રીજા લક્ષ્મીકાંતને ફોન કર્યો. ભરતભાઈ ત્યાં પહોંચ્યા પછી તેમણે ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સ બોલાવી અને વિરેન્દ્રને તે એમ્બ્યુલન્સમાં હોસ્પિટલ લઈ જવામાં આવ્યો. દીપમાલાના વર્ણન મુજબ, તે ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સમાં પોતાના પતિ સાથે જવા ઈચ્છતી હતી,

પરંતુ તેના સસરાએ તેને ધક્કો મારી નીચે ઉતારી દીધી અને કહ્યું કે ત્યાં તેનું કોઈ કામ નથી. દીપમાલા જણાવે છે કે તેના પતિને કઈ હોસ્પિટલમાં લઈ જવાયા હતા તે તેણીને ખબર નથી. ત્યારબાદ, આશરે સવારે ૭:૦૦ અથવા ૭:૩૦ વાગ્યે તેને જાણ કરવામાં આવી કે તેના પતિ વિરેન્દ્રનું મૃત્યુ થયું છે. તેણીએ પોતાના માતાપિતાને ફોન કરીને આ સમાચાર આપ્યા. અંદાજે દોઢ કલાક બાદ પોલીસ આવી અને તેણીને પોલીસ મથકે લઈ ગઈ. તેણી જણાવે છે કે તે પોતાના પતિનો મૃતદેહ પણ જોઈ શકી નહોતી.

૧૨. દીપમાલા આગળ જણાવે છે કે જ્યારે પોલીસ તેના પર પૂછપરછ કરી રહી હતી, ત્યારે તે બેહોશ થઈ ગઈ અને તેને ફતેપુરા ખાતેની સરકારી હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવી, જ્યાં તેને શિરામાર્ગે પ્રવાહી આપવામાં આવ્યું. જ્યારે તેની સારવાર ચાલી રહી હતી, ત્યારે તેના સસરા, પ્રથમ જાણ કરનાર, આવ્યા અને તેનો પુત્ર હેતકુમાર લઈ ગયા. પ્રથમ જાણ કરનારે દીપમાલાને પણ ગાળો આપવા માંડી અને કહ્યું કે તે જોઈ લેશે કે તેનો પિતા તેને કેવી રીતે બચાવશે. તે જણાવે છે કે તેના સસરાએ તેની વિરુદ્ધ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી. જ્યારે પોલીસે તેની પૂછપરછ કરી, ત્યારે તેણે તેમની સમક્ષ હકીકતો જણાવેલી. પોલીસે તેની બે વખત પૂછપરછ કરી હતી. તે જણાવે છે કે જ્યારે તે પોતાના

પતિને સોનોગ્રાફી માટે લઈ ગઈ હતી, ત્યારે તેણે કોઈની સાથે મોબાઈલ પર વાત કરી નહોતી.

૧૩. દીપમાલા વધુમાં નિવેદન આપે છે કે અપીલકર્તા સુખસારનો રહેવાસી છે અને તેના પતિનો મિત્ર છે, અને આ રીતે તેણી તેને ઓળખે છે. તેણી જણાવે છે કે લગ્ન બાદ તેના પતિએ અપીલકર્તાની દુકાનમાંથી ધંધો કર્યો હતો. જ્યારે તે પોતાના પતિને દાહોદની ડૉક્ટરની ક્લિનિકે લઈ ગઈ હતી, ત્યારે અપીલકર્તા સાથે તેની કોઈ વાતચીત થઈ નહોતી અને અપીલકર્તા પણ ત્યાં તેણીને મળ્યો નહોતો. તેણી વધુમાં જણાવે છે કે દિવસ દરમિયાન કોઈ પણ સમયે અપીલકર્તા તેણીને મળ્યો નહોતો. દીપમાલા વધુમાં જણાવે છે કે તેણીએ પોલીસ સમક્ષ બે વાર નિવેદનો આપ્યા હતા અને ત્યારબાદ ચાર દિવસ પછી તેણી દ્વારા કોઈ અન્ય નિવેદન આપવામાં આવ્યું નહોતું. દીપમાલા જણાવે છે કે જ્યારે તેના પતિને ક્લિનિકે લઈ જવાયા હતા, ત્યારે કોઈ પણ સમયે કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા તેમને માર મારવામાં આવ્યો નહોતો. જે દિવસે તેણીએ પોતાના પતિને ક્લિનિકે લઈ ગઈ હતી, તે દિવસે અપીલકર્તાએ તેણીને ફોન કર્યો નહોતો અને તેણી પણ અપીલકર્તા સાથે ગઈ નહોતી. આ તબક્કે, દીપમાલાને વૈરી સાક્ષી જાહેર કરવામાં આવી છે.

૧૪. દીપમાલાની વ્યાપક ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી, દરમ્યાન તેણે ફરિયાદ પક્ષની સમગ્ર કથા નકારી કાઢી છે, જે મુજબ અપીલકર્તાએ તેને ત્યારે ફોન કર્યો હતો જ્યારે તે ડૉ. કુન્દાવાલાના ક્લિનિકમાં હતી, જ્યાં વિરેનની સોનોગ્રાફી થઈ રહી હતી. તે નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેને ફરીથી આશરે સાંજે ૫:૩૦ વાગ્યે ફોન કરીને ક્લિનિકમાંથી બહાર આવવા કહ્યું હતું અથવા અપીલકર્તાના ફોન પર તે બહાર ગઈ હતી. તે નકારે છે કે અપીલકર્તા ક્લિનિકની બહાર સફેદ સફારી કારમાં બેઠો હતો અથવા બેન્ચ પર સૂઈ રહેલો વિરેન ઊભો થઈ તેને કોના સાથે વાત કરી રહી છે તે પૂછ્યું હતું. તે નકારે છે કે તેણે વિરેનને કહ્યું હતું કે તે અપીલકર્તા સાથે વાત કરી રહી છે, જેણે તેને ફોન કરીને બહાર આવવાની ધમકી આપી હતી. તે વધુમાં નકારે છે કે વિરેનએ કહ્યું હતું કે તે તેની સાથે આવી અપીલકર્તા સાથે વાત કરશે. તે નકારે છે કે તેમણે રૂ. ૭૦૦/ ચૂકવી, સોનોગ્રાફીનો અહેવાલ લઈને બહાર આવ્યા બાદ, અપીલકર્તા કારની ચાલક બેઠક પર બેઠો હતો અને તેના પતિ જિગોએ અપીલકર્તાને તેની પત્નીને કેમ પરેશાન કરે છે તે બાબતે ટોક્યું હતું. તે વધુમાં નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેમને કારમાં બેસવાનું કહ્યું હતું અને તે તથા તેનો પતિ બન્ને કારમાં બેઠા હતા, જેમાં એરકન્ડિશનિંગ ચાલુ હતું. દીપમાલા વધુમાં નકારે છે કે અપીલકર્તા તેમને કોલેજ

નજીક ઝાલોદ રોડ પર લઈ ગયો અને કારની બારીના પડદાં ઉપર ખેંચી લીધા હતા. તે નકારે છે કે તેના પતિએ અપીલકર્તાને પૂછ્યું હતું કે તે તેની પત્નીને વારંવાર શા માટે હેરાન કરે છે, અને અપીલકર્તાએ ગુસ્સામાં તેના પતિને કહ્યું હતું કે તેને તેમાં શું? તે નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેને કહ્યું હતું કે તેણે તેની સાથે સમાધાન કરવું જોઈએ અને તેના પતિએ સમાધાન શું કરવાનું છે તેમ પૂછતાં, અપીલકર્તાએ કહ્યું હતું કે તેણે દીપમાલાને તેની સાથે જવા દેવી જોઈએ અને તેની સાથે સંબંધો રાખવા જોઈએ. આ સાક્ષી વધુમાં નકારે છે કે તેના પતિએ ઈનકાર કરતાં કહ્યું હતું કે તે પોતાની પત્નીને તેની સાથે જવા નહીં દે, ત્યારબાદ અપીલકર્તા કારને છાપરી રોડ તરફ, જિલ્લા ગ્રામ વિકાસ કચેરી પાસે લઈ ગયો અને ડાબી વળાંક લઈને ત્યાં ગયો જ્યાં ત્રણ ટાંકીવાળી ફેક્ટરી અને પાછળ મેદાન આવેલું છે. દીપમાલા વધુમાં નકારે છે કે અપીલકર્તાએ એ સ્થળે કાર અટકાવી હતી અને કારની અંદર જ તેના પતિને માર્યો હતો. તે નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેની પર બળજબરીથી હુમલો કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો અને તેના પતિએ તેને તેમ ન કરવા કહતાં, અપીલકર્તાએ તેના પતિને ગુપ્તાંગ પર માર્યો હતો અને તેની સાથે ઝઘડો શરૂ કર્યો હતો. તે નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેના પતિને ધક્કો માર્યો હતો અને તેની ઉપર બેસી તેના છાતી પર મુક્કા

અને કોણીથી માર્યું હતું. તે નકારે છે કે તે અને તેના પતિ બુમાબુમ કરવા લાગ્યા હતા, પરંતુ કોઈ સાંભળી શક્યું નહોતું કારણ કે કારની બારીના પડદાં ઉપર ખેંચાયેલા હતા અને દરવાજા બંધ હતા. તે વધુમાં નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેના પતિને બહાર કાઢી નીચે ફેંકી દીધો હતો, જેના કારણે તે બેહોશ થઈ ગયો હતો અને ત્યારબાદ અપીલકર્તાએ કાર ચાલુ કરી મુખ્ય માર્ગ પર આગળ વધ્યો હતો. દીપમાલા એ પણ નકારે છે કે અપીલકર્તા તેને અને તેના પતિને મુખ્ય માર્ગ પર છોડવા જતો હતો, પરંતુ તેના પતિની હાલત ધ્યાનમાં લઈને તેણે તેને તેમ ન કરવા કહ્યું હતું; તેથી, અપીલકર્તાએ તેને ધમકી આપી હતી કે જો તે આ ઘટનાની જાણ કોઈને કરશે તો તે તેને મારી નાખશે. આ સાક્ષી વધુમાં નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેમને દાહોદ બસસ્ટેન્ડ નજીક જ્યાં ઓટોરિક્ષા ઉપલબ્ધ હતા તે જગ્યાએ ઉતાર્યા હતા અને તેનો પતિ, જેને ચક્કર આવી રહ્યા હતા, નીચે પડી ગયો હતો અને ઓટોરિક્ષા ચાલકની મદદથી તેને ઊભો કરવામાં આવ્યો હતો, તથા તે અને તેનો પતિ ઓટોરિક્ષામાં શિવમ ક્લિનિક પરત આવ્યા હતા. દીપમાલા સ્પષ્ટ રીતે નકારે છે કે અપીલકર્તાએ તેના પતિ વિરેનના છાતી પર મુક્કા અને કોણીથી માર્યો હતો અને તેના ગુપ્તાંગ પર લાત મારી હતી. તેણે

નકારી કાઢ્યું છે કે તેના અપીલકર્તા સાથે ગેરકાયદેસર સંબંધો છે અથવા તેને બચાવવા માટે તે ખોટી સાક્ષી આપી રહી છે.

૧૫. આરોપીના કહેવા પર તેની ઉલટતપાસ દરમિયાન દીપમાલાએ જણાવ્યું હતું કે તે પોતાના પતિ વિરેન્દ્રને જિગો નામે બોલાવતી હતી. તેણીએ વિરેન્દ્ર સાથેના પોતાના લગ્નની વિગતો વર્ણવી છે, જે વર્ષ ૨૦૦૨માં થયા હતા; તેણી કહે છે કે જ્યારે તેણે વિરેન્દ્ર સાથે લગ્ન કર્યા ત્યારે તેની ઉંમર અલ્પવયની હતી. તેણી ખુલાસો કરે છે કે જ્યારે તે નવમીમાં અભ્યાસ કરતી હતી ત્યારે વિરેન્દ્રએ તેનું અપહરણ કરી તેને સુખસર લઈ ગયો હતો. અપહરણના બે-ત્રણ દિવસ બાદ તેના પિતાએ તેની કસ્ટડી મેળવી હતી. તેણી જણાવે છે કે લગ્નમાં હાજરી આપવા માટે તે પોતાની માસીના ઘરે ગઈ હતી ત્યારે ઝાલોદ ખાતે પૂજા હોસ્પિટલની નજીકથી વિરેન્દ્રએ તેનું અપહરણ કર્યું હતું. તેના માતાપિતા પણ ત્યાં હાજર હતા. વિરેન્દ્ર બે અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે આવ્યો હતો અને તેને જીપમાં લઈ ગયો હતો. જ્યારે તેના પિતાએ તેના અપહરણ અંગે પોલીસ સ્ટેશનમાં ફરિયાદ કરી, ત્યારે પોલીસ કર્મચારીઓએ તેને વડોદરાથી પાછી લાવી હતી, જ્યાં વિરેન્દ્ર તેને લઈ ગયો હતો. તેણીને પાછી લાવવામાં આવ્યા બાદ, સમુદાયના લોકોની મધ્યસ્થીથી તેના પિતા અને પ્રથમ માહિતીદાર, એટલે કે વિરેન્દ્રના પિતાજી, વચ્ચે સમજૂતી થઈ હતી. સમજૂતી થતાં તેના પિતાએ

ફરિયાદ પાછી ખેંચી લીધી હતી. સમજૂતીની એક શરત એવી હતી કે સુખસર ખાતેના પ્રથમ માહિતીદારના ઘરની માલિકી તેના નામે ફેરવવામાં આવશે. સમજૂતીના પરિણામે, તે કહેવામાં આવેલું મકાન તેને આપવામાં આવ્યું હતું. આ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે સમજૂતીની બીજી એક શરત એવી હતી કે વિરેન્દ્રના માતાપિતા તેની સાથે સારો વર્તાવ કરશે. આ સમજૂતી ઉપ-નોંધણીકર્તાની કચેરીમાં કરવામાં આવી હતી. સમજૂતી પછી દીપમાલા વિરેન્દ્ર સાથે રહેવા લાગી હતી. તેણી વધુમાં કહે છે કે તેના સસરાએ પોતાનું સુખસરનું ઘર તેને આપવું પડ્યું હોવાથી, તેણે તેના પિતા સાથે સારા સંબંધો રાખ્યા નહોતા. તેના સસરા, જેઠ, નાંદા અને સાસુએ તેની સાથે સારો વર્તાવ કર્યો નહોતો અને તેઓ તેની સાથે ભાગ્યે જ વાત કરતા હતા.

૧૬. દીપમાલાએ ઉલટતપાસમાં સ્વીકાર્યું છે કે દારૂના સેવન અને સંગ્રહ સંબંધિત કેસો તેના પતિ વિરેન વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા, જે મોટા પ્રમાણમાં દારૂનું સેવન કરતો હતો. તેણે આ બાબત અંગે તેના સસરાને જાણ કરી હતી, પરંતુ તેમણે આ તરફ ધ્યાન આપ્યું નહોતું.

૧૭. ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ તપાસ દરમિયાન વધુમાં જણાવે છે કે તે અને વિરેન બપોરના લગભગ ૩:૦૦ વાગ્યે ફતેહપુરાથી મોટરસાઈકલ પર સુખસર જવા નીકળ્યાં હતાં અને અડધા

કલાકમાં સુખસર પહોંચી ગયાં હતાં. સુખસર પહોંચ્યા પછી, તેઓ તેના માતાપિતાના ઘરે અફવા ગામે ગયાં અને ત્યાં બપોરના લગભગ ૪:૦૦ વાગ્યે પહોંચ્યાં. તેઓ ત્યાં લગભગ ૫:૦૦ વાગ્યા સુધી રહ્યા, ત્યારબાદ સુખસર જવા નીકળ્યાં. તે જણાવે છે કે તેણે તેના પતિની સુખસરની કોઈ કિલનિકમાં સારવાર કરાવી નહોતી. તે જણાવે છે કે તેના પતિની અગાઉ ફ્તેહપુરામાં ડૉ. ચરેલની કિલનિકમાં સારવાર થઈ રહી હતી. તેણે લુણાવાડામાં પણ સારવાર લીધી હતી. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેના પતિને તેમની બીમારીને કારણે મૃત્યુ થયું તે પહેલાં તેઓ દાહોદ ખાતે ડૉ. શીતલ શાહ પાસે પણ સારવાર લઈ રહ્યા હતા. તેઓ મહાવીર હોસ્પિટલમાં લગભગ ચાર દિવસ આંતરિક દર્દી તરીકે રહ્યા હતા. તે સ્વીકારે છે કે તેના પતિ વિરેન દીર્ઘકાલીન દારૂખોર હતા અને આ કારણે તેમને ઘણી વાર બીમાર પડવાની આદત હતી. ડૉક્ટરે તેના પતિને મદિરાપાન બંધ કરવાની સલાહ આપી હતી, પરંતુ તેના પતિએ આ સલાહનું પાલન કર્યું નહોતું. દીપમાલા વધુમાં જણાવે છે કે તેના સસરાએ વિરેનને મદિરાપાન બંધ કરાવવા માટે કોઈ પ્રયાસ કર્યા નહોતા અને તેઓ તેને કોઈ હોસ્પિટલમાં પણ લઈ ગયા નહોતા.

૧૮. દીપમાલા વધુમાં જણાવે છે કે તેના પતિ પાસે મોબાઈલ ફોન હતો, પરંતુ ઘટનાના દિવસે તે ફોન પર કોની સાથે વાત કરી રહ્યા હતા, તેની તેને જાણ નથી. તેમના ફોનની બેટરી ડિસ્ચાર્જ થઈ ગયા પછી, તેમણે તેનું મોબાઈલ ફોન લઈ લીધું. તે ફરીથી દોહરાવે છે કે તેના પતિએ તેને કહ્યું હતું કે તેમને શૌચાલય જવું છે અને તેઓ પોતાનું એક્સ-રે કરાવવા ગયા ત્યારે મોબાઈલ ફોન સાથે લઈ ગયા હતા. તેના પતિએ ડૉક્ટર સાથે વાત કરી હતી અને ત્યારબાદ, તે અને વિરેન ઑટોરિક્ષામાં એક્સ-રે લઈને શિવમ ક્લિનિક પર પાછા ફર્યા હતા. શિવમ ક્લિનિકના ડૉક્ટરે પણ તેના પતિ સાથે વાત કરી હતી અને તેમનો એક્સ-રે અહેવાલ જોયો હતો. તેમણે તેના પતિની તપાસ પણ કરી હતી અને તેમને સલાહ આપી હતી કે આગળની સારવાર માટે વડોદરા જવું જોઈએ અને દારૂનું સેવન બંધ કરવું જોઈએ. તે જણાવે છે કે ડૉક્ટરે કહ્યું હતું કે તેના પતિનું ચક્રત નુકસાન પામ્યું હતું.

૧૯. ફરીથી, ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ ઉલટતપાસમાં, આ સાક્ષીએ પુનરોચ્ચાર કર્યો છે કે કેયુર તેમને કારમાં ફતેપુરા ખાતે તેમના ઘરે લઈ આવ્યો હતો. તેઓ લગભગ સાંજે ૮:૦૦ વાગ્યે ફતેપુરા પહોંચ્યા. તેઓ કારમાંથી ઉતર્યા અને વિરેન ઘરમાં પ્રવેશ્યો. તેણી પાછળ ગઈ અને ત્યારબાદ તેનો ભાઈ કેયુર તથા ભોપો

અંદર આવ્યા. તેના ભાઈ કેયુરે તેના સસરા સાથે વાત કરી અને તેમને જણાવ્યું કે ડૉક્ટરે કહ્યું છે કે વિરેનએ દારૂ પીવાનું બંધ કરવું જોઈએ, કારણ કે તેનું ચક્રત નુકસાન પામ્યું હતું અને તેની સારવાર માટે તેને વડોદરા લઈ જવો જોઈએ. કેયુરે ડૉક્ટરનું મુલાકાત કાર્ડ પણ તેના સસરાને આપ્યું. ત્યારબાદ કેયુર અને ભોપો પંદર કે વીસ મિનિટ પછી ચાલ્યા ગયા.

૨૦. આ સાક્ષીએ વધુમાં ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ માં જણાવ્યું છે કે જે દિવસે તેના પતિનું અવસાન થયું, તે દિવસે તેને તેના પતિના અંતિમ સંસ્કાર માટે જવા દેવામાં આવી નહોતી. પોલીસ તેને સાથે લઈ ગઈ હતી. તેને પોલીસ મથકે લઈ જવામાં આવી અને ચારથી પાંચ દિવસ સુધી પોલીસ કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવી, ત્યારબાદ તેને મુક્ત કરવામાં આવી. તેણી જણાવે છે કે જ્યારે તે કસ્ટડીમાં હતી, ત્યારે તેના સસરા રોજ પોલીસ મથકે આવતાં હતા. તે ફરી દોહરાવે છે કે જે રાત્રે તેનો પતિ કિલનિકમાંથી ઘરે આવ્યો હતો, ત્યારે તેણે તેના સસરા, તેના દિયર સાથે વાત કરી હતી અને પથારી પર સૂઈને સૌ સાથે વાત કરતો હતો. તે બાથરૂમમાં પણ ગયો હતો.

૨૧. દીપમાલાની ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ પરથી પ્રગટ થતો ફરિયાદ પક્ષનો સમગ્ર કેસ તેણીએ નકારી કાઢ્યો છે.

૨૨. પ્રથમ જાણ કરનાર તથા મૃતક વિરેનના પિતા પૂનમચંદ ઉર્ફે રમણલાલ પારશોત્તમભાઈ પંચાલની પીડબલ્યુ ૩ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે. તેમની જબાની આંક ૨૨ પર છે. તેઓ જણાવે છે કે ૨૭.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ તેઓ ફતેપુરાની તેમની દુકાને હતા અને તેમનો પુત્ર વિરેન દીપમાલા સાથે આફવા ગામ ગયો હતો. ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ (જે ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ તરીકે ખોટું ટાઈપ કરવામાં આવ્યું છે) તેમનો પુત્ર વિરેન અને દીપમાલા, કેયુર તથા ભોપો લબાના સાથે લગભગ રાત્રે ૧૦:૩૦ વાગ્યે અલ્ટો કારમાં આવ્યા હતા. કેયુર અને ભોપો લબાના તેમનો પુત્ર વિરેન તથા પુત્રવધૂ દીપમાલાને ઉતારવા આવ્યા હતા. તેઓ જણાવે છે કે ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ જ સવારે લગભગ ૧૧:૦૦ વાગ્યે તેમના પુત્ર વિરેનએ તેમને ટેલિફોન કરીને જાણ કરી હતી કે તે દાહોદની અદાલતમાં જઈ રહ્યો છે અને તેની પત્ની દીપમાલા તેની સાથે છે. ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ જ તેમની પુત્રવધૂએ તેમને જાણ કરી હતી કે તેણે વિરેનની સારવાર કરાવી છે અને તેને દૂધ કે અન્ય કંઈ પણ આપવાનું નથી. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેમનો પુત્ર વિરેન અલ્ટો કારમાંથી નીચે ઉતરી, ઘરમાં પ્રવેશી પથારી પર સૂઈ ગયો. તે સમયે તેઓ ઘરે હાજર નહોતા, પરંતુ દુકાને હતા. દુકાન બંધ કરીને ઘરે આવ્યા બાદ તેમણે કેયુર અને ભોપો લબાનાને વિરેનની ખાટલા

પર બેઠેલા જોયા. વિરેન ખાટલા પર સૂતો હતો. તેમણે વિરેન તથા ભોપોને પૂછ્યું કે શું બન્યું હતું. બંનેએ જવાબ આપ્યો કે તેઓ હમણાં જ વિરેનને અદાલતમાં થી પાછો લઈને આવ્યા છે. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેમણે ખાટલા પર સૂતા વિરેન સાથે વાત કરી નહોતી. વિરેન હલનચલન કરતો હતો, પરંતુ બોલવાનો પ્રયત્ન કરતાં તે બોલી શક્યો નહોતો. બીજા દિવસે વિરેન બોલવાનું કે હલનચલન કરવાનું બંધ કરી દીધું, તેથી તેમણે તેમના જમાઈ ભરતભાઈ હિરાલાલ પંચાલને બોલાવ્યા, જેમણે ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સ બોલાવી અને તેને અદાલતમાં લઈ ગયા. ડૉક્ટરે તેમને જાણ કરી કે વિરેનનું અવસાન થઈ ગયું છે. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેમણે પોતાના પુત્રનું શવ પોસ્ટમોર્ટમ રૂમમાં પડેલું જોયું હતું. તેણે બુશાર્ટ અને પેન્ટ પહેર્યા હતાં. બુશાર્ટ ખોલતાં આ સાક્ષીએ જોયું કે તેની છાતી પર બુટના નિશાન હતા અને આશરે અગિયાર પાંસળીઓ તૂટી ગઈ હતી. તેની કમર અને પીઠ પર કાંકરી હતી. તેના પુત્રનાં ગુમાંગ બહાર ખેંચી કાઢવામાં આવ્યા હતા. તેમને લાગ્યું કે તેમના પુત્રને માર મારીને હત્યા કરવામાં આવી છે અને તેમણે સૌને તે મુજબ કહ્યું. તેમની શંકાનું કેન્દ્ર કેયુરભાઈ, ભોપો લબાના અને દીપમાલા હતા. દીપમાલાના અપીલકર્તા સાથે અનૈતિક સંબંધો હતા, તેથી તેમણે એફઆઈઆરમાં અપીલકર્તાનું નામ ઉમેર્યું.

૨૩. આરોપીના કહેવાથી કરવામાં આવેલા ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ ઉલટતપાસમાં આ સાક્ષી જણાવે છે કે વિરેન, દીપમાળા અને તેમના સંતાનો ઘટનાથી આશરે બે અથવા અઢી મહિના પૂર્વે ફતેપુરામાં તેના ઘરે રહેવા આવ્યા હતા. તે ભાડાના ઘરમાં રહે છે. તેઓ તેની સાથે રહેવા આવ્યા પછી તેના ઉપર વધુ ખર્ચાનો બોજો વધ્યો. તે જણાવે છે કે તેણે કરજ લઈને સુખસર ખાતે ઘર બાંધ્યું હતું, જ્યાં તે પોતાના પરિવાર સાથે રહેતો હતો. તેનો પુત્ર વિરેન અને દીપમાળાનો પ્રેમલગ્ન વર્ષ ૨૦૦૨માં થયો હતો. તે આ વાતનો ઈનકાર કરે છે કે તેના અને દીપમાળાના પિતાના વચ્ચે થયેલા સમાધાનના પરિણામે તેને સુખસરનું ઘર દીપમાળાના નામે કરવું પડ્યું હતું. આ સાક્ષી સ્પેરછાએ જણાવે છે કે દીપમાળા અને વિરેનના અપહરણ તથા પ્રેમલગ્ન બાબતના સમાધાનના ભાગરૂપે તેણે દીપમાળાના પિતાને રૂ. ૨.૫૧ લાખ રોકડા, પાંચ તોલા સોનું, ૨૫૦ ગ્રામ વજનની ચાંદીની “છડા” અને કપડાંની પાંચ જોડી આપી હતી. તે આ વાતનો ઈનકાર કરે છે કે તેણે સુખસરના ઘરની દીપમાળાના નામે નામંતરણ અંગે કોઈ દસ્તાવેજ કર્યો હતો અથવા તેના હિતમાં કોઈ દાનપત્ર કર્યો હતો, જે નોંધણી ઉપ-પંજિયારના કાર્યાલયમાં ૧૦.૦૬.૨૦૦૩ના રોજ ઈન્ડેક્સ નં. ૫૫૩ હેઠળ નોંધાયો હતો. તે જણાવે છે કે દીપમાળાનું અપહરણ થયું ત્યારે તે વયમાં સગીર

હતી એ બાબત તે જાણતો નથી. જ્યારે આ સાક્ષીને દીપમાળાના હિતમાં કરાયેલા સુખસરના ઘરના દાનપત્ર, જેમાં તેની સહી છે, બતાવવામાં આવ્યો, ત્યારે તે કહે છે કે દાનપત્ર દીપમાળાના હિતમાં જણાય છે અને દસ્તાવેજમાં તેનું નામ પણ દેખાય છે, પરંતુ તે તેની સહી નથી.

૨૪. આ સાક્ષી ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ ઉલટતપાસમાં આ બાબતનો ઇનકાર કરે છે કે તેનો પુત્ર વિરેન મધાસક્ત હતો અથવા તેની સામે દારૂબંધીના કેસો હતા. તે સ્વીકારે છે કે સમજૂતી બાદ તેના અને દીપમાળાના માતાપિતાના સંબંધો સમાપ્ત થઈ ગયા હતા.

૨૫. આ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે ૨૭.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, જ્યારે તેનો પુત્ર વિરેન, દીપમાળા અને હેતકુમાર તેના સાસરિયાના ઘરે ગયા હતા, ત્યારે તેની તેના પુત્ર સાથે કોઈ વાતચીત થઈ નહોતી. તરત પછીના ક્ષણે તે જણાવે છે કે તેના પુત્રએ તેને કહ્યું હતું કે તે જતો રહ્યો છે. તે વધુમાં કહે છે કે ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, જ્યારે તેનો પુત્ર હોસ્પિટલ ગયો હતો, ત્યારે તેણે તેને ફોન કરીને આ બાબતની જાણ કરી હતી. તે ઇનકાર કરે છે કે ૨૮મી તારીખે દિવસે તેના પુત્રએ દિવસે દીપમાળાએ તેને ફોન કર્યો હતો અથવા તેની તેમની સાથે કોઈ વાતચીત થઈ હતી. તે આ પણ ઇનકાર કરે છે કે તે દિવસે તેની કેયુર સાથે કોઈ વાતચીત થઈ હતી. આ સાક્ષી ઇનકાર કરે છે કે

૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ તેણે શિવમ ક્લિનિકના ડૉ. મહેશભાઈ સાથે વાત કરી હતી અને કે કેચુર તથા ભોપોએ દીપમાળા અને વિરેનને પ્રવીણચંદ્ર પંચાલની માલિકીની અલ્ટો કારમાં લાવ્યા હતા, ત્યારે તે પોતાની દુકાને હતો અને દસ મિનિટ પછી ઘરે આવ્યો હતો. તે જણાવે છે કે તે ઘરે હતો અને ત્યારબાદ અંદાજે પાંચથી દસ મિનિટમાં આવ્યો હતો.

૨૬. બચાવ પક્ષની સૂચના પર આ સાક્ષીની વધુ ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી, જેમાં તેણે આ બાબતનો ઇનકાર કર્યો કે તેની પત્નીએ વિરેનને પીવા માટે દૂધ આપ્યું હતું. તે કહે છે કે તેનો વિરેન સાથે કોઈ સંવાદ થયો ન હતો. ત્યારપછી તે સ્વેચ્છાએ જણાવે છે કે વિરેન બોલતો ન હતો. તે કહે છે કે તે વિરેન સાથે અંદાજે પાંચથી દસ મિનિટ સુધી બેઠો હતો. તે સ્વીકારે છે કે તેણે રાત્રે વિરેનને હોસ્પિટલ લઈ ગયો ન હતો અને તેને માત્ર બીજા દિવસે સવારે લગભગ ૪:૦૦ વાગ્યે લઈ ગયો હતો.

૨૭. આ સાક્ષી વધુમાં નકારે છે કે ઘટનાના આશરે ચાર મહિના પૂર્વે વિરેન ગંભીર રીતે બીમાર પડ્યો હતો અને ડૉ. શીતલ શાહની ક્લિનિકમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. તે સ્વીકારે છે કે તેના પુત્રની બાલાસિનોરમાં સારવાર કરવામાં આવી હતી. આ સાક્ષી ત્યારબાદ કહે છે કે તેના પુત્રના અવસાનના દિવસે, ફરિયાદ

કરવા માટે તે સવારે ૬:૦૦ થી ૭:૦૦ વચ્ચે પોતાના સમુદાયના અન્ય લોકો સાથે પોલીસ મથકે ગયો હતો અને ફરિયાદ આપવા માટે ત્યાં લગભગ બે થી ત્રણ કલાક રોકાયો હતો. તે કહે છે કે પોલીસ મથકે જવા પહેલાં તેણે પોતાના પુત્રના શરીર પર થયેલી ઈજાઓ જોઈ હતી. તેની છાતી પર બૂટના નિશાન હતા અને પીઠ પર કાંકરી હતી. તેના જનનાંગો બહાર ખેંચી કાઢવામાં આવ્યા હતા અને અગિયાર પાંજરાં તૂટી ગયાં હતાં. આ સાક્ષી પુનરોચ્ચાર કરે છે કે તેણે પોલીસ મથકે જવા પહેલાં આ ઈજાઓ જોઈ હતી અને ત્યાં ઉપસ્થિત લોકોને બતાવી હતી. ત્યાર બાદ તેણે પોલીસને ફરિયાદ આપી હતી. આ સાક્ષી વધુમાં સ્વીકારે છે કે પોતાની ફરિયાદમાં તેણે આ ઈજાઓ અંગે કંઈ પણ જણાવ્યું નહોતું. આ સાક્ષીની ઉલટતપાસ ામાંથી વધુમાં એ બહાર આવે છે કે એફ.આઈ.આર. નોંધાવ્યા બાદ તે સતત આશરે દસથી પંદર દિવસ સુધી પોલીસ મથકે જતો રહ્યો હતો અને તેની પુત્રવધૂ આશરે ચારથી પાંચ દિવસ સુધી પોલીસ કસ્ટડીમાં હતી. તે કહે છે કે તેણે દીપમાલાને પોલીસ મથકના લોકઅપમાં જોઈ હતી.

૨૮. આ સાક્ષી જણાવે છે કે સમાધાનના ભાગરૂપે દીપમાલાના પિતાને રૂ. ૨.૫૧ લાખની ચુકવણી અંગે તેની પાસે કોઈ

દસ્તાવેજ નથી. તે વધુમાં જણાવે છે કે દીપમાલા અને અપીલકર્તા વચ્ચેના અનૈતિક સંબંધ અંગે તેની પાસે કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા નથી. તેણે અથવા તેના પુત્રે આ બાબતે પોલીસ સ્ટેશનમાં કોઈ ફરિયાદ પણ કરી ન હતી. આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે દીપમાલા અને અપીલકર્તા વચ્ચેના કથિત અનૈતિક સંબંધ અંગે તેની પાસે કોઈ પુરાવો નથી, પરંતુ તેને આ બાબતે શંકા છે; તેથી તેણે તેમ જણાવ્યું છે. તે જણાવે છે કે તેના પ્રથમ નિવેદનમાં તેણે અપીલકર્તાનું નામ જાહેર કર્યું ન હતું, એ સાચું નથી. તે સ્વીકારે છે કે તેણે શંકાના આધારે અપીલકર્તાનું નામ આપ્યું હતું.

૨૯. આ સાક્ષીને પુનઃ બોલાવવામાં આવ્યો અને વધુ તપાસ તથા ઉલટતપાસ કરવામાં આવી. વધુ પ્રતિપૂછપરછમાં તે પુનરાવર્તન કરે છે કે જ્યારે તે ફતેહપુરા પોલીસ મથકે પ્રથમ માહિતી (આંક ૬૩) આપવા ગયો ત્યારે તેણે વિરેનના શરીરે થયેલી ઈજાઓ પહેલેથી જ જોઈ લીધી હતી અને સમુદાયના અન્ય વ્યક્તિઓ પણ તેની સાથે હતા. તે સમય સવારે લગભગ ૯:૦૦ થી ૯:૩૦ વચ્ચેનો હતો. તે સ્વીકારે છે કે તેની દ્વારા આપવામાં આવેલી પ્રથમ માહિતી (આંક ૬૩)માં તેણે પોતાના પુત્રના શરીર પર

થયેલી ઇજાઓ બાબતે કંઈ લખ્યું નથી. તે વધુમાં સ્વીકારે છે કે તેણે અપીલકર્તાનું નામ જાહેર કર્યું નથી.

૩૦. પ્રથમ માહિતીદાતાએ ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ સવારે ૯:૩૦ વાગ્યે આપેલું પ્રથમ ખુલાસા નિવેદન આંક ૬૩ પર છે, જેમાં ન તો મૃતક વિરેન્દ્રના શરીર પર થયેલ ઇજાઓનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, અને ન તો વર્તમાન અપીલકર્તા આરોપીનું નામ ઉલ્લેખિત કરવામાં આવ્યું છે. એ જ દિવસે સાંજે ૧૯:૩૦ કલાકે કરાયેલું બીજું ખુલાસા નિવેદન અપીલકર્તાનો ઉલ્લેખ કરે છે. મૃતક વિરેન્દ્રને થયેલ ઇજાઓનું વર્ણન, જેનું વર્ણન તેણે પોતાના નિવેદનમાં કર્યું છે, તે પણ આ નિવેદનમાં જોવા મળતું નથી; તેમાં માત્ર એટલું જ જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેના પુત્રની છાતી પર મુક્કાના ઘા મારવામાં આવ્યા હતા. આ નિવેદન આંક ૨૩ પર છે. બીજા માહિતી ખુલાસાના આધારે, એફ.આઈ.આર. ૧૯:૩૦ કલાકે નોંધવામાં આવી હતી.

૩૧. પી.ડબ્લ્યુ.જ પૂષ્પાબેન પુનમચંદ પંચાલ છે, જે પ્રથમ માહિતીદાતાની પત્ની અને મૃત્યુ પામેલ વિરેનની માતા છે. તેમનું નિવેદન આંક ૨૫ પર છે. આ સાક્ષીનું નિવેદન વધુ કે ઓછું તેમના પતિના નિવેદનના જ સમાન છે. તેમણે ઉલટતપાસ માં કબૂલ કર્યું છે કે તેમના પુત્ર વિરેન અને

દીપમાલા વચ્ચે પ્રેમલગ્ન થયું હતું, જેના કારણે દીપમાલાના માતા-પિતા અને તેમના પતિ વચ્ચે વિવાદ થયો હતો, જે સમજૂતીથી નિરાકરવામાં આવ્યો હતો અને તેના પરિણામે તેમના પતિનું સુખસરનું ઘર દીપમાલાને આપવામાં આવ્યું હતું. ઉલટતપાસ માં આ સાક્ષી વધુમાં જણાવે છે કે વિરેનના મૃત્યુ પછી દીપમાલાને પોલીસ દ્વારા લઈ જવામાં આવી હતી અને તે પોલીસ કસ્ટડીમાં હતી. તેમના પતિની જેમ, આ સાક્ષી કહે છે કે વિરેનને દાહોદની કિલનિકમાંથી ઘરે લાવવામાં આવ્યો ત્યારે તેમણે તેની સાથે વાત કરી નહોતી. તેઓએ તેને દૂધ પીવડાવ્યું હતું તેવું તેઓ ઇનકાર કરે છે. તેઓ કહે છે કે દીપમાલાએ તેમને જણાવ્યું હતું કે તેનો પતિ બિમાર હતો અને દાહોદમાં સારવાર કરાવીને તેઓ તેને પાછો લઈ આવી હતી. તેઓ વધુમાં કહે છે કે બીજા દિવસે આશરે ૬:૦૦ વાગ્યે તેઓ વિરેનના રૂમમાં ગયા અને જોયું કે વિરેન અને દીપમાલા જાગૃત હતા. તેમના પતિ અને મોટા પુત્ર બલદેવ દુકાન પર જવા માટે નીકળવાની તૈયારીમાં હતા. તેઓ એ વાતનો ઇનકાર કરે છે કે વિરેનનું સ્વાસ્થ્ય સારું નહોતું અથવા તે દારૂ પીવાની ટેવ ધરાવતો હતો. જોકે, તેઓ કબૂલ કરે છે કે વિરેન વિરુદ્ધ દારૂબંધીના કેસો હતા. તેઓ એ વાતનો ઇનકાર કરે છે કે વિરેનના ઘરમાંથી દારૂ મળ્યો હતો, પરંતુ કહે છે કે તેમને તેની જાણ પછીથી થઈ હતી. તેઓ કહે છે

કે તેમને ખબર નથી કે તેમના પુત્ર વિરેન વિરુદ્ધ દારૂબંધીના કેસો હતા કે તેમના પતિએ જમીન આપ્યા હતા. તેઓ વધુમાં કહે છે કે જ્યારે તેમના પુત્રની અંતિમ વિધિઓ કરવામાં આવી રહી હતી, ત્યારે તેમની પુત્રવધૂ દીપમાલા પોલીસ કસ્ટડીમાં હતી.

૩૨. પીડબ્લ્યુપ પ્રથમ માહિતી આપનારાના મોટાભાઈ બલદેવભાઈ પુનમચંદ પંચાલ છે. તેમની સાક્ષી આંક ૨૬ હેઠળ લેવામાં આવી છે. તેમની સાક્ષી પરથી વિશેષ કંઈ નિર્ભર થતું નથી.

૩૩. પ્રથમ માહિતીદાતાની મોટી પુત્રવધૂ શીતલબેન બલદેવભાઈ પંચાલની પીડબ્લ્યુક તરીકે આંક ૨૭થી પૂછપરછ કરવામાં આવી છે. તેમની સાક્ષીપણાં પણ વિશેષ મહત્વની નથી.

૩૪. પી.ડબ્લ્યુ. ૭ દિલીપસિંહ નરવરસિંહ લબાણા ઉર્ફે ભોપો લબાણા છે. તેમનું નિવેદન આંક ૨૮ પર જોવા મળે છે. તેઓ જ તે વ્યક્તિ છે, જેઓ વિરેનને શિવમ ક્લિનિક, દાહોદથી પ્રથમ માહિતીદાતાના ફતેપુરા સ્થિત ઘર સુધી લાવવામાં આવેલી કારમાં કેચુર સાથે ગયા હતા. પ્રારંભે, આ સાક્ષીને આરોપી તરીકે નામિત કરવામાં આવ્યા હતા, પરંતુ બાદમાં તેમને મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. આ સાક્ષી જણાવે છે કે ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ,

જ્યારે તેઓ સાંજે લગભગ ૬:૦૦ વાગ્યે ઘરે હતા, ત્યારે કેયુરે તેમને ફોન કરીને જાણ કરી હતી કે વિરેન બીમાર છે અને હોસ્પિટલમાં છે. તેથી તેમને તેને લેવા જવું પડ્યું. તેઓ અલ્ટો કારમાં કેયુરને લઈને દાહોદ ગયા અને સાંજે લગભગ ૬:૫૦ વાગ્યે ડૉ. ધોટીની ક્લિનિકે પહોંચ્યા. વિરેન બેન્ચ પર બેઠો હતો. કેયુરે ડૉક્ટર સાથે વાત કરી અને આ સાક્ષી બહાર બેઠા. તે સમયે, વિરેન બહાર આવ્યો અને આ સાક્ષી સાથે બેઠો તથા તેમને જાણ કરી કે ડૉક્ટરે તેને વધુ સારવાર માટે વડોદરા જવાની સલાહ આપી છે. આ સાક્ષીએ નોંધ્યું કે વિરેનએ દાઝનું સેવન કર્યું હતું અને તેના મોઢામાં દાઝની વાસ આવતી હતી. કેયુરે ડૉક્ટર સાથે વાત કરી અને બહાર આવ્યો. આ સાક્ષી જણાવે છે કે જ્યારે તેઓ વિરેનને કારમાં ફતેપુરા પાછા લાવી રહ્યા હતા, ત્યારે રસ્તામાં કેયુરે સફરજન ખરીદ્યા અને વિરેનએ લીમડી ખાતે એક સફરજન ખાધું તથા પાણી પીધું. ત્યારબાદ, તેમણે કારમાં ઈંધણ ભરાવ્યું અને ફતેપુરા ખાતે વિરેનના ઘરે પહોંચ્યા. વિરેન પહેલા ઉતર્યો, ત્યારબાદ દીપમાલા ઉતરી. આ સાક્ષીએ કાર પાર્ક કરી અને નીચે ઉતર્યા. ત્યાં વિરેનના માતા-પિતા અને ભાઈ હાજર હતા. કેયુરે વિરેનના પિતાને જણાવ્યું કે ડૉક્ટરે વિરેનને વધુ સારવાર માટે વડોદરા લઈ જવાની સલાહ આપી છે, પરંતુ વિરેનના પિતાએ જણાવ્યું કે તેમની પાસે તેને વડોદરા લઈ

જવા માટે પૈસા નથી. તેમણે વિરેનને ગાળો આપી અને પૂછ્યું કે તેણે ક્યાં દારૂ પીધો. ત્યારબાદ, કેયુરે વિરેનના પિતાની ડૉક્ટર સાથે વાત કરાવી. દીપમાલાએ તેમને અને કેયુરને પાણી પીવા આપ્યું અને વિરેનની માતાએ વિરેનને દૂધ આપ્યું. પછી કેયુર અને તેમણે વિરેનના પિતાથી વિદાય લઈ અને ત્યાંથી ચાલી ગયા. જ્યારે તેઓ જતા હતા, ત્યારે દીપમાલાએ જણાવ્યું કે તેનો પતિ દારૂ પીવે છે અને તેને હોસ્પિટલ સુધી કેવી રીતે લઈ જવો. આ સાક્ષી મુજબ, બીજી કોઈ વાતચીત થઈ નહોતી. તેઓ જણાવે છે કે દીપમાલાએ દિવસે શું કર્યું હતું તેની તેમને જાણ નથી અને આ બાબતે તેણીએ તેમને કોઈ માહિતી આપી નહોતી. બીજા દિવસે તેમને સમાચાર મળ્યા કે વિરેનનું મૃત્યુ થયું છે. તેઓ જણાવે છે કે તેઓ અપીલકર્તાને નામથી ઓળખે છે, કારણ કે તે સુખસર ખાતે રહે છે. વિરેન અપીલકર્તાની દુકાન પરથી વ્યવસાય કરતો હતો. તેઓ આગળ જણાવે છે કે જ્યારે તેઓ અલ્ટો કારમાં હતા, ત્યારે દીપમાલાએ અપીલકર્તા વિશે કંઈ કહ્યું નહોતું. તેઓ વધુમાં જણાવે છે કે તેમને યાદ નથી કે દીપમાલાએ તેમને જણાવ્યું હતું કે તેણીને અપીલકર્તાનો ફોન આવ્યો હતો કે નહીં.

૩૫. આ તબક્કે, આ સાક્ષીને ફરી ગયેલા જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે તેણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નહોતું.

૩૬. ઉલટતપાસ ઉલટતપાસમાં, આ સાક્ષી ફરિયાદ પક્ષની સમગ્ર કથા નકારે છે. તે જણાવે છે કે જ્યારે તેઓ ફતેહપુરા પરત ફરી રહ્યા હતા, ત્યારે વિરેનની ઇચ્છાથી, જેને કંઈક ખાવું હતું અને પાણી પીવું હતું, તેમણે લીમડી નજીક કાર થોભાવીને સફરજન ખરીદ્યાં હતાં. તે જણાવે છે કે તેઓ ઝાલોદ મારફતે ફતેહપુરા આવ્યા હતા અને કારમાં પેટ્રોલ ભરાવ્યા પછી તેઓ ફતેહપુરા પહોંચ્યા. તેઓ સાંજે લગભગ ૭:૩૦ થી ૮:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે વિરેનના ઘરે પહોંચ્યા. આ સાક્ષી પુનરાવર્તન કરે છે કે તેઓ વિરેનના ઘરે આશરે પંદરથી વીસ મિનિટ સુધી હતા, દરમિયાન કેયુરે વિરેનના પિતાને ડૉક્ટર સાથે વાત કરાવી. બીજા દિવસે, તેને જાણ કરવામાં આવી કે વિરેનનું મૃત્યુ થયું હતું.

૩૭. કેયૂરભાઈ પ્રવીણચંદ્ર પંચાલ, જે દિંપમાલાના ભાઈ તથા અવસાન પામેલા વિરેનના બનેલી થાય છે, તેમની સાક્ષી પી.ડબ્લ્યુ. ૮ તરીકે આંક ૩૦ પર લેવામાં આવી છે. તેઓ કહે છે કે તા. ૨૭.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ વિરેન અને દિંપમાલા તેમના ઘરે આવ્યા હતા અને અંદાજે એક કલાક કે તેથી વધુ સમય ત્યાં રોકાયા હતા. ત્યારબાદ તેઓ સુખસર ગયા હતા. ત્યારના બીજા

દિવસે, એટલે કે તા. ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, તેમને દિંપમાલાનો ફોન આવ્યો હતો, જેમાં તેણીએ જાણ કર્યું હતું કે તેના પતિ જીગો ઉર્ફે વિરેનને સારું લાગતું નહોતું અને તેને ઊલટીઓ થઈ રહી હતી. તેને હોસ્પિટલ લઈ જવાની જરૂર હોવાથી તેણીએ તેમને સાથે આવવા કહ્યું હતું. શરૂઆતમાં આ સાક્ષીએ પોતાની બહેનને જણાવ્યું હતું કે ઘરમાં કોઈ નથી, કારણ કે તેમના માતાપિતા એક સગાના શોકસભામાં ગયા હતા, તેથી તે આવી શકશે નહીં. પરંતુ તેમના માતાપિતા પાછા આવ્યા બાદ, દિંપમાલાએ પોતાની માતાને ફોન કરીને વિનંતી કરી હતી કે ડૉક્ટરની ક્લિનિકથી તેણી અને વિરેનને લેવા માટે કાર સાથે કોઈને મોકલે. તેથી કેયૂરભાઈ ભોપો લબાણા ઉર્ફે દિલીપસિંહ સાથે અલ્ટો કારમાં શિવમ ક્લિનિક ગયા હતા. તેઓ ત્યાં સાંજે લગભગ ૭:૦૦ થી ૭:૫૦ વાગ્યાની વચ્ચે પહોંચ્યા હતા. ત્યાં પહોંચતાં તેમણે જોયું કે તેમની બહેન અને અવસાન પામેલા વિરેન બેચ પર બેઠા હતા. તેમણે વિરેનના સ્વાસ્થ્ય વિશે પૂછપરછ કરી હતી, ત્યારે તેમને જણાવાયું હતું કે તેને હજી પણ ઊલટીઓ થઈ રહી હતી. તેઓ કહે છે કે વિરેનએ તેમને જણાવ્યું હતું કે ડૉક્ટરે કહ્યું હતું કે તેનું ચક્રત નુકસાન પામ્યું છે અને તેમાં સોજો આવ્યો છે. તેને વધુ સારવાર માટે વડોદરા જવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી. ડૉક્ટરે પોતાના મુલાકાત-કાર્ડ આ

સાક્ષીને આપ્યું હતું અને ત્યારબાદ કેયૂરભાઈ, દિંપમાલા અને વિરેન સાથે અલ્ટો કારમાં ફતેપુરા ગયા હતા. લિમડી નજીક વિરેનએ પાણી માગ્યું હતું અને તેણે ખરીદેલું એક સફરજન ખાધું હતું. કારમાં ઇંધણ ભરાવ્યા બાદ તેઓ ફતેપુરા પહોંચ્યા હતા. આ સાક્ષી કહે છે કે વિરેન સૌથી પહેલાં કારમાંથી ઉતર્યો હતો, ત્યારબાદ તેઓ અને તેમની બહેન ઉતર્યા હતા. ડ્રાઇવર ભોપો લબાણોએ કાર પાર્ક કરી હતી અને પછી ઘરમાં પ્રવેશ કર્યો હતો. આ સાક્ષીએ વિરેનના પિત ૪૭૦૦૪૬ વાત કરી હતી અને ડૉક્ટર સાથે થયેલી પોતાની વાતચીત અંગે તેમને જાણ કરી હતી તથા ડૉક્ટરનું મુલાકાત-કાર્ડ તેમને આપ્યું હતું. વિરેનના પિતા વિરેનથી નારાજ હતા અને તેમણે જણાવ્યું હતું કે દારૂ પીવાથી તેણે પોતાનું જીવન બરબાદ કરી નાખ્યું છે. કહેવાય છે કે વિરેનના પિતાએ કહ્યું હતું કે વડોદરામાં પોતાના પુત્રની સારવાર કરાવવા માટે તેમને પૈસા ક્યાંથી મળશે. અંદાજે દસ મિનિટ ત્યાં રોકાયા બાદ આ સાક્ષી ઘરેથી નીકળી ગયા હતા. તે સમયે તેમની બહેન દિંપમાલાના સસરા, સાસુ, નાણંદ અને બનેલી હાજર હતા. સવારમાં તેમને તેમની બહેનનો ફોન આવ્યો હતો, જેમાં તેણીએ જાણ કરી હતી કે તેના પતિનું અવસાન થઈ ગયું છે. તેથી તેઓ ફતેપુરા ગયા હતા. આ સાક્ષીને શત્રુ સાક્ષી જાહેર

કરવામાં આવ્યા છે, કારણ કે તેમણે ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી.

૩૮. વિદ્વાન સરકારી વકીલના તરફે થયેલી ઉલટતપાસ દરમિયાન તેણે પોતાની તરફથી હોવાનું કહેવાતું પોલીસ નિવેદન નકાર્યું હતું. જ્યારે આ નિવેદનો તેને મૂકવામાં આવ્યા ત્યારે તેણે તેમનું સમર્થન કર્યું નહોતું.

૩૯. ફરિયાદ પક્ષ તથા બચાવ પક્ષ બન્નેએ જેના નિવેદન પર આધાર રાખ્યો છે, એવા અત્યંત મહત્વના ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષીઓમાંથી એક શિવમ કિલનિકના ડૉ. મહેશકુમાર દેવાભાઈ ધોટી છે, જેમનું સાક્ષ્ય આંક ૩૧ ખાતે અને પીડબ્લ્યુ ૯ તરીકે નોંધાયું છે. તેમનું સાક્ષ્ય આંક ૩૧ ખાતે છે. આ સાક્ષી જણાવે છે કે ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, બપોરે લગભગ ૧૨:૩૦ વાગ્યે, મૃતક વિરેન અને તેમની પત્ની તેમના કિલનિક પર આવ્યા હતા. તેમણે વિરેનની તપાસ કરી. તે સમયે વિરેનને ચક્કર આવતાં હતા અને પેટમાં પણ દુખાવો હતો. બિમારીના ઇતિહાસ અંગે પૂછતાં વિરેનએ તેમને જણાવ્યું કે છેલ્લા દસ દિવસથી આ ફરિયાદ હતી. ડૉક્ટર જણાવે છે કે પૂછપરછ દરમિયાન તેમને ખબર પડી કે વિરેન દારૂના આદી હતા. ડૉક્ટરે વિરેનને નસ દ્વારા પ્રવાહી આપ્યું અને ઇન્જેક્શન આપ્યું. ત્યારબાદ તેમણે

વિરેનને એક્સ-રે અને સોનોગ્રાફી કરાવવાની સલાહ આપી. ડૉક્ટર જણાવે છે કે તેમને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે વિરેનની પત્ની પાસે એક્સ-રે અને સોનોગ્રાફી કરાવવા પૂરતા પૈસા નહોતા. બપોરનો સમય થવાથી ડૉક્ટર ઘરે ગયા. બપોરના વિરામ દરમિયાન તેમના કમ્પાઉન્ડર તેમના નિવાસસ્થાને આવ્યા અને તેમને જાણ કરી કે વિરેનની પત્ની એક્સ-રે અને સોનોગ્રાફી કરાવવા તૈયાર છે. તેથી તેમણે તેમને ડાહોદ ઈમેજિંગ સેન્ટર ખાતે જરૂરી તપાસ કરાવવા મોકલ્યા. ડૉક્ટર ધોટી જણાવે છે કે સાંજે લગભગ ૫:૦૦ વાગ્યે વિરેન અને તેમની પત્ની એક્સ-રે અને સોનોગ્રાફીના અહેવાલો સાથે તેમના ક્લિનિક પર પાછા આવ્યા. તે જોઈને તેમને જણાયું કે અન્ય કોઈ જટિલતા કે સમસ્યા નહોતી અને માત્ર અતિશય દાઝના સેવનને કારણે વિરેનના ચક્રતમાં ક્ષયાત્મક ફેરફારો થયા હતા. તેમણે વિરેનની પત્નીને જણાવ્યું કે વિરેનએ દાઝનું સેવન બંધ કરવું જ પડશે અને તેમને હોસ્પિટલમાં પુનર્વસનાત્મક સારવાર લેવા સલાહ આપી. તે સમયે, તેણી પાસે પૈસા ન હતા અને ત્યાં કોઈ જવાબદાર વ્યક્તિ પણ હાજર ન હોવાથી, તેણીએ તેમને દવાઓ લખી આપવા કહ્યું. ડૉક્ટર જણાવે છે કે એ દરમિયાન વિરેનની પત્નીએ તેમને તેના પિતા અથવા સસરા સાથે વાત કરાવી. ડૉક્ટરે તેમને વિરેનની સ્થિતિની ગંભીરતા વિશે જણાવતાં

તાત્કાલિક દાડનું સેવન બંધ કરવા અને પુનર્વસનાત્મક પરામર્શ કરાવવા સલાહ આપી, પરંતુ તેની સસરા અથવા પિતાએ કહ્યું કે તેઓ વિરેનને દવાઓ આપી દે. આ દરમિયાન, ડૉક્ટરને જેના નામની જાણ નથી એવા વિરેનના સાળા, અન્ય એક વ્યક્તિ સાથે, વિરેનને ઘરે લઈ જવા ત્યાં આવ્યા. ત્યારે સાંજે લગભગ ૬:૩૦ વાગ્યા હતા. ડૉક્ટર જણાવે છે કે વિરેન તેમના ક્લિનિકથી જતા પહેલાં તેમણે રૂટિન તપાસ કરીને ફરી તપાસ્યા અને તેમની સ્થિતિમાં ખાસ સુધારો ન હોવાનું જણાયું. તેમણે પરિવારજનો સાથે વાતચીત કર્યા બાદ વિરેનને તાત્કાલિક પરામર્શ લેવા ફરી સલાહ આપી અને પોતાનો વિક્ઝિટિંગ કાર્ડ આપ્યો. ત્યારબાદ વિરેન, દીપમાલા અને વિરેનના સાળા ક્લિનિકથી નીકળી ગયા.

૪૦. ડૉક્ટરની ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી, જેમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમણે વિરેનની અગાઉ તપાસ કે સારવાર કરી નહોતી અને તેમની સારવાર તેઓએ પ્રથમ વખત કરી હતી. વિરેન અને તેમની પત્ની અંદાજે બપોરે ૧૨:૩૦ વાગ્યે તેમની ક્લિનિક પર આવ્યા હતા. તેમની તબીબી તપાસ દરમિયાન, તેમને જાણ થઈ કે વિરેન દાડનું સેવન કરતો હતો અને દાડનો આદી હતો. તેમણે જણાવ્યું છે કે એક્સરે અને સોનોગ્રાફી કરાવ્યા પછી વિરેન અને

તેમની પત્ની તેમની ક્લિનિક પર પાછા આવ્યા હતા. એક્સરે સામાન્ય હતી. સોનોગ્રાફી અહેવાલમાં “ચક્રતનું નોંધપાત્ર વૃદ્ધિકરણ, વ્યાપક ચરબીયુક્ત ખડબડિયું ઇકોટેક્સચર, સિરહોસિસ, અગ્રાશય સામાન્ય” એવું જણાયું હતું. ડોક્ટરે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે તેમણે વિરેનની સવારે આવતાં સમયે તપાસ કરી હતી અને જવા પૂર્વે ફરીથી તપાસ કરી હતી. આ બે તપાસો વચ્ચે કોઈ સુધારો થયો નહોતો. જ્યારે તેમને પૂછવામાં આવ્યું કે શું તેમણે વિરેનના પિતાને વાત કરી હતી, ત્યારે ડોક્ટરે જણાવ્યું હતું કે વિરેનની પત્નીએ તેમને પોતાના પિતા અથવા સસરા સાથે વાત કરાવી હતી. ન્યાયાધીશે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે વિરેનના સાળા સાંજે અંદાજે ૬:૩૦ વાગ્યે તેમની ક્લિનિક પર આવ્યા હતા અને તેમણે વિરેનની તપાસ કરી હતી. તે સમયે તેમના કપડાં પર કાદવ કે કાંકરીના ડાઘા નહોતા. જ્યારે તેમણે સાંજે વિરેનની તપાસ કરી, ત્યારે તેના શરીર પર બહારથી કોઈ ઈજા કે ઈજાના નિશાન નહોતા.

૪૧. પીડબ્લ્યુ૧૦ શંકરભાઈ નાથાભાઈ બરજોલ છે, જે અન્વેષણ અધિકારી દ્વારા મૃતકના કપડાં જપ્ત કરવાની પંચનામાના પંચ સાક્ષીઓમાંના એક છે. તેઓ ફરી ગયેલ છે અને આંક ૪૧ પરના પંચનામાને સમર્થન આપ્યું નથી. ઉક્ત પંચનામાના

પરિશીલનથી જણાય છે કે તેમાં ઉલ્લેખ છે કે મૃતકની શર્ટની પાછળ અને ડાબા ખભા પર કાદવ લાગેલું હતું. જોકે, ઉક્ત પંચનામામાં કપડાં લોહીલુહાણ હતાં તે બાબતે કોઈ ઉલ્લેખ નથી.

૪૨. પી.ડબ્લ્યુ.૧૦ ફરિયાદ પક્ષનાં કેસ નો સર્વથા ઇનકાર કરે છે કે, અથવા તે પાસું કે, મૃતકના કપડાં પોલીસ કોન્સ્ટેબલ જસવંતસિંગ દ્વારા, ફરિયાદ પક્ષની કહાણી મુજબ, આપવામાં આવ્યા હતા. નોંધનીય છે કે ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ની તારીખની, મૃતકના પ્રથમ જાણકાર તથા પિતા પૂનમચંદ પરશોત્તમભાઈ પંચાલ દ્વારા હસ્તાક્ષરિત, એક રસીદ આંક ૭૫ તરીકે રેકૉર્ડ પર છે. આ રસીદ ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ની તારીખની છે અને તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રથમ જાણકારને મૃતકના કપડાં સોંપવામાં આવ્યા હતા અને તેણે તે પોતાના કબજામાં લીધા હતા, જેના બદલે આ રસીદ જારી કરવામાં આવી હતી.

૪૩. પીડબ્લ્યુ.૧૧ મધુભાઈ ઉકરભાઈ બરજોલ છે, જે મૃતકના કપડાં જમી અંગેના પંચનામાના બીજા પંચ સાક્ષી છે. આ પંચ સાક્ષીએ પણ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેમને વિરોધી સાક્ષી તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

૪૪. લક્ષ્મણભાઈ ગબાભાઈ લબાણા, જેમની તપાસ પીડબ્લ્યુ-૧૨ તરીકે આંક ૪૮ પર કરવામાં આવી છે, તેઓ ગુનાસ્થળના પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે. તેઓ તેમના નિવેદનમાં જણાવે છે કે પોલીસએ તેમને પંચ સાક્ષી તરીકે હાજર રહેવા કહ્યું હતું. ગુનાસ્થળ તેમને દીપમાલાએ બતાવ્યું હતું. તેઓ જણાવે છે કે તેઓ, અન્ય એક પંચ સાક્ષી, પોલીસ ઉપનિરીક્ષક, મહિલા કોન્સ્ટેબલ, લેખક અને દીપમાલા સાથે ફતેપુરા પોલીસ મથકથી છાપરી માટે નીકળ્યા હતા. કાર છાપરી ખાતે એક મંદિરની નજીક અટકાવવામાં આવી હતી. જમણી બાજુએ સ્કેપ ફેક્ટરી હતી, જ્યાં ચાર ટાંકો હતા. દીપમાલા તેમને એક ટાંકા પાસે લઈ ગઈ અને તેમને તે સ્થળ બતાવ્યું, જ્યાં અપીલકર્તાએ ટાટા સફારી કાર ઊભી રાખી હતી, પડદા ઉંચક્યા હતા અને મૃતકને માર માર્યો હતો. તેમ છતાં, સ્વીકાર્ય સ્થિતિ એ છે કે દીપમાલાના કહેવાથી આ સ્થળ પરથી કોઈપણ વસ્તુની કોઈ શોધખોળ કરવામાં આવી નથી.

૪૫. અપરાધસ્થળનું આંક ૪૯ પરનું પંચનામું ૦૪.૧૧.૨૦૧૧ તારીખનું છે. તે તારીખ મહત્વપૂર્ણ ગણાશે, કારણ કે તે સમયે દીપમાલા આરોપીઓ પૈકી એક હતી. અપીલકર્તા તરફથી વિજ્ઞાન

વકીલે આ પંચનામા અંગે કેટલીક દલીલો રજૂ કરી છે, જેનો સંબંધિત તબક્કે વિચાર કરવામાં આવશે.

૪૬. ઈન્કવેસ્ટ પંચનામાના પંચ સાક્ષી, પ્રવિણકુમાર દેવાભાઈ લબાણા,નું પીડબ્લ્યુ ૧૩ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે. તેઓ જણાવે છે કે જ્યારે તેમણે મૃતકનું શરીર જોયું ત્યારે તેના પર કોઈ કપડાં નહોતાં. શરીર જોઈને બાદ, તેઓ અને અન્ય પંચ સાક્ષી બહાર આવ્યા અને નોંધો લખીને તેના પર સહી કરી. જ્યારે શરીરને ઊંધું ફેરવવામાં આવ્યું, ત્યારે જણાયું કે પીઠ પર નાની નાની કાંકરી અને માટીના કણ ચોટેલા હતા. તેઓ જણાવે છે કે શરીરનાં ડાબાં પાંસળાં તૂટી ગયેલાં હતાં, પરંતુ ઉમેરે છે કે આ વાત તેમને ડોક્ટરે કહી હતી, અને તેથી જ તેઓ એવું કહી રહ્યા છે. એવું જણાતું હતું કે શરીરના ગુપ્તાંગોમાં ઈજા હતી અને એવું લાગતું હતું જાણે બુટનો નિશાન હોય. તેઓ જણાવે છે કે રક્તસ્રાવ થઈ રહ્યો હતો કે નહોતો, તે તેમને યાદ નથી.

૪૭. આ સાક્ષીએ ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ માં જણાવ્યું છે કે તેને આ ઘટનાની જાણ અન્ય લોકોની વાતચીત દ્વારા થઈ હતી. તે જણાવે છે કે ભોપો લબાણા, જે શરૂઆતમાં આરોપી હતો, તે તેનો સાળો છે. એક ચોક્કસ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવતા, આ સાક્ષી

પુનઃદઢ કરે છે કે મૃતકના શરીરના કમરના ભાગ પર કાદવ અને કાંકરી હતી.

૪૮. ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું આંક પર પર છે. મૃતદેહની સ્થિતિનું વર્ણન ઉક્ત પંચનામામાં કરવામાં આવ્યું છે. તેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે મૃતકના જનનાંગ પ્રદેશ પર કાળો ડાઘ હતો અને ત્યાંથી રક્ત નીકળ્યું હોય તેમ જણાતું હતું. મૃતક લાલ રંગનું પૂર્ણબાહુ બુશાર્ટ અને ધૂસરી રંગની પેન્ટ પહેરેલી હતી. પંચનામામાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે મૃતકના મૃતદેહમાંથી તપાસ માટે કોઈ વસ્તુ કે સામગ્રી લેવામાં આવી નહોતી.

૪૯. મૃતક નરેશકુમાર હરિપ્રસાદ અગ્રવાલના નિવાસસ્થાનની ઝડતીનું પંચનામું તૈયાર કરવામાં જે પંચ સાક્ષી હતો, તેનું પી.ડબલ્યુ.૧૪ તરીકે પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ તેણે વિરોધી વલણ અપનાવ્યું હતું. તેની સાક્ષી પરથી કોઈ મહત્વપૂર્ણ બાબત નિર્ભર થતી નથી.

૫૦. પીડબલ્યુ૧૫, ગુટુભાઈ નાનાભાઈ હરિજન, જે મૃતકના ઘરની તલાશીની પંચનામાનો દ્વિતીય પંચ સાક્ષી છે, તેના સંબંધમાં પણ સ્થિતિ એકસરખી જ છે, અને તેણે પણ વિરોધી સાક્ષીનું વલણ અપનાવ્યું છે.

૫૧. અપીલકર્તાના મકાનની તલાશી લેવામાં આવી હતી અને આંક ૫૭ પર પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું. પીડબલ્યુ૧૬, હરિપ્રસાદ મુરલીધર અગ્રવાલ, ઉક્ત પંચનામાના પંચ સાક્ષીને પણ વૈરી જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

૫૨. તેવી જ રીતે, પીડબલ્યુ ૧૭, કલ્પેશભાઈ મગનભાઈ પ્રજાપતિ, જે એ જ પંચનામાના બીજા પંચ સાક્ષી છે, તેમણે પણ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી.

૫૩. ફતેપુરા પોલીસ મથકના પોલીસ મથક અધિકારી, જેમણે પોલીસ મથક ડાયરીમાં ફરિયાદ નોંધાવી હતી, લાલાભાઈ હીરાભાઈ બારોટને પીડબલ્યુ ૧૮ તરીકે તપાસવામાં આવ્યા છે. તેમણે પોલીસ મથકના ગૃહ ડાયરીમાં ફરિયાદ અંગે નોંધ કરી હતી એ હકીકત સિવાય, તેમના નિવેદનમાંથી અન્ય કશું પણ બહાર આવતું નથી.

૫૪. આગામી મહત્વપૂર્ણ સાક્ષી પી.ડબલ્યુ.૧૯, અભેસિંગ તપાસ અધિકારી નાનજીભાઈ તવીયાડછેજેમની જુબાની આંક ૬૫ પર નોંધાયેલી છે. આ સાક્ષી જણાવે છે કે પ્રથમ માહિતીદાતાએ ફરિયાદ નોંધાવી હતી, જેના આધારે એફઆઈઆર નોંધવામાં આવી હતી, કારણ કે તેને શંકા હતી કે વિરેનનું મૃત્યુ સંદિગ્ધ પરિસ્થિતિઓ હેઠળ

થયું હતું. પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં પ્રથમ માહિતીદાતાએ મૃતદેહની ઓળખ કરી હતી. જ્યારે આ સાક્ષીએ સ્ટ્રેચર પર પડેલો મૃતદેહ જોયો, ત્યારે તેના પર કોઈ કપડાં નહોતાં. મૃતદેહની છાતી પર નીલના ચિહ્નો હતાં. મોઢામાંથી લોહી અથવા કોઈ પ્રવાહી બહાર નીકળી સૂકાઈ ગયું હતું. જમણા કાનમાંથી પણ કોઈ પ્રવાહી બહાર નીકળ્યું હતું. મૃતદેહના જનનાંગ પ્રદેશ પર કાળો નિશાન હતો અને સૂકાયેલા પ્રવાહીના કેટલાક અંશ જોવા મળ્યા હતા. પીઠ પર નીલનો ચિહ્ન હતો. ઘૂંટણની નીચે પણ નીલનો ચિહ્ન મળ્યો હતો. પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં પંચનામું કરાયું હતું. આ સાક્ષી મુજબ, મૃતકના મૃતદેહ પરનાં કપડાં નિઃશસ્ત્ર કોન્સ્ટેબલ જસવંતસિંગ સોમસિંગ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યાં હતાં, સંબંધમાં પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું અને રસીદ આપવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ મૃતદેહને પોસ્ટ મોર્ટમ માટે મોકલવામાં આવ્યો હતો. પ્રથમ માહિતીદાતા દ્વારા આપવામાં આવેલી ફરિયાદ બંનેએ સહી કરી હતી. તેઓ જણાવે છે કે કેયુર પ્રવીણ પંચાલ, ભોપો લબાણા, દિપુ ઉર્ફે દીપમાલા અને ઈરફાન મહંમદ મોદિયા (અપીલકર્તા)નાં નામ ગુનાના શંકાસ્પદ તરીકે આપવામાં આવ્યાં હતાં. શંકાસ્પદોની તપાસ કરવામાં આવી હતી. વિરેનના ઘર અને શંકાસ્પદોના પંચનામા કરવામાં આવ્યાં હતાં. અપીલકર્તા તેના ઘેર મળ્યો નહોતો. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેણે આરોપી વ્યક્તિઓ, પ્રથમ માહિતીદાતા અને મૃતકના કોલ વિગતો માગી હતી. તે જણાવે છે કે

તેણે સંહિતાની કલમ ૧૬૧ હેઠળ ૦૪.૧૧.૨૦૧૧ના રોજ દીપમાલાનું નિવેદન નોંધ્યું હતું. આ સાક્ષી દીપમાલાના સમગ્ર નિવેદનનું શબ્દશઃ વર્ણન કરે છે, જેને તેણીએ પોતાની ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ માં નકારી કાઢ્યું છે. આ સાક્ષીએ કેયુર, દીપમાલા, પ્રથમ માહિતીદાતા અને મૃતકની કોલ વિગતો રજૂ કરી છે, જે અનુક્રમે આંક ૬૯, ૭૦, ૭૧ અને ૭૨ પર છે. જોકે, અપીલકર્તાની કોલ વિગતો અંગે તે જણાવે છે કે તેણે માગણી કરી હોવા છતાં તેને તે પૂરી પાડવામાં આવી નહોતી. તે સ્વીકારે છે કે આ અંગે તેણે કોઈ યાદ અપાવતી અરજી મોકલી નહોતી.

૫૫. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેમણે પોલીસ વિભાગમાં ઓગણત્રીસ વર્ષ સેવા આપી છે અને મોટાભાગે દાહોદ જિલ્લામાં ફરજ બજાવી છે. તેઓ સ્વીકારે છે કે પ્રથમ માહિતી પ્રથમ માહિતીદારે ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ સવારે ૯:૩૦ કલાકે આપી હતી, જે આંક ૬૩ પર છે. તેઓ આગળ સ્વીકારે છે કે ઉક્ત માહિતીમાં પ્રથમ માહિતીદારે કોઈ પણ વ્યક્તિને શંકાસ્પદ કે આરોપી તરીકે નામિત કરી નહોતા. તેઓ આગળ જણાવે છે કે આંક ૨૩ પરની ફરિયાદ એ જ દિવસે સાંજે ૧૯:૩૦ કલાકે આપવામાં આવી હતી અને બીજી ફરિયાદના આધાર પર એફ.આઈ.આર. નોંધાઈ હતી, જે આંક ૭૪ પર છે. વિરેનને ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સમાં હોસ્પિટલ ક્યારે લઈ જવામાં આવ્યો હતો તે અંગે તેમને પૂછાયેલા વિશિષ્ટ

પ્રશ્નના જવાબમાં આ સાક્ષી કહે છે કે મૃત્યુ પામેલ વ્યક્તિને ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સમાં ફતેહપુરા સરકારી હોસ્પિટલમાં સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે લઈ જવામાં આવ્યો હતો. તેઓ આગળ જણાવે છે કે પોસ્ટમોર્ટમ કરનાર ડૉક્ટર સાથેની તેમની વાતચીત મુજબ મૃતકના શરીર પર મળેલી ઇજાઓ મૃત્યુપૂર્વકની હતી. તેઓ કહે છે કે પોસ્ટમોર્ટમ કર્યા પછી તેમણે ડૉક્ટર સાથે વાત કરી હતી. ટીપમાળાની મોટી ભાભી શીતલબેનના નિવેદનનો ઉલ્લેખ કરતાં તપાસ અધિકારી જણાવે છે કે તેણીએ તેમની સમક્ષ નિવેદન આપ્યું હતું કે ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ લગભગ રાત્રે ૧૦:૦૦ વાગ્યે મૃતકને હોસ્પિટલમાંથી ફરી ઘરે લાવવામાં આવ્યો હતો. મૃતકને ઘરે લાવવામાં આવ્યો ત્યારે તે ત્યાં હાજર હતી. તેણીએ જણાવ્યું હતું કે રાત્રે મૃતકને ખોરાક આપવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેણે ખાધો નહોતો. હાંલાકી, તેણે થોડું દૂધ પીધું હતું અને પછી સુઈ ગયો હતો. આ સાક્ષી આગળ જણાવે છે કે પોસ્ટમોર્ટમ પૂર્ણ થયા બાદ મૃતદેહની કસ્ટડી પ્રથમ માહિતીદારને સોંપી દેવામાં આવી હતી. તેઓ કહે છે કે સામાન્ય સંજોગોમાં મૃતકના શરીર કપડાં પોલીસની કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવે છે. આ સાક્ષી આંક ૭૫ પરની રસીદ મુજબ મૃતકના શરીર પરથી કપડાં પ્રથમ માહિતીદારને સોંપવામાં આવ્યા હતા એ બાબતનો ઇનકાર કરે છે. આ સાક્ષી પંચ સાક્ષીઓની હાજરીમાં મૃતકના શરીર કપડાંનું

પંચનામું તૈયાર કરવાની પ્રક્રિયાનું વર્ણન કરે છે અને સ્વીકારે છે કે આંક ૪૧ પરના ઉક્ત પંચનામામાં તે કપડાં જમ કરવામાં આવ્યા હતા એવું લખેલું નથી. તપાસ અધિકારી જણાવે છે કે ફરિયાદ ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ સવારે ૭:૩૦ વાગ્યે નોંધવામાં આવી હતી અને એફ.આઈ.આર. એ જ દિવસે ૧૫:૦૦થી ૧૫:૩૦ કલાકની વચ્ચે નોંધાઈ હતી. આ સાક્ષીને વિશિષ્ટ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો કે મૃતકના કપડાં અંગેના પંચનામામાં સમય ૧૫:૦૦થી ૧૫:૩૦ કલાક દર્શાવવામાં આવ્યો છે અને જો તે સમય સુધી એફ.આઈ.આર. નોંધાઈ ન હતી, તો ઉક્ત પંચનામામાં એફ.આઈ.આર. નંબર કેવી રીતે દર્શાવવામાં આવ્યો? આ પ્રશ્નના જવાબમાં તપાસ અધિકારીએ કહ્યું છે કે તપાસ ચાલુ હતી અને પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું, તેથી તેમાં “આર૧૪૮/૧૧” નંબર લખવામાં આવ્યો હતો.

૫૬. તપાસ અધિકારીની વિસ્તૃતપણે ઉલટતપાસ કરવામાં આવી છે. તેઓ સ્વીકારે છે કે અકસ્માતજન્ય મૃત્યુ અંગેની પ્રથમ માહિતી ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ સવારે ૯:૩૦ કલાકે આપવામાં આવી હતી, પરંતુ તેઓ જણાવે છે કે ગુનો એ જ દિવસે સાંજે ૧૯:૩૦ કલાકે નોંધવામાં આવ્યો હતો. આંક ૪૧ પરનો પંચનામો પણ એ જ સમયે તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે

એફ.આઈ.આર. ૧૫:૦૦ થી ૧૫:૩૦ કલાક દરમિયાન નોંધવામાં આવી હતી. આ સાક્ષી જણાવે છે કે ડીપમાલાને ૨૯.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ પૂછપરછ માટે લઈ જવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ તેઓ સ્પેરછાએ જણાવે છે કે તેને ૩૦.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ તેના વૈવાહિક ઘરમાંથી પોલીસ મથકે પૂછપરછ માટે લઈ જવામાં આવી હતી, પરંતુ તેને કયા સમયે લઈ જવામાં આવી હતી તે તેમને યાદ નથી. તેઓ જણાવે છે કે જ્યારે ડીપમાલાને ઘરમાંથી લઈ જવામાં આવી હતી, ત્યારે તેના સાસરિયાઓ ઉપસ્થિત હતા. આ સાક્ષી જણાવે છે કે ડીપમાલાને પોલીસ કસ્ટડીમાં લેવામાં આવી નહોતી. તપાસ અધિકારીને ખાસ પ્રશ્ન પૂછવામાં આવ્યો હતો કે શું ડીપમાલાને ૩૦.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ પોલીસ મથકે લઈ જવામાં આવી હતી, પરંતુ ધરપકડ કરવામાં આવી નહોતી? તેના જવાબમાં તેમણે કહ્યું કે તેનું નામ શંકાસ્પદ તરીકે હતું અને તેનું નિવેદન નોંધ્યા બાદ તેને ઘરે જવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હતી. આ સાક્ષી જણાવે છે કે તેમણે જાતે જ ડીપમાલાએ આપેલું નિવેદન નોંધ્યું છે.

૫૭. તપાસ અધિકારીએ ઉલટતપાસ ામાં ખુલાસો કર્યો છે કે ગુનો નોંધાયા પછી જ્યારે તેઓ પ્રથમ માહિતીદાતાના ઘરે ગયા હતા, ત્યારે તેમણે કોઈ દવાઓ જમ કરી ન હતી. તેમણે આ વાતનો

ઇનકાર કર્યો છે કે તેમણે જ્યારે મૃતદેહ જોયો ત્યારે તે નિર્વસ્ત્ર હતો. તેઓ કહે છે કે તેમને જાણ છે કે પંચ સાક્ષીઓ તટસ્થ અને નિષ્પક્ષ હોવા જોઈએ. તપાસ અધિકારી આગળ સ્વીકારે છે કે અપીલકર્તા દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયેલ મુદ્દામાલ જીપ (ટાટા સફારી) કસ્ટડીમાં લેવામાં આવી નહોતી. આ બાબતે પ્રાદેશિક પરિવહન અધિકારીના કાર્યાલયમાંથી પણ તપાસ કરાવવામાં આવી નહોતી કે જી.જે.૨૩.એમ.૫૮૦૦ નોંધણી નંબર ધરાવતી ટાટા સફારી અપીલકર્તાના નામે નોંધાયેલ હતી કે નહીં. કોઈ નિશ્ચિત પ્રશ્ન પુછવામાં આવ્યો કે આ બાબતે કોઈ તપાસ ન કરવામાં આવી હોવા છતાં તેમને કેવી રીતે ખબર પડી કે ટાટા સફારી અપીલકર્તાની હતી, ત્યારે તેમણે ઉત્તર આપ્યો કે દીપમાલાના નિવેદન મુજબ ગુનો આચરતી વખતે આ વાહન અપીલકર્તા દ્વારા વપરાયું હતું. આ સાક્ષી આગળ ઉલટતપાસ ામાં કહે છે કે બદ્દી સ્ટીલ મિલ (અપરાધસ્થળ) પાસે માર્ગ પર છૂટાછવાયા ઘર આવેલાં છે, એવું સાચું નથી. તેઓ સ્વીકારે છે કે દિવસે માર્ગ પરથી લોકો પસાર થાય છે. તેઓ સ્વીકારે છે કે ઘટનાના સંદર્ભમાં તેમણે બદ્દી સ્ટીલ મિલના માલિકો અથવા ચોકીદાર કે ત્યાંના અન્ય કોઈ કર્મચારીનાં નિવેદનો લીધા નહોતા. તપાસ અધિકારી કહે છે કે બદ્દી સ્ટીલ મિલની બાજુમાં જિલ્લા ગ્રામિણ વિકાસ અધિકારીનું કાર્યાલય આશરે ૧૦૦ મીટર

દૂર આવેલું છે. તેમણે આ વાતનો ઇનકાર કર્યો છે કે બ્રૂની સ્ટીલ મિલની નજીક લોરીઓ અથવા ચાની લારીઓ હતી.

૫૮. ઉલટતપાસ દરમિયાન, તપાસ અધિકારીએ વધુમાં સ્વીકાર્યું કે અપીલકર્તાના કોલ વિગતવાર નોંધપત્રો પૂરા પાડવામાં આવ્યા નહોતા અને તેણે તે બાબત માટે કોઈ રીમાઈન્ડર પણ મોકલ્યો નહોતો. તે આ વાતનો ઇનકાર કરે છે કે ઘટનાના દિવસે અપીલકર્તાનું સ્થાન દાહોદમાં નહોતું. તે સ્વીકારે છે કે દીપમાલા અને અપીલકર્તા વચ્ચેના આક્ષેપિત પ્રેમસંબંધ બાબતે તેની પાસે કોઈ પુરાવો નથી અને કોઈ સ્વતંત્ર સાક્ષીએ પણ એવું જણાવ્યું નથી. તે સ્વીકારે છે કે તપાસ દરમિયાન તેણે કોઈપણ વ્યક્તિના મોબાઈલ ફોન કે સિમ કાર્ડ જપ્ત કરીને કબજામાં લીધા નથી. તે આ વાતનો ઇનકાર કરે છે કે પ્રથમ માહિતીદાતા, દીપમાલા અને કેયુરના કહેવાથી અપીલકર્તા સામે ખોટો કેસ ગોઠવવામાં આવ્યો હતો.

૫૯. મરણ પામેલના ભૌતિક હાલત અંગેનો એફ.એસ.એલ. અહેવાલ આંક ૬૬ પર છે. મરણ પામેલના શરીર પરના ઇજાઓનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે, જે મોટેભાગે મરણોત્તર તપાસ અહેવાલમાં વર્ણવેલ ઇજાઓ સાથે સુસંગત છે. જોકે, આ અહેવાલમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું નથી કે મરણ પામેલની પીઠ પર કોઈ કાદવ

અથવા કાંકરી ચોટેલી મળી આવી હતી. અહેવાલમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે મરણ પામેલ લાલ શર્ટ અને રાખોડી પેન્ટ પહેરેલ હતા. પેન્ટના આગળના ભાગમાં, ગુપ્તાંગોની નજીક, સૂકાચેલું રક્તચિહ્ન હતું. તે સિવાય, મરણ પામેલના કપડાં પર અન્ય કોઈ ડાઘા નહોતા.

૬૦. આ અહેવાલમાં એક નોંધ જોડવામાં આવી છે કે મૃતકનાં કપડાં એફએસએલને મોકલવામાં આવે. રેકૉર્ડ પરથી જણાય છે કે કપડાં ફોરેન્સિક વિશ્લેષણ માટે મોકલવામાં આવ્યા નહોતા, પરંતુ આંક ૭૫ની રસીદ સામે મૃતકના પિતાને સોંપવામાં આવ્યા હતા.

૬૧. અપરાધ કરવામાં આરોપીએ ટાટા સફારી કારનો ઉપયોગ કર્યો હોવાનું કહેવાય છે, તે સંબંધિત એફએસએલ અહેવાલ આંક ૬૮ પર છે. ઉક્ત કારમાંથી લોહીના ડાઘ અથવા કાદવ કે કંકરનાં કોઈ નિશાન મળ્યાં નથી. માત્ર એટલું નોંધાયું છે કે પાછળની એક બેઠકના કવરમાં નાનું, તાજેતરનું ફાટેલું હતું. અહેવાલમાં જણાવાયું છે કે કારમાંથી કોઈ પણ દોષારોપક વસ્તુ જપ્ત કરવામાં આવી નથી.

૬૨. ઉપરોક્ત બાબત દસ્તાવેજ તથા મૌખિક પુરાવાની રેકૉર્ડ સંક્ષેપરૂપ રજૂઆત છે, જેના આધારે નીચલી અદાલતે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે મૃતકનું મૃત્યુ હત્યાત્મક હતું. માનનીય ન્યાયાધીશના તારણ મુજબ, ગુનો ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ સાંજે ૫:૩૦ વાગ્યાથી ૬:૩૦ વાગ્યા દરમિયાન આચરાયો હતો. માનનીય ન્યાયાધીશ વધુમાં નિષ્કર્ષ કરે છે કે કોલ વિગતોના આધારે એ સાબિત થાય છે કે દીપમાલાનો અપીલકર્તા સાથે અનૈતિક સંબંધ હતો. કોલોની આવર્તનતા અને અવધિને ધ્યાનમાં રાખીને આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં આવ્યો છે. તેથી, માનનીય ન્યાયાધીશના મતે અપીલકર્તાને મૃતકનો નિકાલ કરી દેવાનો પ્રેરક હેતુ હતો. નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે, અપીલકર્તાની કોલ વિગતો રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ ન હોવા છતાં, માનનીય ન્યાયાધીશનું માનવું છે કે ઘટનાના દિવસે અને સમયે અપીલકર્તાનું સ્થાન દાહોદ ખાતે હતું, જેની જાણ દીપમાલાને હતી. માનનીય ન્યાયાધીશ વધુમાં નોંધે છે કે ટાટા સફારી કાર અંગે એક્ઝેસએલ રિપોર્ટમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે પાછળની બેઠકીના આવરણ પર નાનું, તાજેતરનું આંસુ હતું. આના આધારે, માનનીય ન્યાયાધીશે નિષ્કર્ષ કાઢ્યો છે કે કારમાં ઝપાઝપી અને મારામારી થઈ હતી, દરમિયાન મૃતકને જમીન

પર ફેંકી દેવામાં આવ્યો હતો, જેના કારણે તેની પીઠ પર કાઢવ અને કાંકરી ચોંટી ગયા હતા.

૬૩. વિદ્વાન ન્યાયાધીશે વધુમાં સંહિતાની કલમ ૧૬૨ હેઠળ દીપમાલાના નિવેદન પર આધાર રાખ્યો છે, જેને તેણીએ સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢ્યું છે. તેનાં આધારે એવો નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવ્યો છે કે અપીલકર્તાએ, ઉક્ત નિવેદનમાં જણાવ્યા મુજબ, મૃતકને માર માર્યો હતો અને તેના જનનેર્લિયો પર લાતોના પ્રહાર કર્યા હતા તેમજ તેની છાતી પર મુક્કા અને કોણીના પ્રહાર કર્યા હતા, જે ઇજાઓ ઘાતક સાબિત થઈ. ન્યાયાધીશે વધુમાં એવું પણ નોંધ્યું છે કે મૃતકના શરીર પરની ઇજાઓ પીડબ્લ્યુ૧ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી શબપરીક્ષણ નોંધ દ્વારા સમર્થિત થતી હતી. ઉપરોક્ત તારણોના આધારે, ન્યાયાધીશે એવું માન્યું છે કે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધારિત અપીલકર્તા વિરુદ્ધનો કેસ વાજબી સંશયથી પરે સાબિત થયો હતો. તેથી, તેમણે અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવીને તેને આજીવન કેદની સજા ફરમાવી છે.

૬૪. ઉપરોક્ત પુરાવાકીય પરિસ્થિતિની પૃષ્ઠભૂમિમાં, અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી આઈ.એચ. સૈયદે નીચે મુજબની રજૂઆતો કરી છે:

(૧)વિદ્વાન ન્યાયાધીશે કોડની કલમ ૧૬૧ હેઠળ વૈરી સાક્ષી દીપમાલા દ્વારા કરાયેલા નિવેદનને અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિનો આધાર બનાવીને ભૂલ કરી છે. નીચલી અદાલતે એવું કહેવામાં કાનૂની ભૂલ કરી છે કે આવું નિવેદન ફરિયાદ પક્ષના કેસની પુષ્ટિ માટે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે, જ્યારે કાયદા મુજબ, વૈરી સાક્ષીનું પૂર્વ નિવેદન, જે અદાલતમાં નકારવામાં આવે છે, તેનો ઉપયોગ માત્ર સાક્ષીને વિસંગત ઠરાવવા માટે થઈ શકે છે અને પુષ્ટિ માટે નહિ. તેથી, પડકાર હેઠળના ચુકાદામાં મૂળભૂત ખામી છે. આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતના વી.કે. મિશ્રા અને અન્ય વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્ય અને અન્ય – (૨૦૧૫) ૮ એસ.સી.સી. ૫૮૮ ના કેસના ચુકાદા પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો છે, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

‘૧૬. કલમ ૧૬૨ ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા પોલીસ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા સાક્ષીઓના નિવેદનોના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ મૂકે છે, સિવાય કે ત્યાં દર્શાવ્યા મુજબ એવા સાક્ષીઓની વિરોધાભાસિતા દર્શાવવાના મર્યાદિત હેતુ માટે. કલમ ૧૬૧(૧) ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા હેઠળ સાક્ષીએ પોલીસ સમક્ષ આપેલું નિવેદન માત્ર કલમ ૧૬૨(૧) ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની જોગવાઈમાં

નિર્ધારિત મુજબ, તેણે વિચારણામાં જે કહ્યું છે તેના સંદર્ભમાં તે સાક્ષીની વિરોધાભાસિતા દર્શાવવા માટે જ ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે. તપાસ દરમિયાન નોંધાયેલા કલમ ૧૬૧ ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા હેઠળના નિવેદનો પુરાવાના સારભૂત ભાગ નથી, પરંતુ મુખ્યત્વે નીચે દર્શાવેલા મર્યાદિત હેતુ માટે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે: (૧) પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૪૫ હેઠળ આરોપી દ્વારા એવા સાક્ષીની વિરોધાભાસિતા દર્શાવવા માટે; (૨) અદાલતની પરવાનગીથી ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા પણ એવા સાક્ષીની વિરોધાભાસિતા દર્શાવવા માટે; અને (૩) જો જરૂરી હોય તો સાક્ષીની પુનઃપરીક્ષા માટે.

૧૭. અદાલત પોતે જ પોલીસ સમક્ષ આપેલા, પરંતુ સાબિત ન થયેલા, નિવેદનોનો ઉપયોગ કરી શકતી નથી અને તે નિવેદનોના આધારેથી એવા પ્રશ્નો પૂછવા પણ શકતી નથી, જે અદાલતમાં સાક્ષીની ગવાહી સાથે અસંગત હોય. ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૧૬૨માં આવેલા “જો વિધિવિત રીતે સાબિત કરવામાં આવ્યા હોય” શબ્દો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે સાક્ષીઓના નિવેદનોનો રેકૉર્ડ સીધેસીધો પુરાવામાં સ્વીકાર્ય નથી, ન તો તેનો અવલોકન

કરી શકાય; પરંતુ વિરોધાભાસ દર્શાવવાના હેતુથી, ઉલટતપાસ દરમિયાન સાક્ષી પાસેથી સ્વીકાર કરાવીને તેમજ તપાસ અધિકારીની ઉલટતપાસ દરમિયાન પણ, તે નિવેદનોને વિધિવત રીતે સાબિત કરવાના રહે છે. તપાસ અધિકારી સમક્ષ આપેલું નિવેદન વિરોધાભાસ માટે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે, પરંતુ તે માત્ર પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૪૫નું કડક પાલન કર્યા બાદ જ, એટલે કે વિરોધાભાસ માટે ઉદ્દિષ્ટ ભાગો તરફ ધ્યાન દોર્યા પછી જ.

૧૮. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૪૫ નીચે મુજબ છે:

૧૪૫. લખિતમાં કરાયેલા અગાઉના નિવેદનો અંગે
ઉલટતપાસ ા. એક સાક્ષી દ્વારા લખિતમાં કરવામાં આવેલા અથવા લખાણરૂપે ઉતારવામાં આવેલા અને વિવાદિત મુદ્દાઓને લગતા અગાઉના નિવેદનો અંગે તેની ઉલટતપાસ ા લઈ શકાય છે, તે લખાણ તેને બતાવ્યા વિના અથવા તે પુરવાર કર્યા વિના; પરંતુ, જો લખાણ દ્વારા તેનું ખંડન કરવાનો ઇશદો હોય, તો તે લખાણ પુરવાર કરવામાં આવે તે પહેલાં, તેના ધ્યાનમાં તે લખાણના તે ભાગો લાવવામાં આવવા

જોઈએ કે જે ખંડનના હેતુ માટે ઉપયોગમાં લેવાના
હોય.

૧૯. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૪૫ હેઠળ, જ્યારે સાક્ષીને તેના લખિત પૂર્વ નિવેદન વડે વિસંગત કરવાનું ઈરાદો હોય, ત્યારે લેખિત નિવેદનનો ઉપયોગ કરી શકાય તે પહેલાં, આવા સાક્ષીનું ધ્યાન તેમાંના તે ભાગો તરફ દોરવું આવશ્યક છે, જેનો ઉપયોગ તેને વિસંગત કરવા માટે થવાનો છે. સાક્ષીની સાક્ષીનો નોંધ લેવામાં આવે ત્યારે, નીચલી અદાલતનું કર્તવ્ય બને છે કે પોલીસ નિવેદનનો જે ભાગ સાક્ષીને વિસંગત કરવા માટે વપરાવાનો છે, તે ભાગ સાક્ષીની પ્રતિપૂછપરછ દરમિયાન તેના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યો છે તેની ખાતરી કરે. સાક્ષીનું ધ્યાન તે ભાગ તરફ દોરવામાં આવે છે અને તેનું પ્રતિબિંબ તેની પ્રતિપૂછપરછમાં તે ભાગનું પુનરુત્પાદન કરીને પડવું જોઈએ. જો સાક્ષી તેના દ્વારા તેને વિસંગત કરવા માટે હેતુ ધરાવેલા ભાગને સ્વીકારે, તો તે સાબિત ગણાય છે અને વિસંગતતાનું વધુ પુરવાર કરવાનું રહેતું નથી તથા પુરાવાની મૂલવણી કરતી વખતે તેને વાંચવામાં આવશે. જો તે આવો નિવેદન આપ્યો હોવાનું નકારે, તો તેનું ધ્યાન તે નિવેદન તરફ દોરવું જરૂરી છે અને તેનો ઉલ્લેખ સાક્ષ્યમાં કરવો જોઈએ. આ પ્રક્રિયા

દ્વારા વિસંગતતા માત્ર રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવે છે, પરંતુ હજી તે સાબિત થવાની બાકી રહે છે. ત્યારબાદ જ્યારે તપાસ અધિકારીની અદાલતમાં પૂછપરછ થાય, ત્યારે તેનું ધ્યાન વિસંગતતા માટે ચિહ્નિત કરાયેલા અંશ તરફ દોરવું જોઈએ; ત્યારપછી તે તપાસ અધિકારીની સાક્ષીમાં સાબિત થશે, જે ફરીથી પોલીસ નિવેદનનો સંદર્ભ લઈને સાક્ષીએ આવું નિવેદન આપ્યું હોવાનું જણાવશે. આ પ્રક્રિયામાં ફરી એકવાર પોલીસ નિવેદનનો સંદર્ભ લેવો અને નિવેદન આપનારને જેના વડે વિસંગત કરવાનો ઇરાદો હતો તે અંશને અલગ કરીને બહાર લાવવો સામેલ છે. જો સાક્ષીને નિવેદનના તે ભાગ સાથે સામનો કરાવવામાં આવ્યો ન હોય, જેના દ્વારા બચાવપક્ષ તેને વિસંગત કરવા ઇચ્છતો હતો, તો અદાલત પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૪૫ના અનુપાલન વિના પોલીસ સમક્ષ કરાયેલા અને સાબિત ન થયેલા નિવેદનોનો સુઓ મોટો ઉપયોગ કરી શકશે નહીં, અર્થાત્ વિસંગતતા માટે હેતુકૃત ભાગો તરફ ધ્યાન દોરીને.

(ભાર મુકવામાં આવ્યો)

(૨) અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે, મૂળતઃ આરોપી રહેલી દીપમાલાને ૧૮.૦૨.૨૦૧૨ના રોજ

નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા બાદ ફરિયાદ પક્ષની સાક્ષી બનાવવામાં આવી હતી. શત્રુભાવ ધરાવતી સાક્ષીના પુરાવાનો જે અંશ ફરિયાદ પક્ષ કે બચાવ પક્ષમાંથી કોઈને પણ લાભદાયક હોય, તેના પર આધાર રાખી શકાય છે; પરંતુ અદાલતે આવા પુરાવાનું મૂલવણ યોજ્જી સાવચેતી અને સંયમપૂર્વક કરવું પડશે.

આ સંદર્ભમાં, **બાલુ સોનબા શિંદે વિ. રાજ્ય મહારાષ્ટ્ર – (૨૦૦૨) ૭ એસસીસી ૫૪૩** પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો છે, જેમાં આ પ્રમાણે ઠરાવવામાં આવ્યું છે:

“૧૪. આ તબક્કે ફરિયાદ પક્ષે તેણીને વિપરીત સાક્ષી જાહેર કરી અને તે સાક્ષીની ઉલટતપાસ ા કરવાની પરવાનગી માગી; જોકે પરવાનગી આપવામાં આવ્યા બાદ, પી.ડબ્લ્યુ. પએ દાખલ કરાયેલ ફરિયાદમાં સમાવિષ્ટ હકીકતી પાસાને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢ્યો, તેમ છતાં અંગૂઠાનું નિશાન સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું. હકીકત એ છે કે કોઈ સાક્ષીને વિપરીત જાહેર કરવાથી સ્વતઃ પુરાવો અસ્વીકાર્ય બનતો નથી અને હવે સુસ્થાપિત છે કે પુરાવાનો જે ભાગ પક્ષકારોને લાભદાયક હોય તેનો લાભ લઈ શકાય, પરંતુ જે અદાલત સમક્ષ આવા પુરાવા પર નિર્ભરતા

મૂકવામાં આવે તે અદાલતે આવી સ્વીકૃતિમાં અતિશય સાવચેતી અને સંયમ રાખવો પડશે. આ સંદર્ભમાં આ અદાલતના ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિ. રમેશ પ્રસાદ મિશ્રા અને અન્ય [૧૯૯૬ ૧૦ એસસીસી ૩૬૦]ના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરી શકાય છે, જેમાં આ અદાલતે કહ્યું:

તે રીતે કાયદો સ્થિર છે કે શત્રુભાવપૂર્ણ સાક્ષીનું નિવેદન સંપૂર્ણપણે નકારવામાં નહીં આવે, જો તે ફરિયાદ પક્ષ અથવા આરોપીના હિતમાં બોલાયેલું હોય; પરંતુ તેનું સાવધાનીપૂર્વક પરીક્ષણ કરી શકાય છે, અને પુરાવાનો તે ભાગ, જે ફરિયાદ પક્ષ કે બચાવ પક્ષના કેસ સાથે સુસંગત હોય, સ્વીકારી શકાય છે।”

(ભારપૂર્વક જણાવાયું)

આ રજૂ કરવામાં આવે છે કે ન્યાયાધીશે શત્રુભાવ ધરાવતાં સાક્ષી દીપમાલાના નિવેદનના તે ભાગ પર આધાર રાખ્યો છે, જેને તેણીએ સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢ્યો છે; કાનૂન મુજબ વિસંગતિ સ્થાપિત કરવા માટે નહીં, પરંતુ સમર્થનાર્થે, જે કાનૂની રીતે સર્વથા અગ્રાહ્ય છે.

(૩) વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે પંચનામાના સ્થળઅપરાધના પંચ સાક્ષી પી.ડબ્લ્યુ.૧૨, લક્ષ્મણભાઈ લબાણાની સાક્ષી પર આધાર મૂક્યો છે, જેમાં તેમણે દીપમાલાએ તેમના સમક્ષ શું ખુલાસો કર્યો હતો તે જણાવ્યું છે. પંચનામું ૦૪.૧૧.૨૦૧૧ના રોજ તૈયાર કરવામાં આવ્યું ત્યારે દીપમાલા આરોપી હતી. પંચનામાના પ્રથમ ભાગમાં પોલીસ કસ્ટડીમાં રહી ત્યારે દીપમાલાએ પંચ સાક્ષી સમક્ષ કરેલો એક સ્વીકાર સામેલ છે, તેથી તે નિવેદન ભારતીય સાક્ષ્ય અધિનિયમ, ૧૮૭૨ (“સાક્ષ્ય અધિનિયમ”)ની કલમ ૨૫ અને ૨૬થી પીડિત બને છે. સાક્ષ્ય અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ જે મર્યાદિત હદ સુધી સ્વીકાર્ય છે, તે માત્ર એટલા અંશે જ માન્ય ગણાઈ શકે કે જ્યાં આરોપી એવી જગ્યાની ઓળખ કરાવે જ્યાંથી કોઈ દોષારોપક વસ્તુ મળી આવે. તેથી, આ પંચનામા પર વિશ્વાસ મૂકી શકાય તેમ નથી અને તેને સાક્ષ્ય અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળના ખુલાસા તરીકે પણ ગણાવી શકાય તેમ નથી. વર્તમાન મામલે, સ્વીકાર્ય છે કે કોઈ દોષારોપક વસ્તુની શોધ થઈ નથી. આ સાક્ષીની સાક્ષી પણ સાક્ષ્ય અધિનિયમની કલમ ૬૦ને આઘાત પહોંચાડે છે, કારણ કે તે પ્રત્યક્ષ સાક્ષ્ય નથી પરંતુ શ્રુતિસાક્ષ્ય છે. તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે જે રીતે આધાર લીધો છે તે મુજબ આ પંચ

સાક્ષીની સાક્ષી પર વિશ્વાસ મૂકી શકાય તેમ નથી. ઉપરોક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ઈન્દ્રા દલાલ વિ. રાજ્ય હરિયાણા – (૨૦૧૫) ૧૧ એસ.સી.સી. ૩૧ના નિર્ણય પર આધાર મૂકવામાં આવે છે, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

“૧૫. અપીલકર્તાઓ ઈન્દ્રા દલાલ અને બીજેન્દર તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સુશીલ કુમારે દલીલ કરી હતી કે આ સ્વીકારોક્તિના નિવેદનો નિઃસંદેહ આ આરોપીઓની ધરપકડ બાદ અને જ્યારે આ આરોપીઓ પોલીસ કસ્ટડીમાં હતા ત્યારે નોંધવામાં આવ્યા હતા. તેથી, પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમો ૨૫ અને ૨૬ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતા, એવા નિવેદનો પુરાવા તરીકે સ્વીકાર્ય નહોતા. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૫ સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ શબ્દોમાં આવું જ મંડે છે, જે તેના શબ્દો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. તે નીચે મુજબ છે:

“૨૫. પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કરેલ કબૂલાત પુરવાર કરવામાં ન આવશે. કોઈ પણ ગુનાના

આરોપી વિરુદ્ધ પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કરાયેલ
કોઈ કબૂલાત પુરવાર કરવામાં આવશે નહીં.

એ જ રીતે, પોલીસ કસ્ટડીમાં આપેલું હોય તો કલમ ૨૬
કોઈપણ એવી નિવેદનને ગ્રાહ્ય બનાવતી નથી. તે આ
પ્રમાણ છે:

"૨૬. પોલીસની હિરાસતમાં આરોપી દ્વારા કરાયેલ
કબૂલાત તેની વિરુદ્ધ સાબિત કરવામાં નહીં આવે.
— કોઈપણ વ્યક્તિ પોલીસ અધિકારીની હિરાસતમાં
હોય ત્યારે કરેલી કબૂલાત, જો તે કોઈ મેજિસ્ટ્રેટની
તત્કાલ ઉપસ્થિતિમાં કરવામાં આવી ન હોય, તો
એવી વ્યક્તિની વિરુદ્ધ સાબિત કરવામાં આવશે
નહીં.

સ્પષ્ટીકરણ. — આ કલમમાં "મેજિસ્ટ્રેટ"માં ગામના
વડા દ્વારા ન્યાયિક કાર્ય બજાવવામાં આવતાં હોય
તેવો વડો શામેલ નથી (ફોર્ટ સેન્ટ જ્યોર્જની
પ્રેસિડેન્સી ખાતે અથવા અન્યત્ર), સિવાય કે એવો
ગામનો વડો મેજિસ્ટ્રેટ હોય અને ફોજદારી પ્રક્રિયા

સંહિતા, ૧૮૮૨ (૧૦ ઓફ ૧૮૮૨) હેઠળ
મેજિસ્ટ્રેટની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતો હોય.

૧૬. ઉક્ત ઉપબંધની પીઠભૂમિમાં રહેલું તત્ત્વજ્ઞાન એ કઠોર
વાસ્તવિકતાની સ્વીકૃતિ છે કે પોલીસ અધિકારીઓ દ્વારા
દમન તથા યાતના અથવા પ્રેરણા પણ અપનાવીને
સ્વીકારોક્તિઓ કઢાવી લેવામાં આવે છે અને, તેથી, તે
કોઈપણ વિશ્વસનીયતાના લાયક નથી. આ ઉપબંધ
આરોપી દ્વારા પોલીસ અધિકારીને કરવામાં આવેલી
સ્વીકારોક્તિને પુરાવા તરીકે સંપૂર્ણપણે બહિષ્કૃત કરે છે.
આ ઉપબંધ એવા સ્વીકારોક્તિઓ પર પણ લાગુ પડે છે જે
એવી પોલીસ અધિકારી સમક્ષ કરવામાં આવી હોય કે જે
અન્યથા તે રૂપે કાર્યરત ન પણ હોય. જો તે પોલીસ
અધિકારી હોય અને તેની ઉપસ્થિતિમાં સ્વીકારોક્તિ
કરવામાં આવી હોય, તો તે જે પણ પદાધિકારથી કાર્ય કરતો
હોય, તે સ્વીકારોક્તિ પુરાવામાં ગ્રાહ્ય રહેતી નથી. આ
ઉપબંધ હેઠળ સંહિતાબદ્ધ કાનૂનની આ મૂળભૂત
નિયમાવલી છે અને આ કડક નિયમનું આ અદાલત તથા
વડી અદાલતો દ્વારા અસંખ્ય વખત પુનરોચ્ચાર કરવામાં
આવ્યો છે.

૧૭. ‘સ્વીકારોક્તિ’ શબ્દનું ક્યાંય પણ પરિભાષન કરવામાં આવ્યું નથી. તેમ છતાં, અદાલતોએ શબ્દકોશીય અર્થનો સહારો લઈને સ્પષ્ટ કર્યું છે કે આરોપીએ પોલીસ સમક્ષ આપેલા એવા દોષારોપક નિવેદનો, જે ગુનાની આચરણના અનુમાન તરફ દોરી જાય, તે સ્વીકારોક્તિ સમાન ગણાશે અને, તેથી, આ જોગવાઈ હેઠળ અગ્રાહ્ય રહેશે. તેનો અર્થ દોષનો સીધો સ્વીકાર એવો પણ કરવામાં આવ્યો છે અને કોઈપણ દોષારોપક તથ્યના સ્વીકાર તરીકે નહીં, ભલે તે કેટલુંય ગંભીર કે નિર્ણાયક કેમ ન હોય. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૬ એવા તમામ સ્વીકારોક્તિઓને અગ્રાહ્ય ઠરાવે છે, જ્યારે તે કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં હોય તે દરમિયાન કરવામાં આવે, સિવાય કે આવી સ્વીકારોક્તિ મેજિસ્ટ્રેટની તાત્કાલિક ઉપસ્થિતિમાં કરવામાં આવી હોય. તેથી, જ્યારે કોઈ વ્યક્તિ પોલીસ કસ્ટડીમાં હોય, ત્યારે તેના દ્વારા કરવામાં આવેલી સ્વીકારોક્તિ, પોલીસ અધિકારી સિવાયના કોઈ તૃતીય વ્યક્તિ સમક્ષ પણ, અગ્રાહ્ય બની જશે.

... ..

૨૩. સ્પષ્ટ છે કે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭, કલમ ૨૫ અને ૨૬ માટે ઉપબંધના સ્વરૂપે છે. તે સ્પષ્ટ કરે છે કે કોઈપણ ગુનાના આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી, પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં હોય તેવા, પ્રાપ્ત થયેલી એવી માહિતીનો એટલો ભાગ, જેણે કોઈ તથ્યની શોધ સુધી પહોંચાડ્યો હોય, આરોપી વિરુદ્ધ ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે. આપેલી એવી માહિતી શોધાયેલા તથ્ય સાથે સ્પષ્ટ રીતે સંબંધિત હોવી જરૂરી છે. વર્તમાન કેસમાં, તમામ આરોપી/અપીલકર્તાઓ દ્વારા સ્વીકારોકિતરૂપ નિવેદનોના સ્વરૂપે આપવામાં આવેલી માહિતીના પરિણામે કોઈ શોધ થઈ નથી. વધુ સ્પષ્ટ રીતે કહીએ તો, સ્કૂટરની જમી અપીલકર્તાઓ દ્વારા કહેવાયેલી સ્વીકારોકિતરૂપ નિવેદનો સાથે સંબંધિત નથી. આ જમી હરિશ ચંદર ગોદારા દ્વારા કરાયેલા નિવેદનના અનુસંધાનમાં હતી. તે આ અપીલકર્તાઓ દ્વારા કરાયેલા કોઈપણ ખુલાસા નિવેદનોના આધારે નહોતી. તે જ રીતે, જ્યાં સુધી જૈબીર દ્વારા કહેવાયેલ સ્વીકારોકિતરૂપ નિવેદન (આંક એ)નો પ્રશ્ન છે, ત્યાં તે ફરીથી અન્ય પ્રથમ માહિતી અહેવાલમાં આવે છે. તેની સ્વીકાર્યતા બાબતે આપણે અલગથી આવશું. તેથી, પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ કલ્પાયેલ

પરિસ્થિતિ પણ લાગુ પડતી નથી. જો સ્કૂટરની જમી ખુલાસા નિવેદનના અનુસંધાનમાં થઈ હોત, તો પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ માત્ર સ્કૂટરની જમીનો તથ્ય જ સ્વીકાર્ય બનત, અને તે અપીલકર્તાઓના કહેવાતા સ્વીકારોક્તિરૂપ નિવેદનોને સ્વીકાર્ય બનાવત નહીં, જેને તેમના વિરુદ્ધ સાબિત માનવા શકાય નહીં

(૪) વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે તપાસ અધિકારીએ પોતાની સાક્ષીમાં એવો નિવેદન આપ્યો છે કે દીપમાલાની ધરપકડ કરવામાં આવી નહોતી કે તેને હિરાસતમાં લેવામાં આવી નહોતી, પરંતુ માત્ર પૂછપરછ માટે તેને પોલીસ સ્ટેશન લઈ જવામાં આવી હતી; તેમ છતાં, દસ્તાવેજી રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવા, જે દીપમાલાના પોતાના નિવેદનમાંથી તેમજ પ્રથમ માહિતીદાતાના તથા તેની પત્નીના નિવેદનમાંથી પણ પ્રગટ થાય છે, તે દર્શાવે છે કે દીપમાલા ચાર કે પાંચ દિવસ સુધી પોલીસ હિરાસતમાં રહી હતી. રજૂ કરવામાં આવે છે કે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ માં આવતો “હિરાસત” શબ્દ ઔપચારિક હિરાસતનો અર્થ આપતો નથી, પરંતુ તેમાં પોલીસ દ્વારા કરવામાં આવતી કોઈપણ પ્રકારની નજરરેખ, પ્રતિબંધ અથવા બંધનનો સમાવેશ થાય છે. તેથી, સર્વ હેતુઓ અને

તમામ આશયો માટે, દીપમાલા ચારથી પાંચ દિવસ સુધી પોલીસ હિરાસતમાં હતી. આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતના **ધર્મ દેવ યાદવ વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય – (૨૦૧૪)૫ એસસીસી ૫૦૯** ના ચુકાદા પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો છે. ચુકાદાનો સંબંધિત અંશ નીચે મુજબ છે:

"૨૦. કલમ ૨૭માં જે "કસ્ટડી" શબ્દપ્રયોગ આવ્યો છે, તેનો અર્થ ઔપચારિક કસ્ટડી એવો થતો નથી, જેમાં પોલીસ દ્વારા કોઈપણ પ્રકારની નજરદારી, પ્રતિબંધ અથવા અવરોધનો સમાવેશ થાય. જ્યારે આરોપીએ માહિતી આપતી વેળાએ ઔપચારિક ધરપકડ કરવામાં આવી નહોતી, તોય હકીકતમાં તમામ વ્યવહાર હેતુઓ માટે આરોપી પોલીસની કસ્ટડીમાં જ હતો. આ અદાલતે આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય વિ. ગંગુલા સત્ય મૂર્તિ (૧૯૯૭) ૧ એસસીસી ૨૭૨ માં ઠરાવ્યું હતું કે જે આરોપી પોલીસની નજરદારીના કાર્યક્ષેત્રમાં હોય અને તે દરમિયાન તેની હલચલ પર પ્રતિબંધ હોય, તો તેને કસ્ટોડિયલ નજરદારી ગણવામાં આવી શકે. પરિણામે, "કસ્ટડી"માં રહેલા આરોપી દ્વારા આપેલી જેટલી માહિતીના પરિણામે કોઈ તથ્યની શોધ થાય, તેવા માહિતીના અંશ પુરાવામાં સ્વીકાર્ય છે, ભલે

એવી માહિતી સ્વીકારોક્તિ સમાન હોય કે ન હોય. આ અદાલતના એ.એન. વેંકટેશ વિ. કર્ણાટક રાજ્ય (૨૦૦૫) ૭ એસસીસી ૭૧૪ ના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ લઈ શકાય. સંદીપ વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય (૨૦૧૨) ૬ એસસીસી ૧૦૭ માં, આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે સ્વીકાર્ય નિવેદનના અંશના આધારે, જ્યારે પણ અને જ્યાં પણ જમી કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે પુરાવામાં સ્વીકાર્ય છે, અને એવી પરિસ્થિતિમાં જમીની પ્રકૃતિ તથા તે વસ્તુઓ પોતાની કબજામાં કેવી રીતે આવી અથવા જ્યાંથી જમ કરવામાં આવી ત્યાં મૂકી હતી તે બાબતે આરોપી ઉપર અદાલતના સંતોષકારક રીતે સ્પષ્ટીકરણ આપવાની ફરજ રહે છે. આ સિદ્ધાંતના સમર્થનમાં મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. સુરેશ (૨૦૦૦) ૧ એસસીસી ૪૭૧ ના આ અદાલતના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ લઈ શકાય. માનીએ કે હાડપિંજરની જમી પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ મુજબ નહોતી, અને એ આધાર પર કે નિવેદન આપતી વેળાએ આરોપી પોલીસની કસ્ટડીમાં નહોતો, તો તેના દ્વારા કરવામાં આવેલું એ નિવેદન પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ “આચરણ” તરીકે સ્વીકાર્ય રહેશે. વર્તમાન કેસમાં ડાચેનાનું હાડપિંજર તેના ઘરમાં કેવી રીતે છુપાવવામાં આવ્યું હતું તેની બાબતે

આરોપી તરફથી કોઈ જ સ્પષ્ટીકરણ આપવામાં આવ્યું નથી, ખાસ કરીને જ્યારે તેણે પી.ડબ્લ્યુ.૧૪ સમક્ષ કરેલું નિવેદન પુરાવામાં સ્વીકાર્ય છે.

(૫) અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે આ કેસ પરોક્ષ પુરાવા પર આધારિત છે, તેથી કાયદાની આવશ્યકતા મુજબ, પરિસ્થિતિઓની કડી એવી રીતે રચાય અને સંકળાયેલી હોવી જોઈએ કે તે માત્ર આરોપીના દોષ તરફ જ નિર્દેશ કરે. દોષનો નિષ્કર્ષ જે પરિસ્થિતિઓના આધારે કાઢવામાં આવે છે, તે પરિસ્થિતિઓ પૂર્ણરૂપે સ્થાપિત હોવી જોઈએ અને માત્ર આરોપીના દોષની સંભાવન ડબ્લ્યુ.૧૪ સુસંગત હોવી જોઈએ તથા અન્ય દરેક સંભાવનાને બાકાત રાખવી જોઈએ. વર્તમાન કેસમાં, પરિસ્થિતિઓની કડી પૂર્ણ નથી અને વાજબી શંકા માટે પૂરતો અવકાશ છે.

(૬) કે “અંતિમ વખત સાથે જોવાયા”ની પરિકલ્પના અપીલકર્તા વિરુદ્ધ સાબિત થઈ નથી. ઉલટું, મૃતક છેલ્લે દીપમાલા, કેયુર અને ભોપો લબાણા સાથે જોવા મળ્યો હતો, જેમને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. તેથી, તેમની સંડોવણી અથવા દોષિતતાની શક્યતા નકારી શકાય તેમ નથી. રેકૉર્ડ પરિસ્થિતિઓ માત્ર આરોપીની દોષિતતા તરફ સૂચન કરતી

નથી. આવી સ્થિતિમાં, વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે નોંધેલ દોષસિદ્ધિ કાયદાનુસાર નથી.

(૭) આ દર્શાવવામાં આવે છે કે મૃતકને ઉપરોક્ત ત્રણ વ્યક્તિઓ ઘરે લઈ ગયેલા અલ્ટો કારનું જમી કરવામાં આવી નથી કે તેનું પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું નથી. પી.ડબલ્યુ.૧, ડૉ. ભરત પટેલની સાક્ષી મુજબ, મૃતકના શરીર પર થયેલી ઈજાઓ સ્વભાવથી એટલી ગંભીર હતી કે જો બે કલાકમાં સારવાર ન આપવામાં આવે તો મૃતકનું મૃત્યુ થઈ જાત. તેમ છતાં, મૃતક રાત્રે ૧૦:૦૦ વાગ્યે ઘરે પહોંચ્યો હોવાનું જણાવવામાં આવે છે અને બીજા દિવસે સવારે ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સમાં તેને અદાલતમાં લઈ જવામાં આવ્યું. અપીલકર્તાને અંતિમ વખત મૃતકની સાથે નહીં, પરંતુ કેયુર, દીપમાલા અને ભોપો લબાણા સાથે જોવામાં આવ્યા હતા. તેથી, અન્ય વ્યક્તિઓની સંડોવણીની એક અલગ સંભાવના હોઈ શકે છે, જે પાસાનું માનનીય ન્યાયાધીશે પરીક્ષણ કર્યું નથી. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર મૂકવામાં આવે છે:

(૧) **હનુમંત, ગોવિંદ નારગુંડકરના પુત્ર વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય**
— **એ.આઈ.આર. ૧૯૫૨ એસ.સી. ૩૪૩**, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ જણાવ્યું છે:

“૧૦. પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાનો વિચાર કરતાં, આવા પુરાવા માટે ખાસ લાગુ પડતા નિયમો મનમાં રાખવા આવશ્યક છે. આવા કેસોમાં હંમેશાં એવો ભય રહે છે કે અનુમાન અથવા શંકા કાનૂની પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકે છે, અને તેથી રેગ વિ. હોજમાં બેરોન એલ્ડરસને જ્યુરીને આપેલી ચેતવણીને સ્મરણમાં લાવવી યોગ્ય છે, જ્યાં તેમણે કહ્યું હતું :

"મન પરિસ્થિતિઓને એકબીજા સાથે સુસંગત બનાવવામાં, અને જરૂર પડે તો તેમને થોડું ખેંચીને પણ, એક સંકળાયેલા સમૂહના અંગોરૂપે ગોઠવવામાં આનંદ લેવા પ્રબળ વૃત્તિ ધરાવતું હતું; અને વ્યક્તિનું મન જેટલું વધુ ચતુર હોય, તેટલું જ, આવા મુદ્દાઓ પર વિચાર કરતાં, તે પોતાને છેતરવા અને ભ્રમિત કરવા, કોઈ નાનું ખૂટતું જોડાણ પૂરી પાડવા, તથા પોતાની પૂર્વ સિદ્ધાંતો સાથે સુસંગત અને તેમને પૂર્ણ કરવા આવશ્યક એવા કોઈ તથ્યને સ્વીકારી લેવા વધુ સંભાવનાપૂર્ણ હતું."

આ વાત સ્મરણમાં રાખવી યોગ્ય છે કે જ્યાં પુરાવો પરિસ્થિતિજન્ય સ્વરૂપનો હોય, ત્યાં દોષિત હોવાનો

નિષ્કર્ષ કાઢવા માટે આધારરૂપ પરિસ્થિતિઓ પ્રથમ દષ્ટિએ સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થયેલી હોવી જોઈએ અને આ રીતે સ્થાપિત થયેલા તમામ તથ્યો માત્ર આરોપીની દોષિતતાની પરિકલ્પના સાથે જ સુસંગત હોવા જોઈએ. વધુમાં, પરિસ્થિતિઓ નિષ્કર્ષાત્મક સ્વરૂપ અને વલણ ધરાવતી હોવી જોઈએ અને એવી હોવી જોઈએ કે જે સાબિત કરવાની પ્રસ્તાવિત પરિકલ્પના સિવાયની દરેક પરિકલ્પનાને નિવૃત્ત કરે. અન્ય શબ્દોમાં, પુરાવાની સાંકળ એટલી સંપૂર્ણ હોવી જોઈએ કે જેથી આરોપીની નિર્દોષતાને અનુકૂળ કોઈ વાજબી આધાર બાકી ન રહે અને તે એવી હોવી જોઈએ કે જે દર્શાવે કે સર્વ માનવીય સંભાવના મુજબ આ કૃત્ય આરોપી દ્વારા જ કરવામાં આવ્યું હતું. રાજ્ય તરફથી માનનીય સરકારી વકીલે અમને કરેલા જોરદાર દલીલો છતાં, અમને આંક પીઝએમાં કે તેની બહાર પણ એવો કોઈ પુરાવો મળ્યો નથી અને અમને આ નોંધ કરવા માટે બાધ્ય થવું પડે છે કે નીચલી અદાલતો ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત કેસમાં બેરન એલ્ડરસન દ્વારા ઉચ્ચારવામાં આવેલી ચેતવણી સામે જે ભૂલ વિષે ચેતવવામાં આવ્યું હતું તેમાં જ ફસાઈ ગઈ છે.

અપીલકર્તા તરફથી આગળ આ પણ રજૂ કરવામાં આવે છે કે નીચલી અદાલતે અનુમાન, કલ્પના, ધારણા અને

પૂર્વધારણાના આધારે તારણો પર પહોંચી, અને પરિસ્થિતિઓને પૂર્વનિર્ધારિત ધારણામાં બંધબેસાડવા પ્રયત્ન કરી, ભૂલ કરી છે, જે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાથી સમર્થિત નથી. તેથી, ઉપરોક્ત ચુકાદામાં વર્ણવેલ રીત મુજબ, તેણે પોતાને અતિક્રમિત કરીને ભ્રમિત કર્યું છે.

(૨) પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાના મુદ્દા પર આધારિત અન્ય એક ચુકાદો *શારદ બિર્દીચંદ સારદા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય ના પ્રસિદ્ધ ચુકાદો છે – (૧૯૮૪) ૪ એસ.સી.સી. ૧૧૬*, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ કાનૂની સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કર્યા છે:

“૧૫૧. તે સુસ્થિર સિદ્ધાંત છે કે ફરિયાદ પક્ષને પોતાના જ પગ પર ઊભું રહેવું અથવા પડી જવું પડે છે અને તે બચાવ પક્ષની નબળાઈમાંથી કોઈ બળ પ્રાપ્ત કરી શકતો નથી. આ સુસ્થાપિત કાયદો છે અને કોઈ નિર્ણયએ તેની વિરુદ્ધ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી. કેટલાક કેસોમાં માત્ર એટલું જ ધારણ કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં શંખલાની વિવિધ કડીઓ પોતે જ પૂર્ણ હોય, ત્યાં ખોટો દાવો અથવા ખોટો બચાવ માત્ર અદાલતને ખાતરી આપવા માટે સહાયક તરીકે લેવામાં આવી શકે છે. અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, વધારાની કડીનો ઉપયોગ કરતાં પહેલાં એ સાબિત કરવું આવશ્યક છે કે

શુંખલાની બધી કડીઓ પૂર્ણ છે અને તેમાં કોઈ ખામી નથી. કાયદો એ નથી કે ફરિયાદ પક્ષના કેસમાં કોઈ ખામી અથવા ખોટ રહી હોય તો તેને ખોટા બચાવ અથવા અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં ન આવેલા દાવાથી સુધારી શકાય કે પુરાઈ શકાય.

૧૫૨. વડી અદાલત દ્વારા આધારરૂપ લેવાયેલા કેસોની ચર્ચા કરતાં પહેલાં, અમે કેટલાક એવા ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કરવાનું ઇચ્છીએ છીએ, જે ફક્ત પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા પર આધારિત ફોજદારી કેસમાં જરૂરી સ્વરૂપ, લક્ષણ અને અનિવાર્ય પુરવારણા અંગે છે. આ અદાલતનો સર્વાધિક મૂળભૂત તથા પ્રાથમિક નિર્ણય હનુમંત વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય છે. આ કેસનો આ અદાલત દ્વારા આજદિન સુધીના અનુગામી અનેક ચુકાદાઓમાં સમરૂપ રીતે અનુસરણ અને અમલ કરવામાં આવ્યો છે; ઉદાહરણ તરીકે, તુફેલ (ઉર્ફે) સિમ્મી વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય અને રામગોપાલ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના કેસો. હનુમંતના કેસમાં મહાજન, ન્યાયાધીશે જે નીચે જણાવ્યું છે, તે ઉદ્ધૃત કરવું ઉપયોગી રહેશે:

"એ યાદ રાખવું યોગ્ય છે કે જ્યાં પુરાવો પરોક્ષ સ્વરૂપનો હોય, ત્યાં જેમાંથી દોષનું નિષ્કર્ષ કાઢવાનું હોય તે પરિસ્થિતિઓ સૌપ્રથમ સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થવી જોઈએ અને આ રીતે સ્થાપિત થયેલ તમામ તથ્યો માત્ર આરોપીની દોષિતતા સંબંધિત અનુમાન સાથે જ સુસંગત હોવા જોઈએ. વધુમાં, પરિસ્થિતિઓ નિશ્ચિત સ્વભાવ અને પ્રવૃત્તિ ધરાવતી હોવી જોઈએ અને એવી હોવી જોઈએ કે જે સાબિત કરવાનું પ્રસ્તાવિત અનુમાન સિવાયના દરેક અનુમાનને નકારી કાઢે. અન્ય શબ્દોમાં કહીએ તો, પુરાવાની એવી સાંકળ હોવી જોઈએ કે જે એટલી હદ સુધી પૂર્ણ હોય કે આરોપીની નિર્દોષતાને અનુકૂળ નિષ્કર્ષ માટે કોઈ વાજબી આધાર ન રહે, અને તે એવી હોવી જોઈએ કે જે દર્શાવે કે માનવીય સંભાવનાના તમામ આધાર પર આ કૃત્ય આરોપીએ જ કર્યું હોવું જોઈએ.

૧૫૩. આ ચુકાદાનું સૂક્ષ્મ વિશ્લેષણ દર્શાવે છે કે આરોપી વિરુદ્ધનો કેસ પૂર્ણરૂપે સ્થાપિત થયો છે તેમ કહી શકાય તે પહેલાં નીચેની શરતો પૂર્ણ થવી આવશ્યક છે:

(૧) જે પરિસ્થિતિઓમાંથી દોષનો નિષ્કર્ષ કાઢવાનો હોય, તે સંપૂર્ણપણે સ્થાપિત થયેલી હોવી જોઈએ.

અહીં નોંધનીય છે કે આ અદાલતે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે સંબંધિત પરિસ્થિતિઓ ‘મુસ્ત ઓર શૂડ’ હોવી જોઈએ અને માત્ર ‘મે બી’ સ્થાપિત થવી જોઈએ એવું નહીં. ‘મે બી પ્રૂડ’ અને ‘મુસ્ત બી ઓર શૂડ બી પ્રૂડ’ વચ્ચે વ્યાકરણાત્મક જ નહીં, પણ કાનૂની ભેદ છે, તેમ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. શિવાજી સાહાબરાવ બોબડે તથા અન્યમાં આ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું, જેમાં નીચે મુજબ અવલોકનો કરવામાં આવ્યા હતા:

"નિશ્ચિતપણે, આ મૂળભૂત સિદ્ધાંત છે કે અદાલત દોષસિદ્ધિ કરી શકે તે પહેલાં આરોપી દોષિત હોવો જ જોઈએ, માત્ર દોષિત હોઈ શકે એટલું પૂરતું નથી, અને ‘હોઈ શકે’ તથા ‘હોવો જ જોઈએ’ વચ્ચેનું માનસિક અંતર લાંબું છે તથા તે અસ્પષ્ટ અનુમાનને નિશ્ચિત નિષ્કર્ષોથી અલગ કરે છે.

(૨) જે તથ્યો આ રીતે સ્થાપિત થયેલા હોય, તે માત્ર આરોપીની દોષિતતાની પરિકલ્પનાથી જ સુસંગત હોવા

જોઈએ, એટલે કે, તે આરોપી દોષિત છે એ સિવાય બીજી કોઈ પરિકલ્પનાથી સમજાવી શકાય તેવા ન હોવા જોઈએ,

(૩) પરિસ્થિતિઓ નિશ્ચિત સ્વરૂપની અને દિશામાહિતીદાતા હોવી જોઈએ.

(૪) તેઓએ સાબિત કરવાના અનુમાન સિવાયના તમામ સંભવિત અનુમાનોને બાકાત રાખવા જોઈએ, અને

(૫) પુરાવાઓની કડી એટલી સંપૂર્ણ હોવી જોઈએ કે આરોપીની નિર્દોષતા સાથે સુસંગત એવા નિષ્કર્ષ માટે કોઈ વાજબી આધાર બાકી ન રહે અને તે દર્શાવવું જોઈએ કે માનવીય સંભાવનાના સર્વાનુમાન મુજબ આ કૃત્ય આરોપીએ જ કર્યું હતું.

૧૫૪. આ પાંચ સુવર્ણ સિદ્ધાંતો, જો અમે એવું કહી શકીએ, તો પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા આધારિત કેસના પ્રમાણના પંચશીલ રહે છે.”

(ભાર આપવામાં આવ્યો)

(૮) વધુમાં રજૂ કરવામાં આવે છે કે કોઈ વ્યક્તિને કોઈ અપરાધ માટે દોષિત ઠરાવતાં પહેલાં, તેની સામેનો કેસ સાબિત કરવા

માટે જરૂરી પુરાવાનું ધોરણ દરેક વાજબી સંદેહથી પરેનો પુરાવો છે અને સંભાવનાઓના પ્રાધાન્યનો નથી. દરેક વાજબી સંદેહથી પરેના પુરાવાનું ધોરણ વર્તમાન કેસમાં જોવા મળતું નથી કે પૂરું થતું નથી. દરેક વાજબી સંદેહથી પરેનો પુરાવો અને શંકા વચ્ચે ભેદ છે. માત્ર શંકાના આધારે કોઈ વ્યક્તિને દોષિત ઠરાવી શકાય નહીં.

આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતના **સુજિત બિસ્વાસ વિ. સ્ટેટ ઓફ આસામ – (૨૦૧૩) ૧૨ એસસીસી ૪૦૬**ના એક ચુકાદા પર આધાર મૂકવામાં આવ્યો છે, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૧૩. સંદેહ, ભલે તે કેટલો પણ ગંભીર હોય, પુરાવાના સ્થાને આવી શકતો નથી, અને 'શક્ય છે' સિદ્ધ થવું અને 'નિશ્ચિત રીતે થશે' સિદ્ધ થવું વચ્ચે મોટો તફાવત છે. ફોજદારી અદાલતી કાર્યવાહી દરમિયાન, સંદેહ કેટલો પણ પ્રબળ હોય, તેને પુરાવાના સ્થાને આવવાની પરવાનગી આપી શકાય નહીં અને આપવી પણ ન જોઈએ. કારણ એ છે કે 'શક્ય છે' અને 'અવશ્ય છે' વચ્ચેનો માનસિક અંતર બહુ મોટો છે, અને તે અસ્પષ્ટ અનુમાનને નિશ્ચિત નિષ્કર્ષોથી અલગ કરે છે. ફોજદારી મામલામાં, માત્ર

અનુમાન અથવા સંદેહ કાનૂની પુરાવાના સ્થાને ન આવી જાય તે સુનિશ્ચિત કરવાની અદાલતની ફરજ છે. ‘શક્ય છે’ સાચું અને ‘અવશ્ય છે’ સાચું વચ્ચેનું મોટું અંતર, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા સ્પષ્ટ, સપ્રમાણ અને અકલંકનીય પુરાવાથી પૂરું કરવું આવશ્યક છે, તે પહેલાં કે આરોપીને દોષિત ઠરાવવામાં આવે, અને મૂળભૂત તથા સુવર્ણ નિયમ લાગુ થવો જોઈએ. આવા કેસોમાં, ‘શક્ય છે’ સાચું અને ‘અવશ્ય છે’ સાચું વચ્ચેના અંતરને ધ્યાનમાં રાખીને, અદાલતે માત્ર અનુમાન અને જે નિશ્ચિત નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાનું છે તે વચ્ચેનું મહત્વનું અંતર જાળવવું જોઈએ, જે નિષ્પક્ષ ન્યાયિક પરિક્ષણની કસોટી પર, મામલાના સર્વ પાસાઓની સંપૂર્ણ અને વ્યાપક મૂલવણી તેમજ રેકૉર્ડ પર લવાયેલ પુરાવાની ગુણવત્તા અને વિશ્વસનીયતા આધારિત હોય. અદાલતે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે ન્યાયના ભંગથી બચી શકાય, અને જો કેસની હકીકતો અને પરિસ્થિતિઓ તેમ માગતી હોય, તો સંશયનો લાભ આરોપીને આપવો જોઈએ, એ વાત ધ્યાનમાં રાખીને કે વાજબી સંશય કાલ્પનિક, તુરછ અથવા માત્ર સંભાવિત સંશય નથી, પરંતુ કારણ અને સામાન્ય સમજ પર આધારિત એક ન્યાયસંગત સંશય છે. (આ સંદર્ભે:

હનુમાન્ત ગોવિંદ નર્ગુડકર અને અન્ય વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૫૨ સર્વોચ્ચ અદાલત ૩૪૩; સી.બી.આઈ. દ્વારા રાજ્ય વિ. મહેન્દ્રસિંહ દહિયા, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ સર્વોચ્ચ અદાલત ૧૦૧૭; અને રમેશ હરિજન વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૨ સર્વોચ્ચ અદાલત ૧૯૭૯).

આ જ મુદ્દા પર ઉલ્લેખિત અન્ય ચુકાદો કૃષ્ણાન અને અન્ય વિ. પોલીસ નિરીક્ષક દ્વારા પ્રતિનિધિત રાજ્ય –(૨૦૦૩) ૭ એસસીસી પડના મામલામાંનો છે.

, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવાયું છે:

“કોઈ વ્યક્તિને એવા ગુનામાં દોષિત ઠરાવવામાં ન આવવાનો ઊંડો અધિકાર છે, જે વાજબી સંદેહથી પરે પુરાવાના પ્રામાણિક ધોરણ દ્વારા સાબિત ન થયો હોય. આ ધોરણ ઊંચું ધોરણ હોવા છતાં, તેમ છતાં કોઈ સર્વસંમત ધોરણ નથી. વાજબી સંદેહનું નિર્માણ કરવા માટે, તે અતિભાવુક પ્રતિક્રિયા અને અમૂર્ત અનુમાન માટેની ઉત્સુકતાથી મુક્ત હોવો જોઈએ. સંદેહો આરોપિત વ્યક્તિઓની દોષિતતા અંગેના એવા વાસ્તવિક અને

નોંધપાત્ર સંદેહો હોવા જોઈએ, જે પુરાવામાંથી, અથવા તેના અભાવમાંથી ઊભા થાય, અને માત્ર ધૂંધલા આશંકાઓ ન હોવા જોઈએ. વાજબી સંદેહ કોઈ કલ્પિત, તુરછ અથવા માત્ર સંભવિત સંદેહ નથી, પરંતુ કારણ અને સામાન્ય બુદ્ધિ પર આધારિત ન્યાયસંગત સંદેહ છે. તે કેસના પુરાવામાંથી ઊભો થવો જોઈએ.

(પેરા ૨૨ અને ૨૩)

“પ્રમાણ” કયા અંશે સંભાવના ગણાય છે તે પ્રશ્ન દરેક કેસમાં અલગ-અલગ રીતે નક્કી થતો વિષય છે. સંભાવનાના ખ્યાલો અને તેના વિવિધ અંશો, સ્પષ્ટપણે, એવી એકમોમાં વ્યક્ત કરી શકાતા નથી કે જેમનું ગાણિતિક ગણતર કરીને એ નક્કી કરી શકાય કે વાજબી સંદેહથી પરે પુરાવો રચવા માટે આવી કેટલી એકમો જરૂરી છે. સંભાવનાના અંશો અને પુરાવાની માત્રાનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે નિર્વિવાદપણે એક અંગત, વિષયનિવેશી તત્ત્વ રહેલું છે. ફોરેન્સિક સંભાવના અંતિમ વિશ્લેષણમાં દૃઢ સામાન્ય સમજ પર અને અંતે ન્યાયાધીશની પ્રશિક્ષિત આંતરદષ્ટિ પર આધારિત હોવી જોઈએ. ફોજદારી પ્રક્રિયા દ્વારા આરોપિત વ્યક્તિઓને આપવામાં આવતું સંરક્ષણ ઓછું ન

થવું જોઈએ, પરંતુ તે જ સાથે, નગણ્ય બાબતોનું અવિચારી
રીતે વૈધીકરણ કરવામાં આવે તો ફોજદારી ન્યાયપ્રણાલીની
હાંસી ઉડશે.

(પરા ૨૨ અને ૨૪)

(૯) એ રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઘટનાસ્થળે અપરાધસ્થળ
પર ઘટનાના સમયે અપીલકર્તાની હાજરી પણ સાબિત થઈ
નથી. અપીલકર્તાના કોલ રેકૉર્ડની વિગતો રજૂ કરવામાં આવી
નથી. તપાસ અધિકારીએ આ ચૂક સ્વીકારી છે અને એ પણ
જણાવ્યું છે કે આ વિગતો મેળવવા માટે તેણે કોઈ રીમાઈન્ડર
મોકલ્યો નહોતો. તથાપિ, નીચલી અદાલતે કોઈ પણ સાક્ષ્ય
વિના, માત્ર કલમ ૧૬૨ હેઠળની વિરોધી સાક્ષી દીપમાલાના
નિવેદનના આધારે, આ નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે કે અપીલકર્તાનું
સ્થાન ઘટનાસ્થળે હતું, જ્યારે તેણીએ અદાલત સમક્ષ પોતાના
નિવેદનમાં તેને સંપૂર્ણપણે નકારી દીધું છે.

(૧૦) અંતમાં, અપીલકર્તા તરફના વિદ્વાન વકીલે દબાવે આ
રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન મામલો એક પરંપરાગત એવો છે
જેમાં અપીલકર્તા વિરુદ્ધ નામલાયક કોઈ પુરાવો નથી અને
નીચલી અદાલતે પોતાના નિષ્કર્ષો અનુમાન, કલ્પના અને

કલમ ૧૬૧ હેઠળના નિવેદન જેવી અગ્રાહ્ય સાક્ષી પર આધારિત કર્યા છે. અપીલકર્તા વિરુદ્ધનો પુરાવાનો સાંકળ પૂર્ણ નથી અને રેકૉર્ડ પરની સાક્ષીના આધારે, અન્ય દરેક વ્યક્તિને બાદ કરતાં, અપીલકર્તાની દોષિતતાની પરિકલ્પના પર પહોંચવું શક્ય નથી, તેથી આ અદાલત અપીલ મંજૂર કરી શકે અને પડકારાયેલ ચુકાદો રદ કરી શકે.

૬૫. શ્રી જે.કે. શાહ, માનનીય અધિક સરકારી વકીલ, અપીલકર્તા તરફથી રજૂ થયેલી દલીલોનો વિરોધ કરતાં, રજૂઆત કરી છે કે મૃતક અપીલકર્તાની માલિકીના પરિસરમાંથી ધંધો કરતો હતો. તેમણે દલીલ કરી છે કે પુરાવામાં આવું બહાર આવ્યું છે કે અપીલકર્તાને મૃતકની પત્ની દીપમાલા સાથે લગ્નેતર સંબંધ હતો, જેના પરિણામે આ ઘટના ઘટી. દીપમાલા મૃતકને અદાલતમાં લઈ ગઈ હતી અને તેણે કહ્યું છે કે જ્યારે તે ડૉ. કુન્દાવાલાના દવાખાનામાં હતી ત્યારે અપીલકર્તા ત્યાં આવ્યો હતો અને તેમને ટાટા સફારી કારમાં ગુનાના સ્થળે લઈ ગયો હતો, જ્યાં તેણે મૃતકની છાતી પર મુક્કા અને કોણીના પ્રહાર કર્યા હતા તથા જનન અંગોના વિસ્તારમાં લાતો મારી હતી. મૃતકના શરીર ઇજાઓ પોસ્ટમોર્ટમ નોંધમાં વર્ણવેલી ઇજાઓ સાથે મેળ ખાતી છે.

૬૬. દલીલ કરવામાં આવે છે કે દીપમાલાના કોલ વિગતો દર્શાવે છે કે તેણી અપીલકર્તા સાથે સંપર્કમાં હતી. ગેરકાયદેસર સંબંધનો

કોઈ પુરાવો હોઈ શકે નહીં, તેથી અપરાધસ્થળેથી કોઈ જમી થઈ શકી હોત નહીં. અપરાધસ્થળના પંચનામાના પંચ સાક્ષી પી.ડબ્લ્યુ. ૧૨ની સાક્ષી પર વિચારણા કરવી આવશ્યક છે, કારણ કે આ સાક્ષીએ વિરોધી સાક્ષી તરીકે પોતાનો વલણ અપનાવ્યો નથી.

૬૭. વિદ્વાન અધિક સરકારી વકીલે વધુમાં દલીલ કરી કે સંહિતાની કલમ ૧૬૨ હેઠળની દીપમાલાના નિવેદનમાંથી રેકૉર્ડ પર આવેલી કેટલીક હકીકતો તેણીએ પોતાની સાક્ષીમાં નકારી હોવા છતાં, ફરિયાદ પક્ષ આ હકીકતોમાંથી સંકેતો લઈ રેકૉર્ડ અન્ય પુરાવાને સમર્થન આપી શકે છે, જેમ કે પી.ડબ્લ્યુ. ૧૨, ગુનાસ્થળના પંચ સાક્ષીનું સાક્ષ્ય અને ટાટા સફારી કાર અંગેની એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ, જેમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે વાહનની પાછળની બેઠકના કવર પર નાનું અને તાજેતરનું ફાટેલું હતું.

૬૮. રજૂ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે પી.ડબ્લ્યુ.૯ ડૉ. ધોતીએ જણાવ્યું છે કે તેમણે મૃતકની સાંજે આશરે ૬:૩૦ વાગ્યે, મૃતક પોતાના કિલનિકમાંથી ઘર જવા નીકળે તે પહેલાં, તપાસ કરી હતી અને તેના શરીર પર કોઈ બાહ્ય ઈજાઓ મળી ન હતી, તથાપિ એ ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરી છે કે આ તપાસ માત્ર એટલું નક્કી કરવા માટે કરવામાં આવી હતી કે મૃતક નશામાં હતો કે

નહીં. મૃતકના શરીર પરની ઇજાઓ તેના કપડાંથી ઢંકાયેલી હોત અને દેખાતી ન હોત; તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે ડૉ. ધોતી દ્વારા મૃતકની તપાસ કરવામાં આવે તે પહેલાં ગુનો કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૬૯. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના સમર્થનમાં, આ અદાલતની ક્લિસ્ટર પીઠના *વિનુગિરી મોટીગિરી વિ. ગુજરાત રાજ્ય ૨૦૦૨(૧) જીએલઆર ૭૦૨* કેસના નિર્ણય પર આધાર મૂકવામાં આવે છે

૭૦. ઉપરોક્ત રજૂઆતોના આધારે, માનનીય અધિક સરકારી વકીલશ્રીએ રજૂઆત કરી છે કે અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે અને પડકારિત ચુકાદાને બહાલ રાખવામાં આવે.

૭૧. આ અદાલતે સંબંધિત પક્ષકારો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલો તથા રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાનો ઊંડો અને વિચારપૂર્વક વિચાર કર્યો છે.

૭૨. રેકૉર્ડ પરના પુરાવામાંથી જે સ્વીકૃત પરિસ્થિતિ પ્રકાશમાં આવે છે તે મુજબ, મૃતક વિરેન વર્ષ ૨૦૦૨માં ધોરણ ૯માં અભ્યાસ કરતી દીપમાલાનું અપહરણ કરીને લઈ ગયો હતો, અને તેમણે પ્રેમલગ્ન કર્યા હતા. તે સમયે દીપમાલા અવચસ્ક હોવાથી, તેના પિતાએ વિરેન તથા તેના પિતા વિરુદ્ધ ફરિયાદ કરી હતી (પ્રથમ

માહિતીદાતા). પરિવારજનો વચ્ચે સમજૂતી થઈ હતી, જેના પરિણામે નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે પ્રથમ માહિતીદાતાએ સુખસર ખાતે લોન લઈને બાંધેલું પોતાનું મકાન દીપમાલાના નામે નામાંતરિત કરવામાં આવશે. તેને થોડાં સોનાં અને ચાંદીના આભૂષણો પણ આપવામાં આવવાના હતા અને વિરેન તથા પ્રથમ માહિતીદાતા વિરુદ્ધની ફરિયાદ દીપમાલાના પિતા દ્વારા પાછી ખેંચવામાં આવવાની હતી. સમજૂતીના પરિણામે, પ્રથમ માહિતીદાતાને સુખસર ખાતેનું પોતાનું મકાન છોડવું પડ્યું, જે તેને ગમ્યું નહોતું. લગ્ન બાદ મૃતક અને દીપમાલા તેમના બે સંતાનો સાથે સુખસરના મકાનમાં રહેતા હતા. ઘટનાના આશરે બે થી અઢી માસ પહેલાં જ તેઓ ફતેપુરા ખાતે પ્રથમ માહિતીદાતાના મકાનમાં સ્થળાંતરિત થયા હતા. આ બાબત દીપમાલા અને પ્રથમ માહિતીદાતાના પુરાવામાંથી બહાર આવી છે. પ્રથમ માહિતીદાતાએ જણાવ્યું છે કે જ્યારે મૃતક, દીપમાલા અને તેમના સંતાનો ફતેપુરામાં તેના ભાડાના મકાનમાં રહેવા આવ્યા, ત્યારે તેના ઉપર ખર્ચનો વધારાનો બોજો પડ્યો, જેના કારણે તે ખુશ નહોતો. રેકૉર્ડ પરના પુરાવામાંથી જણાય છે કે દીપમાલા તથા તેના સસરા અને સાસુ વચ્ચે તણાવપૂર્ણ સંબંધો હતા.

૭૩. વધુમાં પુરાવામાં એ પણ બહાર આવ્યું છે કે મૃતક દારૂનો આદતી હતો. જોકે પ્રથમ માહિતી આપનાર અને તેની પત્નીએ આ બાબતનો ઈનકાર કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે, તેમ છતાં પી.ડબ્લ્યુ.ઈ ડૉ. ધોટીની સાક્ષીથી આ સાબિત થયું છે, જેમણે નિદાન કર્યું હતું કે મૃતકનું ચક્રત દારૂના કારણે સંપૂર્ણપણે નુકસાનગ્રસ્ત થઈ ગયું હતું. તેમણે મૃતકને વધુ સારવાર માટે વડોદરા જવા સલાહ આપી હતી અને આ બાબતે પ્રથમ માહિતી આપનાર સાથે વાત પણ કરી હતી.

૭૪. ફરિયાદ પક્ષનો સમગ્ર કેસ સંહિતાની કલમ ૧૬૨ હેઠળ દીપમાલાએ તપાસ અધિકારી સમક્ષ આપેલા નિવેદન પર આધારિત છે, જેને તેણીએ પીડબ્લ્યુર તરીકેની પોતાની સાક્ષીમાં સંપૂર્ણપણે નકારી દીધું છે. નીચલી અદાલતના માનનીય ન્યાયાધીશે પોતાના સમગ્ર નિષ્કર્ષો ફક્ત આ એક નિવેદન પર જ આધારિત રાખ્યા છે, અને તેમના મુજબ તેનો ઉપયોગ સમર્થન માટે થઈ શકે છે (આક્ષેપિત ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૨૨).

૭૫. સર્વોચ્ચ અદાલતે *વિ.કે. મિશ્રા અને અન્ય વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્ય અને અન્ય (ઉપરોક્ત)*માં જે રીતે ઠરાવ્યું છે, તે મુજબ સંહિતાની કલમ ૧૬૨ પોલીસ દ્વારા નોંધાયેલ સાક્ષીના

નિવેદનનો ઉપયોગ માત્ર એવા સાક્ષીનું વિરોધાભાસ દર્શાવવાના મર્યાદિત હેતુ માટે જ પ્રતિબંધિત કરે છે. તપાસ દરમિયાન સંહિતાની કલમ ૧૬૧ હેઠળ નોંધાયેલા નિવેદનને પુરાવાના મૂળભૂત અંગ તરીકે ગણવામાં આવવા જોઈએ નહીં, પરંતુ તેનો ઉપયોગ માત્ર પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૪૫ હેઠળ આરોપી દ્વારા એવા સાક્ષીનું વિરોધાભાસ દર્શાવવા માટે અથવા જરૂરી હોય તો એવા સાક્ષીના વિરોધાભાસ માટે જ થઈ શકે છે. માનનીય ન્યાયાધીશે કર્યું તેમ, કલમ ૧૬૧ હેઠળના નિવેદનનો સમર્થન માટે ઉપયોગ કરવાની કાયદો મંજૂરી આપતો નથી. વિવાદિત ચુકાદો જે સમગ્ર આધાર પર આધારિત છે તે આધાર ખોટો છે અને સ્થાયી કાનૂની સિદ્ધાંતો અનુસાર નથી. આવું હોવા છતાં, માનનીય ન્યાયાધીશે આવી ખામીયુક્ત વિશ્લેષણ તથા કલમ ૧૬૨ હેઠળ દીપમાલાના નિવેદનની મૂલવણીના આધારે, જેમાંથી તેણીએ પોતાના નિવેદનમાં સંપૂર્ણપણે પીછેહઠ કરી છે, કાઢેલા નિષ્કર્ષો કાયદાની દૃષ્ટિએ સ્વીકારી શકાય તેમ નથી.

૭૬. પુરાવાની નોંધ પરથી જાણવા મળે છે કે ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ના રોજ, મૃતક વિરેનને દીપમાલા દુધોદ લઈ ગઈ હતી, કારણ કે તેની તબિયત સારી નહોતી. તેઓ પી.ડબ્લ્યુ. ૯, ડૉ. ધોટી,ની કિલનિકે ગયા અને અંદાજે બપોરે ૧૨:૩૦ કલાકે ત્યાં પહોંચ્યા.

વિરેનને ચક્કર આવતાં હતાં અને પેટમાં દુખાવો થતો હતો. ડૉ. ધોટીને જાણ કરવામાં આવી હતી કે વિરેન દારૂનો આદી હતો. ડૉક્ટરના પુરાવાથી જાણવા મળે છે કે વિરેનને તેના આગમન પર તેમણે તપાસ્યો હતો અને શિરામાં પ્રવાહી તથા એક ઇન્જેક્શન આપ્યું હતું. તેમને એક્સ-રે અને સોનોગ્રાફી કરાવવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી. તે સમયે દીપમાલા પાસે પૂરતા પૈસા ન હોવાથી, તેમણે ડૉક્ટરને જણાવ્યું કે તે એક્સ-રે કરાવવા ઇચ્છતી નથી. ત્યારબાદ ડૉ. ધોટી બપોરના ભોજન માટે ઘરે ગયા. ભોજન વિરામ દરમિયાન તેમના કમ્પાઉન્ડરે તેમને જાણ કરી કે દીપમાલા હવે એક્સ-રે અને સોનોગ્રાફી કરાવવા તૈયાર છે, તેથી ડૉ. ધોટીએ તેમને તે હેતુસર દહોદ ઇમેજિંગ સેન્ટર ખાતે મોકલ્યા. એક્સ-રે અને સોનોગ્રાફી કરાવ્યા બાદ, દીપમાલા અને વિરેન અહેવાલો સાથે આશરે સાંજે ૫:૦૦ કલાકે ડૉ. ધોટીની ક્લિનિકે પાછા આવ્યા. આ ડૉ. ધોટીના પુરાવાથી જાણવા મળે છે. અહેવાલોમાં માત્ર એટલું જ જણાવ્યું કે મૃતકનું ચક્રિત અતિશય દારૂના સેવનને કારણે નુકસાન પામ્યું હતું. ડૉક્ટરે દીપમાલાને વિરેનને પુનર્વસન તથા માનસિક સારવારના હેતુસર હોસ્પિટલમાં દાખલ કરાવવા સલાહ આપી. દીપમાલા પાસે પૂરતા પૈસા ન હોવાથી, તેણે ડૉ. ધોટીને દવાઓ લખી આપવા કહ્યું, જે તેમણે લખી આપી. ત્યારબાદ કેચુર અને

ભોપો લબાણા આશરે સાંજે ૬:૦૦ કલાકે શિવમ ક્લિનિકે આવ્યા. આ ડૉક્ટરે પોતાના પુરાવામાં સ્પષ્ટપણે કહ્યું છે. વિરેન શિવમ ક્લિનિક છોડે તે પહેલાં, ડૉ. ધોટીએ ફરી તેની તપાસ કરી હતી, અને તેમણે જોયું કે તેની સ્થિતિમાં કોઈ ફેરફાર નહોતો તથા સવારથી તેમાં સુધારો થયો નહોતો. ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ માં, ડૉ. ધોટી જણાવે છે કે અતિશય દારૂપાનને કારણે વિરેન ચક્રતના સિરોસિસથી પીડિત હતો. તેમણે ઉલટતપાસ ઉલટતપાસ માં સ્પષ્ટપણે કહ્યું છે કે જ્યારે તેમણે સાંજે ૬:૩૦ કલાકે વિરેનની તપાસ કરી ત્યારે તેના કપડાં પર કાદવ નહોતો અને તેના શરીર પર કોઈ બાહ્ય ઈજાઓ પણ જણાઈ નહોતી.

૭૭. ડૉ. ધોટીનું સાક્ષ્ય રેકૉર્ડ કોઈપણ સામગ્રી દ્વારા ખંડિત કરવામાં આવ્યું નથી. વાસ્તવમાં, ડૉ. ધોટી સ્વતંત્ર સાક્ષી છે અને તેની પાસે કોઈ પક્ષ સાથે અંગત દાવપેચ નથી, તેથી સત્ય સિવાય બીજું કંઈ કહેવાનું કોઈ કારણ તેના પાસે નથી. પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેતા, નીચલી અદાલતે પહોંચેલો નિષ્કર્ષ કે અપીલકર્તાએ સાંજે ૫:૩૦થી ૬:૩૦ વચ્ચે ગુનો કર્યો હતો, રેકૉર્ડ પુરાવાથી સમર્થિત થતો નથી. આ સમયગાળા દરમિયાન ડૉ. ધોટીની ક્લિનિકમાં મૃતક તથા દીપમાલા હાજર હતાં તે

સાબિત થયું છે. કેયુર અને ભોપો લબાણા પણ ત્યાં આવ્યા હતા, કારણ કે દીપમાલાએ તેમને પોતાના પિતાની અલ્ટો કારમાં વિરેનને ઘરે લઈ જવા બોલાવ્યા હતા. સાંજે ૬:૩૦ પછી તેઓ સૌ ડૉ. ધોતીની ક્લિનિકમાંથી નીકળી ગયા હતા. તે સમય સુધીમાં, જો પોસ્ટમોર્ટમ નોંધમાં વર્ણવેલ એટલી ગંભીર ઈજાઓ મૃતકને પહોંચાડવામાં આવી હોત, તો ડૉ. ધોતી દ્વારા ક્લિનિક છોડતાં પહેલાં મૃતકની તપાસ કરતી વખતે તે નિશ્ચિતપણે દેખાત અને તેમના ધ્યાનમાં આવત. ઈજાઓ રક્તસ્રાવ કરતી હતી તેમ જણાવાયું હતું, પરંતુ ડૉ. ધોતીને વિરેનના કપડાં પર લોહી, કાદવ અથવા કાંકરીનું કોઈ નિશાન મળ્યું નહોતું. માનનીય અતિરિક્ત સરકારી વકીલનું આ નિવેદન કે ડૉ. ધોતી મૃતકની માત્ર એટલા માટે તપાસ કરી હતી કે તે નશામાં હતો કે નહીં, સ્વીકારી શકાય તેમ નથી. ડૉ. ધોતી વિરેનના શરીરની તપાસ કરી હતી, એ વાત તેમની આ ટિપ્પણીથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તેના શરીર પર બાહ્ય ઈજાના કોઈ નિશાન મળ્યા નહોતા અને તેના કપડાં પર કાદવ નહોતો. કોઈ પણ ચિકિત્સક દર્દીના શરીર ઈજાઓ અવશ્ય નોંધે અને તેની સ્થિતિ પરથી કંઈક ખોટું છે તે જણાવી શકે. તેથી, નીચલી અદાલતે પહોંચેલો આ અનુમાન કે ગુનો સાંજે ૫:૩૦થી ૬:૩૦ દરમિયાન આચરાયો હતો, ધરાશાયી થાય છે, કારણ કે તે સમયગાળા દરમિયાન મૃતક અને

દીપમાલા ડૉ. ધોતીની કિલનિકમાં હતા. આ સમય દરમિયાન અપીલકર્તા ડૉ. ધોતીની કિલનિકમાં આવ્યો હતો, એવું તો ફરિયાદ પક્ષનું પણ કહેવું નથી.

૭૮. ફરિયાદ પક્ષના કેસ મુજબ, ગુનાસ્થળ પર અપીલકર્તાની ઉપસ્થિતિ દીપમાલાના ધારા હેઠળના નિવેદન પર આધારિત છે સંહિતાની ૧૬૨. આ બાબતને સાબિત કરવા માટે પુરાવાનો એક અંશ પણ ઉપલબ્ધ નથી. દિપમાલાએ પોતાના નિવેદનમાં અગાઉના નિવેદનનો સર્વથા ઇનકાર કર્યો છે અને તેણીને વિરોધી સાક્ષી તરીકે જાહેર કરવામાં આવી છે.

૭૯. દીપમાલાના કોલ રેકૉર્ડની વિગતો રજૂ કરવામાં આવી છે. મહત્વપૂર્ણ રીતે, અપીલકર્તાના કોલ રેકૉર્ડની વિગતો કદી પણ અદાલતમાં રજૂ કરવામાં આવી નથી. તપાસ અધિકારીએ કહ્યું છે કે તેણે આ વિગતો માટે માંગણી કરી હતી, પરંતુ તે ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી નહોતી. તે સ્વીકારે છે કે તે વિગતો મેળવવા માટે તેણે અનુસ્મારક મોકલ્યો નહોતો. તપાસકર્તા તરફથી આ ગંભીર ચૂક છે. જો અપીલકર્તાના કોલની વિગતો અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હોત, તો ઘટના દિવસે તેનું સ્થાન નિર્ધારિત થઈ શક્યું હોત. પરંતુ એવું થયું નથી; તેથી, અપીલકર્તાને કોઈ નિશ્ચિત સ્થળે, ઘટના સ્થળ તો દૂરની વાત, સ્થિર કરતી કોઈ

સાક્ષી ના અભાવે, ફક્ત દીપમાલાના પૂર્વ નિવેદન પર આધાર રાખવો, જેને તેણીએ પોતાના સાક્ષ્યમાં નકારી દીધું છે, અત્યંત જોખમી અને સાહસિક પ્રસ્તાવ થશે. માનનીય ન્યાયાધીશે કેવી રીતે અને કયા પુરાવાના આધારે એવો નિષ્કર્ષ કાઢ્યો, તે સંપૂર્ણપણે અકલ્પનીય છે.

૮૦. એ વાત સાચી હોઈ શકે છે કે ૧૬.૧૦.૨૦૧૧ થી ૨૮.૧૦.૨૦૧૧ દરમિયાન દીપમાલાના કોલ વિગત રેકૉર્ડ પરથી જણાય છે કે તે અપીલકર્તા સાથે વારંવાર સંપર્કમાં હતી. ઉક્ત વિગતો પરથી એવું પ્રગટ થાય છે કે દીપમાલાએ આ સમયગાળા દરમિયાન અને ઘટનાઓના દિવસે પણ આરોપી સાથે અંદાજે સોળ વખત વાતચીત કરી હતી. કોલોની આવર્તનતા અને અવધિને આધારે માનનીય ન્યાયાધીશે એ નિષ્કર્ષ કાઢ્યો કે દીપમાલા અને અપીલકર્તા વચ્ચે અનૈતિક સંબંધ હતો. વધુમાં, માનનીય ન્યાયાધીશે બંને વચ્ચે થઈ હોઈ શકે તેવી વાતચીતની પ્રકૃતિ અંગે પણ અનુમાન કર્યું છે. વધુમાં વધુ, દીપમાલા અને અપીલકર્તા વચ્ચેની વારંવારની વાતચીતથી એટલું જ જણાઈ શકે કે તેઓ એકબીજાને સારી રીતે ઓળખતા હતા અને બંને વચ્ચે કોઈ સંબંધ રહ્યો હોઈ શકે. જોકે, માનીએ કે, આક્ષેપ મુજબ, દીપમાલા અને અપીલકર્તા વચ્ચે

અનૈતિક સંબંધ હતો, તો પણ કોઈપણ રીતે એવું અનુમાન કરી શકાય નહીં કે આ જ બાબત, સ્વયંમાં, અપીલકર્તાની દોષિતતાનું માહિતીદાતા છે. દોષસિદ્ધિ કરતાં પૂર્વે એવા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવાની જરૂર પડશે, જે અપીલકર્તાને અપરાધ સાથે અવિભાજ્ય રીતે જોડતો હોય અને જે પરિસ્થિતિઓની એવી સાંકળ રચે કે માત્ર આ જ પરિકલ્પના સાથે સુસંગત રહે કે અપરાધ અપીલકર્તાએ જ કર્યો છે. તેના બદલે, માનનીય ન્યાયાધીશે એવું અનુમાન કર્યું છે કે અપીલકર્તા અને દીપમાલા વચ્ચેના સંબંધને કારણે પૂર્વે વિરેન્દ્રને મારી નાખવા ઇચ્છતો હતો, જેથી દીપમાલા તેના પોતાના માટે રહી શકે. ફરિયાદ પક્ષનો એવો પણ કેસ નથી. માનનીય ન્યાયાધીશે પહોંચેલા આવા નિષ્કર્ષો અનુમાન અને કલ્પનાઓ પર આધારિત છે અને રેકૉર્ડ કોઈ પણ પુરાવાથી સમર્થિત નથી. તેથી, આ અદાલતને નીચલી અદાલતના ઉક્ત નિષ્કર્ષો સાથે સહમત થવું કઠિન જણાય છે.

૮૧. અપીલકર્તા પર હત્યાના ગંભીર અપરાધનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે, જેના બદલામાં તેને આજીવન કેદની સજા આપવામાં આવી છે. તેની દોષિતતા અંગે કોઈ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવામાં આવે તે પહેલાં, નીચલી અદાલત પર ફરજ હતી કે તે પુરાવાની

આ દષ્ટિએ મૂલવણી કરે કે જેના માટે તેને આરોપિત કરવામાં આવ્યો છે તે અપરાધ વાજબી શંકાઓથી પરે સાબિત થાય છે કે નહીં. હાલના મામલામાં, આ અદાલત પુરાવામાં અનેક ઢીલાં છેડા જુએ છે, જે અપીલકર્તાની એકમાત્ર દોષિતતાના બદલે અન્ય અનુમાનને સ્વીકાર્ય બનાવી શકે છે. ટાટા સફારી કાર સંબંધિત એફ.એસ.એલ. અહેવાલમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે કારની પાછળની સીટના કવર પર એક નાનું ફાટેલું હતું, જે તાજેતરમાં થયેલું જણાતું હતું. કારમાંથી અન્ય કોઈ આરોપજનક પુરાવો કે વસ્તુ મળી નથી. ટાટા સફારી કારમાં કાદવ અથવા કાંકરીનો કોઈ અંશ નથી, જેમાં, દીપમાલાના અગાઉના નિવેદન અનુસાર, મૃતકને અપીલકર્તાએ માર્યો હતો. મૃતકની પીઠ પર કાદવ અને કાંકરી હતા તે બાબત ઇન્કવેસ્ટ પંચનામાના પંચ સાક્ષી પીડબ્લ્યુ ૧૩ દ્વારા કહેવામાં આવી છે, જોકે ઇન્કવેસ્ટ પંચનામામાં એવી નોંધ નથી. પ્રથમ માહિતીદાતા દ્વારા પણ આવું જ કહેવામાં આવ્યું છે. નીચલી અદાલતના મતે, કારમાં ઝપાઝપી થયા પછી મૃતકને જમીન પર ફેંકી દેવામાં આવ્યો હતો, જે તેના મુજબ મૃતકની પીઠ પર કાદવ અને કાંકરી હોવાની બાબત સમજાવે છે. આ નિષ્કર્ષને રેકૉર્ડ પરના કોઈપણ પુરાવાનો આધાર નથી. તે ફરિયાદ પક્ષના પોતાના કેસ સાથે પણ સુસંગત નથી. ટાટા સફારી કારમાં કાદવ કે કાંકરી મળી

નથી અને કોઈનું એવું કહેવું નથી કે વિરેન્દ્રને કારમાંથી જમીન પર ફેંકવામાં આવ્યો હતો, જ્યાં કાદવ અને કાંકરી તેની પીઠ પર ચોંટ્યા હોય. મહત્વની વાત એ છે કે ડૉ. ધોટીના ક્લિનિકમાંથી મૃતકને ઘરે લાવવામાં આવેલી અલ્ટો કારની તપાસ કરવામાં આવી નથી. એક તરફ, ડૉ. ધોટીને મૃતકના શરીર પર કોઈ ઈજા જોવા મળી નહોતી. બીજી તરફ, ડૉ. ભરત પટેલ દ્વારા વર્ણવવામાં આવેલી ઈજાઓ અને મરણોત્તર નોંધમાં વર્ણવવામાં આવેલી ઈજાઓ એટલી ગંભીર છે કે તે કોઈ પણ ડૉક્ટરની નજરમાંથી બચી જવાની નહોતી. આ શક્યતા નકારી શકાય તેમ નથી કે અંતે ઘાતક સાબિત થયેલી આ ઈજાઓ મૃતક સાંજના ૬:૩૦ વાગ્યા પછી ડૉ. ધોટીના ક્લિનિકમાંથી નીકળ્યા બાદ અને રાત્રે ઘરે પહોંચ્યા પહેલાં પહોંચાડવામાં આવી હોય. તદુપરાંત, આ પણ નકારી શકાય તેમ નથી કે વિરેન્દ્ર ઘરે હતો ત્યારે રાત્રિના કોઈ સમયે આ કહેવાયેલી ઈજાઓ પહોંચાડવામાં આવી હોય.

૮૨. દીપમાલા મુજબ તેઓ સાંજે લગભગ ૮:૩૦ વાગ્યે પ્રથમ માહિતીદાતાના ઘરે પહોંચ્યા હતા, તેમ છતાં પ્રથમ માહિતીદાતા કહે છે કે તેઓ લગભગ ૧૦:૩૦ વાગ્યે પહોંચ્યા હતા. પ્રથમ માહિતીદાતા કહે છે કે જ્યારે તેણે પોસ્ટમોર્ટમ રૂમમાં પોતાના

પુત્રની બુશશર્ટ અને પેન્ટ ખોલ્યાં, ત્યારે તેણે જોયું કે તેની પાંસળીઓ તૂટી ગયેલી હતી અને તેના શરીર પર કાંકરી તથા કાદવ ચોટેલા હતા. આરોપ પક્ષના કેસ મુજબ મૃતકને ટાટા સફારી કારની અંદર મારવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે છે, જેની બારીનાં કાચ ઉપર ખેંચેલા હતા અને કાળા ફિલ્મથી ઢાંકવામાં આવ્યા હતા, ત્યારે મૃતકના શરીર પર કાદવ અને કાંકરી કેવી રીતે મળી આવી તેનો કોઈ સ્પષ્ટીકરણ નથી. તેથી મૃતકના શરીર પર કાદવ અને કાંકરીની હાજરી કેટલીક અન્ય અસ્પષ્ટ પરિસ્થિતિઓ તરફ સંકેત કરે છે, જેના કારણે એવી શક્યતા ઊભી થાય છે કે ગુનો આરોપ પક્ષે જણાવ્યા મુજબની રીતથી બન્યો ન હોઈ શકે. મૃતકે ડૉ. ધોતીની ક્લિનિકમાંથી ઘરે જવા નીકળ્યા બાદના સમયગાળામાં, અથવા તો રાત્રિ દરમિયાન પણ, ગુનો બન્યો હોવાની શક્યતા નકારી શકાતી નથી. હકીકતમાં, સમય તત્વ અને ઇજાઓની પ્રકૃતિ આ અનુમાનને એક સ્પષ્ટ શક્યતા બનાવે છે.

૮૩. પ્રથમ ફરિયાદી તથા તેમની પત્નીનાં નિવેદનોમાં એવું આવ્યું છે કે દીપમાલાને પોલીસ કસ્ટડીમાં લેવામાં આવી હતી. પ્રથમ ફરિયાદી જણાવે છે કે તે ચારથી પાંચ દિવસ લૉકઅપમાં હતી. આ બાબતની પુષ્ટિ દીપમાલા પોતે પણ કરે છે. પોલીસ દ્વારા નોંધાયેલું તેનું પૂર્વ નિવેદન, જે ફરિયાદ પક્ષના કેસનો

આધારસ્તંભ છે, તે તેની પોલીસ કસ્ટડી દરમિયાન લેવામાં આવ્યું હતું અને તેને દોષારોપક પુરાવા તરીકે ઉપયોગમાં લઈ શકાય નહીં. વિપરિત રીતે, દીપમાલાને ૧૮.૦૨.૨૦૧૨ના રોજ આરોપી તરીકે નિર્દોષ છૂટકારો આપવામાં આવ્યો છે અને તેને ફરિયાદ પક્ષની સાક્ષી બનાવવામાં આવી છે. તેમ છતાં, તેણે શત્રુતાપૂર્ણ વલણ અપનાવ્યું છે. પોલીસ સમક્ષ કરાચેલું પૂર્વ નિવેદન કાનૂનની સ્થિર સ્થિતિ મુજબ પુષ્ટિ માટે ઉપયોગમાં લઈ શકાય નહીં. માનનીય ન્યાયાધીશે આ બાબતમાં ભૂલ કરી છે.

૮૪. ગુનાના સ્થળના પંચનામામાંથી સ્પષ્ટ થાય છે કે કોઈ પણ દોષારોપક પુરાવો મળ્યો નથી. અપીલકર્તા તરફથી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આ પંચનામાના પંચ સાક્ષી પી.ડબલ્યુ. ૧૨ના પુરાવાને ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં, કારણ કે તેણે દીપમાલાએ તેને જે કહ્યું હતું તે જ કહ્યું છે, અને આ બાબતમાં તેનું નિવેદન પરોક્ષ પુરાવો છે, સીધો પુરાવો નહીં. આ સાક્ષીએ પોલીસ દ્વારા દીપમાલાને ગુનાના સ્થળે લાવવામાં આવી ત્યારે તેણે પોતાને જે કહ્યું હતું તે જ પુનરાવર્તિત કર્યું છે; તેથી પંચ સાક્ષી દ્વારા જણાવવામાં આવેલ વાતને સીધો પુરાવો કહી શકાય નહીં, કારણ કે તે માત્ર દીપમાલાએ તેને શું કહ્યું હતું તેનું

પુનરાવર્તન જ છે. આ સાક્ષી ગુનાના સ્થળનો પંચ સાક્ષી હોવાથી, તેનું સોગંદપત્ર માત્ર ગુનાના સ્થળના પંચનામા બાબતમાં જ પ્રાસંગિક ગણાય. ટાટા સફારી કાર ક્યા સ્થળે પાર્ક કરાઈ હોવાનું માનવામાં આવતું હતું તેની વર્ણના સિવાય, સ્થળ પરથી કોઈ દોષારોપક પુરાવો બહાર આવ્યો નથી. તેથી, માનનીય ન્યાયાધીશે આ સાક્ષીના પુરાવા પર રાખેલો આધાર ખોટો જણાય છે, ખાસ કરીને જ્યારે દીપમાલા પોતાની પૂર્વ નિવેદનથી ફરે ગઈ છે. કાયદાકીય રીતે કડક અર્થમાં જુઓ તો, પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં રહેલા આરોપીના પરિણામસ્વરૂપ કોઈ તથ્ય શોધાય ન હોવાથી, આ પંચનામું પુરાવા અધિનિયમની ધારા ૨૭ની કાયદાની આવશ્યકતાના ચાર ખૂણામાં આવતું નથી.

૮૫. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

“૨૭. આરોપી પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલી માહિતીમાંથી કેટલી સાબિત કરી શકાય. એ શરતે કે, જ્યારે કોઈ તથ્ય એવા વ્યક્તિ પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલી માહિતીના પરિણામે શોધાઈ આવ્યું હોવાનું નિવેદન કરવામાં આવે, જે કોઈ ગુનાના આરોપમાં પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં હોય, ત્યારે આવી માહિતીનો એટલો ભાગ, ભલે તે સ્વીકારોક્તિ સમાન હોય

કે ન હોય, જે તે દ્વારા શોધાઈ આવેલા તથ્ય સાથે સ્પષ્ટ રીતે સંબંધિત હોય, તે સાબિત કરી શકાય.”

૮૬. વર્તમાન કેસમાં, સ્પષ્ટ છે કે એવો કોઈ તથ્ય શોધાઈ આવ્યો નથી, જે દીપમાલા પાસેથી પ્રાપ્ત થયેલી માહિતીના પરિણામે શોધાઈ આવેલા તથ્ય સાથે સ્પષ્ટ રીતે સંબંધિત હોય; તે સમયે દીપમાલા પોલીસની કસ્ટડીમાં રહેલી આરોપી હતી.

૮૭. રેકર્ડ પર નાં પુરાવા જોતા જે અન્ય ન સમજાય તેવું પાસુ પ્રકાશમાં આવે છે, તે એ છે કે પ્રથમ માહિતીદાતા અને ડૉ. ભારત પટેલના પુરાવામાં એવું આવ્યું છે કે મૃતકના કપડાં લોહીથી લથપથ હતા. જો આ હકીકત સાચી હોય, તો એ અચંબાનો વિષય છે કે વિરેન ઘરે આવ્યો ત્યારે પ્રથમ માહિતીદાતા તથા અન્ય પરિવારજનોને લોહી અથવા ઈજાઓ કેમ નજરે ન પડી, અથવા વિરેનની સ્થિતિ એટલી ગંભીર છે તેનો અહેસાસ કેમ ન થયો. જો મૃતકની સ્થિતિ એટલી ગંભીર હતી, તો તેને તરત જ હોસ્પિટલે કેમ લઈ જવામાં આવ્યો નહીં, તેનું કોઈ સ્પષ્ટીકરણ નથી. મૃતકની સ્થિતિ અત્યંત ખરાબ હતી ત્યારે તેને હોસ્પિટલે લઈ જવા માટે પ્રથમ માહિતીદાતા અને તેના પરિવારજનો બીજા સવાર સુધી ૧૦૮ એમ્બ્યુલન્સને બોલાવવા કેમ રાહ જોઈ, તેનું પણ કોઈ સ્પષ્ટીકરણ મળતું

નથી. નજીકના પરિવારજનો તરફથી આવું વર્તન સ્વાભાવિક નથી. ડૉ. ભારત પટેલે જણાવ્યું છે કે મૃતકના શરીર ઉપરની ઈજાઓ એટલી ગંભીર હતી કે ઈજા પડ્યાના બે કલાકની અંદર જો તેને સારવાર આપવામાં આવી ન હોત, તો તેની મૃત્યુ થવાની બહોળી સંભાવના હતી. પ્રથમ માહિતીદાતાની સાક્ષી મુજબ, તેની પત્ની અને દીપમાલા સાથે મૃતક આખી રાત ઘેર રહ્યો હતો. પ્રથમ માહિતીદાતા જણાવે છે કે તેને સવારે ૪:૦૦ વાગ્યે હોસ્પિટલે લઈ જવામાં આવ્યો હતો. જોકે, તપાસ અધિકારી જણાવે છે કે તેને સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે હોસ્પિટલે લઈ જવામાં આવ્યો હતો. આ શક્યતા નકારી શકાય તેમ નથી કે રાત્રિ દરમિયાન મૃતક સાથે કંઈક બન્યું હતું; નહિતર, ડૉ. ભારત પટેલના અભિપ્રાય મુજબ એવી ગંભીર ઈજાઓ સાથે તે આટલા લાંબા સમય સુધી જીવતો રહી શક્યો ન હોત. પુરાવામાંથી ઊભી થતી આવી સ્પષ્ટપણે શક્ય પરિસ્થિતિઓ આરોપીની જ દોષિતતાની, અને બીજાની નહીં, એવી પરિકલ્પનાને નોંધપાત્ર રીતે કમજોર બનાવે છે. ટાટા સફારી કારની પાછળની બેઠકેના આવરણમાં પડેલી ફાટથી મારામારી થઈ હતી એમ અનુમાન કરવા માટે આધાર મળતો નથી. જો આવું માન્ય પણ રાખવામાં આવે, તો પણ આરોપીની દોષિતતા સાબિત કરવા માટે તેને અપીલકર્તા સાથે જોડતું કોઈ પુરાવું નથી.

૮૮. રેકૉર્ડ પરથી એવું જણાય છે કે ન્યાયાધીશ દ્વારા મનમાની રીતે પસંદ કરી એક સાંકળરૂપ બનાવવાનો પ્રયત્ન કરીને એકત્રિત કરવામાં આવેલ સાક્ષ્યનાં તમામ અંશો, હકીકતમાં, કોઈ પણ રીતે નિર્વિવાદ પરિસ્થિતિજન્ય સાક્ષ્યની કડીરૂપ સાંકળ રચે નથી. તેની બદલે, તે પરસ્પર કોઈ સુસંગત જોડાણ વિના વિખરાયેલી, ઢીલી કડીઓ સમાન છે. નીચલી અદાલત દ્વારા કરાયેલ સમગ્ર પ્રયાસ પરથી જણાય છે કે તેની તરફથી એક પૂર્વધારિત માન્યતા હતી, જેના આધારે તેણે પોતાના કલ્પિત ચિત્ર સાથે મેળ બેસે તે માટે સાક્ષ્યના મનમાના અંશો એકબીજા સાથે ગોઠવ્યા. આ હેતુ માટે, નીચલી અદાલતે સમર્થનાર્થે ધારા ૧૬૨ હેઠળ કાયદેસર રીતે અગ્રાહ્ય સાક્ષ્યને ધ્યાનમાં લીધું છે, જેથી એવા તારણો પર પહોંચી શકાય જે દઢ અને કાયદેસર રીતે સ્વીકાર્ય સાક્ષ્યની જગ્યાએ વધુ કરીને અનુમાન અને કલ્પનાધારણાઓ પર આધારિત છે.

૮૯. આ અદાલતના વિચારસરણીય દૃષ્ટિકોણે, જે પરિસ્થિતિઓમાંથી અપીલકર્તાની દોષિતતાનો નિષ્કર્ષ કાઢવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે, તે અપીલકર્તા વિરુદ્ધ વાજબી સંશયથી પરે સ્થાપિત થયેલી જણાતી નથી. નીચલી અદાલત દ્વારા અપાયેલા નિષ્કર્ષો અપીલકર્તાની દોષિતતાની

એકમાત્ર પરિકલ્પના સાથે સુસંગત નથી, પરંતુ તેના બદલે અનેક સંભવિત પરિસ્થિતિઓ અને પરિકલ્પનાઓ તરફ સંકેત કરે છે, જે બની હોઈ શકે. રેકૉર્ડ પર રહેલું પરિસ્થિતિજન્ય સાક્ષ્ય અપીલકર્તાને અપરિવર્તનીય રીતે ગુન ઝબઝબ સાંકળતી મજબૂત અથવા સુસંગત કડી રચે તેમ નથી. તે નિષ્કર્ષાત્મક સ્વભાવનું નથી, કારણ કે તે અપીલકર્તાની દોષિતતા સંબંધિત પરિકલ્પના સિવાયની અન્ય દરેક સંભવિત પરિકલ્પનાને બાકાત કરતી નથી. તેથી, આ અદાલત માને છે કે પરિસ્થિતિઓની સાંકળ અધૂરી જ રહી છે અને નીચલી અદાલતે નોંધેલા અપીલકર્તાની દોષિતતાના નિષ્કર્ષ અંગે ગંભીર સંશય ઉપજે છે.

૯૦. સાંયોગિક પુરાવા પર આધારિત કેસ સાબિત કરવા માટે જરૂરી પાંચ સુવર્ણ સિદ્ધાંતો, જે સર્વોચ્ચ અદાલતે શરદ બડીયંદ સારદા વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (ઉપરોક્ત) માં સ્પષ્ટ કર્યા હતા, તે વર્તમાન કેસમાં અત્યંત અપૂર્ણ છે.

૯૧. ઉપરોક્ત ચર્ચાનો સંયુક્ત પ્રભાવ એ છે કે આ અદાલતના વિચારપૂર્વકના અભિપ્રાય મુજબ, ફરિયાદ પક્ષે તેની વાત વાજબી સંશયથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળતા દર્શાવી છે, જે હત્યા જેવા ગંભીર ગુનામાં અપીલકર્તાને દોષિત ઠરાવવા અને તેને આજીવન કેદની સજા ભોગવવા દોષસિદ્ધ કરતાં પહેલાં

આવશ્યક પુરાવાનો એકમાત્ર ધોરણ છે. આવા અનિર્ણાયક પુરાવાના આધારે અપીલકર્તાની દોષસિદ્ધિ કરવી જોખમસભર રહેશે.

૯૨. શંકા અને કાનૂની રીતે નિશ્ચિત પુરાવા વચ્ચે એક મોટો અંતરાલ અસ્તિત્વમાં છે, જે વર્તમાન કેસમાં પૂરાઈ શક્યો નથી. “મેઈ બી ટૂ” અને “મસ્ટ બી ટૂ” વચ્ચેનું અંતર, કોઈ આરોપીને દોષિત ઠરાવવામાં આવે તે પહેલાં, સ્પષ્ટ, પ્રબલ અને નિર્વિવાદ પુરાવાથી પૂરવું આવશ્યક છે, તેમ સર્વોચ્ચ અદાલતે સુજિત બિસ્વાસ વિ. આસામ રાજ્ય (ઉપરોક્ત) માં જણાવ્યું છે. આ અદાલતનું માનવું છે કે ધારા ૩૦૨ ભારતીય દંડ સંહિતા હેઠળ દોષસિદ્ધિ નોંધવામાં આવે તે પહેલાં કાયદા મુજબ આવશ્યક એવો પ્રબલ અને અકાટ્ય પુરાવો વર્તમાન કેસમાં ઉપલબ્ધ નથી.

૯૩. અંતમાં, ઉપર જણાવેલ કારણોને આધારે, આ અદાલતનું માનવું છે કે નીચલી અદાલતનો ચુકાદો, જે તર્કવિરુદ્ધ તથા કાયદેસર રીતે અસ્વીકાર્ય છે, તેને યથાવત્ રહેવા દેવામાં આવી શકે નહીં. પરિણામે, અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ૧૮.૦૬.૨૦૧૪ના રોજ, સત્ર કેસ નં.૩૭/૨૦૧૨માં, દાહોદના માનનીય રજા વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરાયેલ ચુકાદો અને

આદેશ રદ કરવામાં આવે છે. ફરિયાદ પક્ષ પોતાના કેસને વાજબી સંદેહથી પરે સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું હોવાથી, અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળના આરોપમાંથી નિર્દોષ છોડવામાં આવે છે.

૯૪. અપીલકર્તાને તત્કાળ કસ્ટડીમાંથી મુક્ત કરવામાં આવશે, જો અન્ય કોઈ કેસમાં તેની જરૂર ન હોય તો.

૯૫. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી નીચલી અદાલતને તત્કાળ પાછા મોકલવામાં આવે.

(શ્રીમતી અભિલાષા કુમારી, ન્યાયમૂર્તિ)

(શ્રી એ.જે. શાસ્ત્રી, ન્યાયમૂર્તિ)

The translation of this judgment has been provided by

M/s Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all

practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.